2219

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

Egz. Nr 3

1-185

płk dypl. Franciszek MAŁECKI

ZAOPATRYWANIE WOJSK OTK BIORĄCYCH BEZPOŚREDNI UDZIAŁ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH PROWADZONYCH PRZEZ WOJSKA OPERACYJNE

Rozprawa doktorska

WARSZAWA LIPIEC 1971

ARCHIWUM BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ KATEDRY TAKTYKI TYŁÓW

136587

2209

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

[redacted]

Egz. Nr 3

1-185

płk dypl. Franciszek MAŁECKI

ZAOPATRYWANIE WOJSK OTK BIORĄCYCH BEZPOŚREDNI UDZIAŁ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH PROWADZONYCH PRZEZ WOJSKA OPERACYJNE

Rozprawa doktorska

WARSZAWA LIPIEC 1971

ARCHIWUM BIBLIOTEKI SZKOLNEJ
036587

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

Zwykł. prot. 12657/

DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

TAJNE

Egz. Nr 3

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ.I
017838
Inw.
AON IM. GENERAŁA K. ŚWIERCZEWSKIEGO

płk dypl. Franciszek MAŁECKI

ZAOPATRYWANIE WOJSK OTK BIORĄCYCH BEZPOŚREDNI UDZIAŁ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH PROWADZONYCH PRZEZ WOJSKA OPERACYJNE

Rozprawa doktorska

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr 36587

Praca napisana pod kierownictwem
naukowym gen. bryg. dr. Lesława DUDKA

WARSZAWA LIPIEC 1971

- I -

Plan rozprawy

I. Wstęp . . . . . .
1. Sytuacje taktyczno-operacyjne, w których wojska OTK mogą brać udział w działaniach bojowych prowadzonych przez wojska operacyjne . . . . . .
2. Uzasadnienie przykładami historycznymi możliwości wspólnych działań wojsk operacyjnych i wojsk OTK . . . . . .

II. Stan faktyczny zaopatrywania wojsk OTK i wojsk operacyjnych . . . . . .
1. Ogólne zasady zaopatrywania . . . . . .
2. Zapasy materiałowe, ich wielkość, urzutowanie i możliwości uzupełnienia . . . . . .
3. Struktura organizacyjna i wyposażenie tyłów wojsk operacyjnych i wojsk OTK szczebli: pododdział, oddział, związek taktyczny . . . . .
4. Zamierzenia szkoleniowe tyłów rodzajów Sił Zbrojnych PRL /ze szczególnym uwzględnieniem szkolenia wojsk OTK/ . . . . . .

III. Najbardziej prawdopodobne warianty potrzeb materiałowych wojsk OTK przy wykonywaniu zadań wspólnie z wojskami operacyjnymi . . . . . .
1. Porównanie zużycia i warunków dowozu środków materiałowych w toku działań bojowych wojsk OTK i wojsk operacyjnych . . . . . .
2. Porównanie zużycia i warunków dowozu środków materiałowych podczas manewrowych działań obronnych na obszarze kraju /obrony granic/ . . . .
3. Porównanie zużycia i warunków dowozu środków materiałowych podczas zwalczania desantu powietrznego nieprzyjaciela . . . . . .
4. Porównanie zużycia i warunków dowozu środków materiałowych podczas obrony wybrzeża przed desantem morskim i kombinowanym nieprzyjaciela
5. Wnioski dotyczące potrzeb materiałowych . . .

IV. Możliwości zastosowania jednolitego systemu zaopatrywania w wojskach operacyjnych i wojskach OTK prowadzących wspólne działania bojowe . . . . . .

V. Zakończenie . . . . . .

Załączniki:

1. Istota obronności PRL.
2. Struktura, zadania i siły wojsk OTK.
3. Położenie obszaru PRL w stosunku do obszaru przyszłego /prawdopodobnego/ teatru działań wojennych i możliwości zagrożenia.
4. Sytuacje operacyjne przyjętych do rozważań wariantów oddziaływania przeciwnika na obszar kraju.
5. Doktryny wojenne NATO.
6. Planowanie obrony wybrzeża morskiego.
7. Prawdopodobne rejony działania desantów nieprzyjaciela na terytorium PRL.
8. Przykłady udziału wojsk OTK w działaniach wojsk frontu zewnętrznego.
9. Klasyfikacja wojsk OTK dla ustalenia możliwości ich użycia do bezpośrednich działań bojowych wspólnie z wojskami operacyjnymi.
10. Wykaz materiałów źródłowych naświetlających system zaopatrywania wojsk OTK.
11. Podział środków materiałowych wojsk OTK.
12. System zaopatrywania wojsk OTK.
13. Ideowy schemat systemu zaopatrywania wojsk operacyjnych.
14. Przydział na zaopatrzenie.
15. Schemat systemu zaopatrywania wojsk OTK w sprzęt i materiały typowo wojskowe.
16. Schemat systemu zaopatrywania wojsk OTK w sprzęt i materiały powszechnego użytku.
17. Formy zaopatrywania wojsk OTK.
18. Zasadnicze cechy systemów zaopatrywania wojsk OTK i wojsk operacyjnych.
19. Wielkość i urzutowanie zapasów materiałowych w wojskach operacyjnych i wojskach OTK.

20. Zależności między uzupełnianiem potrzeb materiałowych umownej jednostki organizacyjnej w trybie codziennym i okresowym.
21. Różnice między zapasem bieżącym a nienaruszalnym.
22. Waga jednostki kalkulacyjnej /w kg/ zapasów materiałowych w wojskach operacyjnych i w wojskach OTK.
23. Dobowe normy zużycia /w jednostkach kalkulacyjnych/ zasadniczych środków materiałowych w wojskach operacyjnych i wojskach OTK.
24. Ustalenia etatowe pododdziałów tyłowych wojsk operacyjnych, przyjętych do rozważań w rozprawie.
25. Ustalenia etatowe pododdziałów tyłowych wojsk OTK, przyjętych do rozważań w rozprawie.
26. Manewr, manewrowość.
27. Uzasadnienie manewrowości.
28. Ruchliwość, ruchliwość tyłów.
29. Zestawienie ciężarów wg wielkości polowych wojsk OTK /w tyłach oddziałów/.
30. Zestawienie transportu dowozu pododdziałów zaopatrywania jednostek wojsk OTK przyjętych do rozważań w rozprawie /wariant wynikający z etatów ćwiczebnych i własnych ustaleń/.
31. Umowna ładowność środków transportowych przyjętych do rozważań w rozprawie.
32. Średnia krajowa gęstość źródeł zaopatrzenia w MPS.
33. Wariant manewrowych działań obronnych prowadzonych na obszarze kraju /obrona granic lądowych/.
34. Dane porównawcze stanu uzbrojenia w wojskach operacyjnych i wojskach OTK.
35. Uzasadnienie konieczności wyznaczania mniejszych odcinków obronnych dla wojsk OTK działających wspólnie z wojskami operacyjnymi w obronie granic kraju.
36. Uzasadnienie przyjętej odległości w ogniwie: oddział wojsk OTK - źródło zaopatrzenia /50 km/.
37. Wariant działań przeciwdesantowych prowadzonych na obszarze kraju.
38. Wyjaśnienie w przyjmowanych rozważaniach aktualności

zasady: "stawiający zadanie bojowe zapewnia zabezpieczenie materiałowe wykonania tego zadania".

39. Wariant działań bojowych w obronie wybrzeża /na obszarze kraju/.
40. Uzasadnienie odległości między pułkiem OT a garnizonem przy wykonywaniu zadań manewrowych w ramach obszaru województwa.
41. Wariant tworzenia baz materiałowych w założonych działaniach obronnych na obszarze kraju.
42. Układ powiązań źródeł zaopatrzenia w bazach materiałowych.
43. Parametry środków łączności radiowej występujących w oddziałach wojsk OTK do ustalenia możliwości współpracy w sieci /na kierunku/ z wojskami operacyjnymi.
44. Wariant organizacji łączności przewodowej i ruchomymi środkami w relacji: tyły jednostek OTK - organa zaopatrywania wojsk operacyjnych i bazy materiałowe.

I. WSTĘP

Dynamiczny rozwój broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia doprowadził do zasadniczych zmian w poglądach na prowadzenie walki zbrojnej. Bardzo istotnym zmianom uległy także pojęcia określające między innymi to, co zwykliśmy nazywać "frontem" i "zapleczem". Każda przyszła wojna na europejskim teatrze działań wojennych będzie w mniejszym lub większym stopniu starciem prowadzonym przy zagrożeniu lub zastosowaniu broni jądrowej, co powoduje, że nieograniczony obszar działań zatrze granice między frontem i zapleczem, zmieni tradycyjne pojęcie teatru działań wojennych, przekształci terytorium dotychczas względnie spokojnego zaplecza w swoiste, mające decydujące znaczenie strategiczne - pole bitwy.

Możliwość przeniesienia rozstrzygających uderzeń na zaplecze pobudziła teoretyków wojskowych do wprowadzenia w koncepcji prowadzenia wojen daleko idących zmian, przy czym nowe elementy o zasadniczym znaczeniu wystąpiły też w organizacji systemu obronności państwa i w zasadach działań wojsk operacyjnych /załącznik 1/.

Przyszła wojna prawdopodobnie będzie się charakteryzowała działaniami manewrowymi, zarówno w operacjach zaczepnych jak i obronnych. Olbrzymie masy wojsk i sprzętu będą mogły być przerzucane w krótkim czasie na duże odległości. Przewiduje się, że broń jądrowa zmusi wojska do dokonywania szybkiego rozśrodkowania, a następnie ześrodkowania - dla zadania ciosu przeciwnikowi we właściwym miejscu i czasie. Odpowiednie środki transportu i rezerwy materiałów pędnych mogą się przy tym okazać zasadniczym atutem w wykonywaniu zamierzeń o charakterze manewrowym. Dotyczy to zarówno sił frontu zewnętrznego, jak i wewnętrznego, w których ruchliwość jest również czynnikiem decydującym o powodzeniu wykonywanych zadań.

Od 1964 roku Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, ustalając koncepcję przyszłej wojny o charakterze totalnym, zdecydowanie lansują pogląd eskalowania broni masowego rażenia.

Eskalacją tą, zgodnie z ich ustaleniami i publikacjami[1/], powinny być objęte nie tylko siły zbrojne realizujące operacyjne cele, ale również zaplecze - dające frontowi zewnętrznemu zasadniczą pożywkę w postaci siły żywej, sprzętu i środków materiałowych. Nic więc dziwnego, że zgodnie z ustaleniami doktryny wojennej państw sygnatariuszy Układu Warszawskiego efektywna strategia wojenna naszego obozu powinna zapewnić:

1. powstrzymywanie potencjalnego przeciwnika od dokonania agresji;

2. możliwe szybkie pokonanie przeciwnika przez zdecydowane uderzenia, jeżeli mimo wszystkich zabiegów utrzymania pokoju zdoła on wywołać wojnę;

3. przetrwanie uderzeń rakietowo-jądrowych i napadu innymi rodzajami broni masowego rażenia.

Rozpatrując te ustalenia doktrynalne można określić w formie uproszczonej zasadę współczesnej strategii naszego obozu, która zawiera w sobie: "powstrzymywanie plus zdolność do rozgromienia agresora w krótkim czasie".

Polski system organizacyjny obrony kraju, oparty na wspólnej doktrynie państw Układu Warszawskiego, obejmuje swym zakresem trzy zasadnicze układy: militarny, funkcjonalny i terytorialny /załącznik 2/.

Układ militarny, jako wiodący w realizowaniu zamierzeń obronnych, obejmuje całość sił zbrojnych, z których część /nazywana w dalszej części rozprawy "wojskami operacyjnymi"/ przeznaczona jest do działań na froncie zewnętrznym jako wojska uderzeniowe, a pozostała część /według ustaleń w załączniku 2 nazywana w dalszych rozważaniach "wojskami OTK"/ ma jako główne zadanie bronić kraju, przebywając w zasadzie na terytorium objętym granicami państwowymi.

W ramach wszystkich państw naszego obozu osiągnięcie powodzenia przez wojska operacyjne na froncie zewnętrznym bę-

---

1/ Gen. Curtis E. Le May: "America is in Danger", wyd. Funk and Wagnalls, Nowy Jork 1968. Recenzja tej książki w "Wojskowym Przeglądzie Zagranicznym" nr 1/165/ z 1969 r., s. 175.

dzie w poważnej mierze uzależnione od skutecznych działań obronnych na zapleczu. Niektóre więc sytuacje w czasie działań jednego z pionów sił zbrojnych /operacyjnego czy OTK/ mogą powodować konieczność aktywnego zaangażowania do wspólnych działań drugiego pionu.

1. Sytuacje taktyczno-operacyjne, w których wojska OTK mogą brać udział w działaniach bojowych prowadzonych przez wojska operacyjne

Głównym czynnikiem wpływającym na odmienność organizacyjną wojsk operacyjnych i wojsk OTK są zadania, jakie mają oba te piony sił zbrojnych realizować w ewentualnych przyszłych działaniach wojennych. Wojska operacyjne, przeznaczone w głównej mierze do działań /walki/ na froncie zewnętrznym, mają odpowiednio do tych zadań ustaloną strukturę organizacyjną, która w zasadzie jest jednolita i oparta na pewnym systemie szczeblowości /podporządkowania/. Wojska OTK strukturalnie różnią się od poprzednich. Zróżnicowanie zadań i podporządkowania organizacyjnego nie wyklucza jednak możliwości ich udziału w zamierzeniach realizowanych przez wojska operacyjne.

Rozpatrując możliwości wspólnych działań obu tych pionów sił zbrojnych wydaje się celowe ustalić sytuacje taktyczno-operacyjne, w których wojska OTK mogłyby brać czynny, bezpośredni udział.

Jako główne, najbardziej prawdopodobne, warianty wspólnych działań obu pionów sił zbrojnych można przyjąć sytuacje, w których:

- udział wojsk OTK może być z góry zaplanowany i realizowany;
- udział wojsk OTK będzie wymuszony aktualnie wytworzoną sytuacją.

Terenem tych działań będzie obszar kraju, nie można jednak kategorycznie stwierdzić, że wojsk OTK nie użyje się poza granicami własnego państwa. Gdy to nastąpi, zatracą one wówczas główne cechy systemu OTK i staną się integralną częścią wojsk frontu zewnętrznego, oczywiście o ograniczonych możliwościach wykorzystania.

Wojska OTK mogą również pośrednio uczestniczyć w działaniach wojsk operacyjnych, wykonując na obszarze kraju zadania mające wpływ na przebieg walk frontu zewnętrznego. Tego typu działań, mimo ich wagi w ogólnych zamierzeniach całości sił zbrojnych w okresie wojny, nie roztrząsano w rozprawie, gdyż wykraczają poza temat.

Warianty działań wojsk operacyjnych, w których z góry można założyć udział wojsk OTK, wynikają z geograficznego położenia obszaru Polski w stosunku do obszaru przyszłego teatru działań wojennych. Zagrożenie z kierunków: zachodniego, południowo-zachodniego i północnego, przy aktualnie niedużej pojemności operacyjnej obszarów NRD, CSRS oraz otwartej granicy morskiej, powoduje konieczność traktowania terenów PRL jako głębszej strefy frontowej, a nawet częściowo - w pewnych wypadkach - strefy bezpośrednich działań bojowych /załącznik 3/. Dlatego właśnie przyjęto w tej rozprawie za zasadnicze warianty możliwych wspólnych działań wojsk operacyjnych i wojsk OTK:

1. działania lądowe przy założeniu przewagi przeciwnika na określonym kierunku i konieczności stosowania manewrowych działań obronnych, a w związku z tym objęcia części obszaru kraju strefą bezpośrednich działań bojowych;

2. działania przeciwdesantowe przy założeniu wykonania desantu morskiego, powietrznego lub kombinowanego ze strony przeciwnika /załącznik 4/.

Aktualny układ sił i położenia wojsk NATO, wynikające z ich strategii wysuniętych sił /załącznik 5/, mogą stworzyć na pewnych kierunkach operacyjnych sytuację, która spowoduje konieczność stosowania manewrowych działań obronnych. Przeniesienie działań wojennych na teren kraju w celu poprawienia położenia operacyjnego doprowadzi do zaangażowania oprócz wojsk operacyjnych również wojsk OTK. Działanie wspólne obu tych sił będzie raczej wynikało z konieczności oraz sytuacji narzuconej aktualnym położeniem stron.

Rozwój sytuacji na froncie zewnętrznym i aktualne położenie operacyjne mogą spowodować u przeciwnika decyzję wysadzania desantu morskiego lub kombinowanego na względni-

otwarty północny kierunek działania. Pomimo posiadania przez nasz obóz odpowiednich sił morskich na akwenie Bałtyku, nie można z góry negować możliwości oddziaływania przeciwnika na wybrzeże Polski. Świadomość takiego zagrożenia powoduje konieczność zaplanowania odpowiedniego przeciwdziałania przy użyciu sił będących w dyspozycji kraju, nie wykluczając przy tym udziału wojsk operacyjnych /załącznik 6/. Trwałość systemu obrony wybrzeża leży w interesie nie tylko obszaru kraju, ale przede wszystkim frontu zewnętrznego /zagrożenie systemu komunikacyjnego w relacji wschód - zachód/.

Rozpatrując możliwość stosowania przez przeciwnika desantów, należy brać również pod uwagę desanty powietrzne, które mogą być wysadzane w określonych rejonach kraju /załącznik 7/. Tworzenie silnych zgrupowań bojowych przeciwnika, zagrażających w równej mierze krajowi, jak i frontowi zewnętrznemu, przy równoczesnym oddziaływaniu bronią masowego rażenia, sugerują konieczność zaangażowania do zwalczania tego przeciwnika obu rodzajów sił zbrojnych. Na podstawie danych geograficznych i położenia naszego kraju w stosunku do prawdopodobnych rubieży starć z przeciwnikiem można z pewną dozą dokładności określić miejsca i cele tego typu desantu. Zaangażowanie oddziałów i związków taktycznych wojsk operacyjnych do zwalczania desantów /wszystkich kombinacji/ na terenie kraju jest najbardziej prawdopodobne w wypadku, kiedy wielkość sił użytych w desancie przekroczy możliwości przeciwdziałania wojsk OTK.

Zasygnalizowane warunki wspólnych działań obu pionów sił zbrojnych powinny pozwolić na zbadanie możliwych powiązań tych dwóch systemów w zakresie zaopatrywania, wynikających z szeregu istniejących przesłanek i ustaleń. Wydaje się, że problematyka powiązań w takim ujęciu nie była dotychczas nigdzie rozpatrywana. Trzeba jednak stwierdzić już we wstępie, że rozprawa ta też nie wskaże ostatecznej formy rozwiązania, ale można przypuszczać, że nawet cząstkowe rozwiązanie problemu da podstawę do podjęcia dalszych badań w tym kierunku, których głównym celem będzie zapewnienie obu pionom sił zbrojnych właściwego systemu zaopatrywania w wypadku ich wspólnych działań.

2. Uzasadnienie przykładami historycznymi możliwości wspólnych działań wojsk operacyjnych i wojsk OTK

Przedstawione wyżej typowe warianty możliwego użycia wojsk OTK we wspólnych działaniach z wojskami operacyjnymi mają konkretne historyczne podłoże, które omówiono w niniejszym podrozdziale.

W różnych państwach i różnych okresach dziejowych nazwa tej części sił zbrojnych, która była przewidziana do wewnętrznej obrony kraju, była różna. Używając więc konkretnej ówczesnej nazwy jakiejś formacji zakłada się - z większym czy mniejszym uproszczeniem - że omawiane siły odpowiadają obecnym wojskom OTK.

Przykłady zaczerpnięte tylko z okresu II wojny światowej pozwalają na stwierdzenie, że istnieje możliwość, a niekiedy konieczność udziału wojsk OTK w działaniach wojsk frontu zewnętrznego /załącznik 8/. Świadczy o tym choćby kilka przykładów zaczerpniętych z różnych terenów działań wojennych.

a/ W działaniach odwrotowych

P o l s k a

W czasie kampanii wrześniowej 1939 roku walki toczyły się na terenie naszego kraju. Zaistniała sytuacja i stały napór wojsk niemieckich spowodowały tworzenie się lokalnych ognisk walki, w których wspólnie z armią czynną brały udział oddziały organizowane planowo lub samorzutnie, nie wchodzące organizacyjnie w skład wojsk operacyjnych.

Planowane do sformowania i w większości zorganizowane bataliony obrony narodowej w swym założeniu miały zadanie wzmocnienia systemu obronnego kraju. Sytuacja wojenna we wrześniu 1939 r. spowodowała użycie istniejącej ilości batalionów

do bezpośredniej walki z przeciwnikiem we współdziałaniu z oddziałami armii czynnej[2/].

Udział ochotniczych oddziałów, tworzonych samorzutnie w niektórych rejonach obrony wojsk operacyjnych, odnotowuje się przy obronie Warszawy /robotnicze bataliony obrony przekształcone następnie w Warszawską Ochotniczą Brygadę Robotniczą, z której ponad 1000 osób walczyło z bronią w ręku/ oraz w obronie Zagłębia Śląskiego /sformowanie dwudziestu dwóch batalionów terytorialnych tzw. Powstańczej Obrony Narodowej, które weszły w skład jednostek operacyjnych z chwilą rozpoczęcia działań wojennych jako 55 DP rezerwy i 202 pp rezerwy/[3/].

Z w i ą z e k R a d z i e c k i

Agresja wojsk hitlerowskich w roku 1941 i wtargnięcie na dużą głębokość obszaru Związku Radzieckiego spowodowały konieczność utworzenia silnej i ostatecznej obrony. W realizowaniu tych zamierzeń obok oddziałów wojsk operacyjnych brały udział zorganizowane jednostki podporządkowane Ministerstwu Spraw Wewnętrznych oraz doraźnie formowane

- - - - - - - - - - -

2/ O batalionach obrony narodowej pisano na przykład w następujących publikacjach:
- Zbiór wspomnień "Ostatni kosynierzy", wyd. Instytut Wydawniczy "Nasza Księgarnia", Warszawa 1967, s.52,65;
- R. Rawski, Z. Stąpor, J. Zamojski: "Wojna wyzwoleńcza narodu polskiego w latach 1939-1945, węzłowe problemy, wyd. MON, Warszawa 1963, s. 98;
- Materiały z VI Konferencji naukowej poświęconej rozwojowi polskiej sztuki wojennej, wyd. ASG, 1967, s.335;
- "Polskie Siły Zbrojne w drugiej wojnie światowej", t. I, kampania wrześniowa 1939, cz. 1, wyd. Instytut Historyczny im. gen. Sikorskiego, Londyn 1951, s.194,303-305;
- Eugeniusz Kozłowski: "Wojsko Polskie 1936-1939", wyd. MON, Warszawa 1964, s. 95, 103.

3/ Sesja naukowa poświęcona wojnie wyzwoleńczej narodu polskiego; Z. Stanicki: "Obrona Warszawy w 1939 r.", wyd. MON, Warszawa 1959, s. 488; Materiały z VI Konferencji naukowej poświęconej rozwojowi polskiej sztuki wojennej, wyd. ASG 1967, s. 335-337.

ze społeczeństwa tzw. pospolite ruszenie. Oddziały te, organizowane i wyposażone na wzór wojskowy, składające się z różnych rodzajów broni, brały udział wspólnie z wojskami operacyjnymi w utrzymywaniu określonych rubieży obronnych i realizowały zadania stawiane im przez dowództwo danego odcinka walki /bitwa o Moskwę, obrona Leningradu, Wołgogradu, Odessy i innych/[4].

N i e m c y h i t l e r o w s k i e

Końcowa faza wojny i konieczność skierowania na front zewnętrzny całego możliwego do uzyskania potencjału ludzkiego wpłynęły na podjęcie decyzji o utworzeniu tzw. Volkssturmu, który miał wzmocnić siły wojsk przeznaczonych do obrony kraju. Ponoszone straty i stałe przesuwanie się linii frontu w kierunku obszaru Niemiec, zmuszały dowództwa poszczególnych odcinków działań bojowych do obsadzania punktów oporu oddziałami Volkssturmu i ich wspólnego z wojskami operacyjnymi działania[5].

b/ <u>W zwalczaniu desantów /w tym obrona wybrzeża/</u>

P o l s k a

Do walk jednostek armii czynnej we wrześniu roku 1939 w rejonie wybrzeża włączył się oddział sformowany z ochotników, nazwany pułkiem "Czerwonych Kosynierów"[6]. Oddział ten w dużej mierze przyczynił się do utrzymania przez długi czas /do 19 września 1939 r./ umocnionego rejonu Gdyni.

- - - - - - - - - - -

4/ Historia Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego 1941-1945, wyd. MON, Warszawa 1964 r., t. 2; marszałek Zw. Radz. S. Biriuzow: "Pierwsze dni wojny". "Myśl Wojskowa" nr 8/1962, s. 59-74.

5/ Gen. płk H. Guderian: "Wspomnienia żołnierza", wyd. MON, Warszawa 1958, s. 295; Hans Kissel: "Der Deutsche Volkssturm 1944/45; Eine territoriale Miliz im Rahmen der Landesverteidigung", wyd. E.S. Mittler Sohn, Frankfurt/M, April 1962.

6/ Zbiór wspomnień - "Ostatni kosynierzy", wyd. Instytut Wydawniczy "Nasza Księgarnia", Warszawa 1967, s. 98-104.

W i e l k a B r y t a n i a :

Zakusy zaborcze III Rzeszy w stosunku do Wielkiej Brytanii spowodowały podjęcie przez władze brytyjskie decyzji o rozbudowie sił obrony wewnętrznej. Szczególną troską ze strony rządu brytyjskiego było zabezpieczenie kraju przed ewentualnymi desantami - morskim i powietrznym. Utworzono specjalne oddziały, których zadaniem miało być stawianie oporu przeciwnikowi w razie inwazji. Siły te, w toku organizacji nazwane "Home Guard" /gwardia narodowa, straż obywatelska/, miały wspólnie z wojskami operacyjnymi, znajdującymi się na terenie wysp brytyjskich, prowadzić akcje obronne określonych rejonów, prawdopodobnych celów ataku przeciwnika[7/].

x

x x

Przedstawione przykłady wspólnych działań wojsk operacyjnych i wojsk OTK mogą stanowić przyczynek do rozważań wynikających z tematu rozprawy.

Ze względu na istnienie w obu pionach sił zbrojnych dużej ilości jednostek wojskowych o różnej specyfice i przeznaczeniu trzeba było pole badań zawęzić do jednostek zdolnych do zbrojnego działania od szczebla batalionu do szczebla dywizji /równorzędnego/. Dlatego też w rozważaniach ujęto:

w wojskach operacyjnych	w wojskach OTK
- batalion piechoty zmotoryzowanej;	- batalion obrony terytorialnej;
- pułk zmechanizowany;	- pułk obrony terytorialnej kategorii "C";
- dywizja zmechanizowana.	- pułk i brygada manewrowa WOWewn.;
	- brygada WOP /z granicy zachodniej i morskiej/.

7/ Winston S. Churchill: "The Second World War", wyd. ang. The Educational Book Company LTD, London, t. 2, rozdz. VIII, s. 126. /Home Defence Time/, rozdz. XIV, s. 216 /The Invasion Problem/.

Dane uzyskane z porównań tych najbardziej typowych reprezentantów obu pionów wojsk pozwolą na uchwycenie względnie realnego obrazu możliwości tych sił przy założonych warunkach działań, a dane dotyczące klasyfikacji wojsk OTK, zawarte w załączniku 9, umożliwią poznanie możliwości ich użycia do działań wspólnie z wojskami operacyjnymi.

Szukanie rozwiązań problemów zaopatrywania wojsk przy stale zmieniających się warunkach prowadzenia wojen jest koniecznością. W okresie pokojowym problemy te mogą być rozpatrywane jedynie w sferze teoretycznych rozważań, bez możliwości praktycznego sprawdzenia słuszności założeń. Nawet ćwiczenia z wojskami nie dają realnego obrazu atomowego pola walki, gdyż siłą rzeczy musi być podczas nich stosowana umowność sytuacji i działania. Konieczne jest więc szukanie potwierdzenia przyjętej teorii innymi metodami, których celem ostatecznym będzie ustalenie jak najbardziej optymalnego rozwiązania.

Współczesne pole walki wymagające nowoczesnej techniki i zaopatrzenia może w zasadniczy sposób wpłynąć na opracowane już ustalenia strukturalne i organizacyjne, w tym i tyłów walczących wojsk. Komplikujący się coraz bardziej proces zaopatrywania wojsk operacyjnych i wojsk OTK zmusza do weryfikacji dotychczasowych ustaleń i doskonalenia zasad postępowania organów tyłowych tych wojsk. Problemem podstawowym w rozpatrywanym temacie będzie ustalenie możliwości zaopatrywania tej części wojsk OTK, która może wykonywać zadania bojowe wspólnie z wojskami operacyjnymi.

Założone w pracy warianty działań wojsk /w tym i tyłów/ mają charakter raczej domniemanych rozwiązań, które nie w pełni mogą zobrazować realizm przyszłego pola walki /umowność sytuacji/. Dlatego też konieczne jest wychwycenie występujących w nich pewnych prawidłowości i zależności, których zanalizowanie i porównanie powinno pomóc w zaproponowaniu najbardziej celowych i optymalnych rozwiązań.

W pracy niniejszej dokona się próby ustalenia przybliżonych rozwiązań i uzyskania odpowiedzi na pytania:

- czy istnieją potrzeby i możliwości zmian strukturalnych w organach zaopatrywania i obsługi wojsk OTK?
- czy cel i zakres szkolenia ogólnego oraz fachowego obsady personalnej organów zaopatrywania i obsługi wojsk OTK odpowiadają warunkom wynikającym z ewentualnych zadań wspólnego działania z wojskami operacyjnymi?

Zagadnienia strukturalne i inne problemy związane z zaopatrywaniem i obsługą, konieczne do wyjaśnienia możliwych powiązań obu pionów sił zbrojnych we wspólnych działaniach, zostaną zbadane metodą analizy[8/]. Główną metodą badań będzie jednak krytyczne i analityczne porównanie systemów zaopatrywania obu pionów wojsk, umożliwiające wyciągnięcie wniosków syntezujących całość zagadnień.

Z przedstawionych we wstępie możliwych wspólnych działań wojsk operacyjnych i wojsk OTK wynika, że siły współdziałające ze sobą nie będą większe strukturalnie od szczebla dywizji ogólnowojskowej. Dlatego też po ogólnym naświetleniu zasad zaopatrywania dpkładniej rozpatrzy się system zaopatrywania wojsk operacyjnych i wojsk OTK na przykładzie jednostek wyszczególnionych na str. 9. Uważa się jednak za celowe ukazanie tła armijnego i okręgowego, które w sposób zasadniczy wpływa na sprawy żywotności pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych /załącznik 10/.

- - - - - - - - - - -

8/ Przyjęto do rozważań następujące etaty ćwiczebne:

- batalion piechoty zmotoryzowanej	- C/069 z 1967 r.
- pułk zmechanizowany /DZ/	- C/069 z 1967 r.
- dywizja zmechanizowana	- C/069 z 1967 r.
- batalion obrony terytorialnej	- A/086 z 1964 r.
- pułk obrony teryt.kat. "C"	- A/085 z 1964 r.
- pułk manewrowy WOWewn.	Ustalenia własne na podstawie konsultacji w Gł. Kwat. WP, materiałów publikowanych w tajnej Myśli Wojskowej; etatu opracowanego w ASG na potrzeby szkoleniowe kursów oraz na podstawie ustaleń uzyskanych na konsul. w IOT w dniu 3.12.1969 r.
- brygada manewrowa WOWewn.	
- brygada WOP /zach./	
- brygada WOP /morska/	

II. STAN FAKTYCZNY ZAOPATRYWANIA WOJSK OTK I WOJSK OPERACYJNYCH

1. Ogólne zasady zaopatrywania

Zaopatrywanie wojsk operacyjnych i wojsk OTK w środki materiałowe zarówno w czasie pokoju, jak i wojny stanowi jedną z podstawowych dziedzin działalności organów zaopatrywania układu militarnego.

Obejmuje ono zamierzenia w dziedzinach:

- materiałowej - realizowanej w pionie służb kwatermistrzowskich, technicznych i innych, dysponujących odpowiednimi środkami materiałowymi;
- komunikacyjnej - realizowanej przez organa komunikacji wojskowej, opartej na istniejącym i rozbudowywanym systemie komunikacyjnym kraju;

Środki materiałowe niezbędne do "życia i walki" obu pionom sił zbrojnych, a znajdujące się w dyspozycji odpowiednich organów zaopatrywania, można ogólnie podzielić według ustaleń w załączniku 11 na trzy zasadnicze grupy:

- sprzęt i materiały typowo wojskowe;
- sprzęt i materiały powszechnego użytku;
- sprzęt i materiały specjalne.

Należy jednak nadmienić, że spotyka się również inne kryteria podziału środków materiałowych, np. według grup surowcowych, trwałości przechowywania, sposobu użytkowania itp. Do zrealizowania celów postawionych w rozprawie zaproponowany podział środków materiałowych wydaje się jednak najwłaściwszy, gdyż umożliwia przedstawienie systemów i zasad zaopatrywania, obowiązujących w obu pionach wojsk.

Główną bazę zaopatrzeniową dla całości sił zbrojnych stanowi obszar kraju, z jego gospodarką, zasobami materiałowymi i zdolnością produkcyjną. Kraj więc jest ogniwem zasadniczym w systemie zaopatrywania, od którego biorą początek dostawy dla wojsk operacyjnych i wojsk OTK.

Istniejący w czasie pokoju i zakładany na czas wojny system zaopatrywania w obu pionach wojsk powinien im zapewnić sprawne wykonywanie zadań. Zapewni on to przez właściwe i peł-

ne zaspokajanie potrzeb walczących oddziałów i związków taktycznych wchodzących w skład wojsk operacyjnych oraz potrzeb wojsk OTK.

W okresie pokoju wojska obu pionów są zaopatrywane według jednolitego systemu zaopatrywania, opartego na centralnych, okręgowych, rejonowych i garnizonowych składach stacjonarnych, tak wojskowych jak i cywilnych. System ten pozostaje aktualny również na okres wojny dla wojsk OTK przebywających w garnizonach /załącznik 12/. Wojska operacyjne z chwilą otrzymania zadania bojowego przechodzą na polowy system zaopatrywania ustalony i wypracowany w okresie pokoju. Również część wojsk OTK/rozważana w rozprawie/ zmienia swój pokojowy system zaopatrywania i dostosowuje go do aktualnie wytworzonych warunków czasu wojny.

W wojskach operacyjnych ogólnie przyjętą zasadą zaopatrywania jest odpowiedzialność szczebla wyższego za dostarczenie środków materiałowych szczeblowi podległemu. Zasada ta wynika z ustaleń organizacyjnych i funkcji poszczególnych szczebli dowodzenia. Spotyka się jednak fakty odchodzenia od tej zasady, ponieważ formalna, regulaminowa odpowiedzialność za zaopatrywanie nie zawsze idzie w parze z rzeczywiście istniejącymi możliwościami.

Wielkość strukturalna jednostki i zakres wykonywanych przez nią zadań wymaga należytej podbudowy materialnej, a możliwości przewozowe rzutują na stan posiadania zapasów środków materiałowych. Rozmieszczenie poszczególnych ogniw zaopatrywania w ramach armii, a więc system zaopatrywania wojsk operacyjnych /załącznik 13/, wymaga stosowania odpowiedniego sposobu realizacji potrzeb materiałowych. Nierzadko stosuje się zaopatrywanie z pominięciem jednego z ogniw organizacyjnych. Może to między innymi mieć miejsce, gdy jedno z ogniw zaopatrywania nie jest w stanie realizować potrzeb i konieczne staje się dokonanie zmiany w przydziale na zaopatrzenie /załącznik 14/. Stan taki charakterystyczny jest w początkowym okresie wojny /w jej pierwszych dniach trwania/, gdy ze względu na zakłócenia komunikacyjne ogniwa zaopatrywania szczebli wyższych mają trudności w pod-

ciągnięciu zapasów do rejonu działań bojowych. W takiej sytuacji samodzielność związku taktycznego pod względem materiałowym i zdolność prowadzenia działań bez uzupełniania środków materiałowych /nie uwzględniając możliwych zniszczeń, a przyjmując jedynie zużycie wynikające z wykonywanych zadań/ przez okres do 5 dni pozwoli szczeblowi operacyjnemu w tym czasie na włączenie się w ustalony zasadami system zaopatrywania.

Armia ogólnowojskowa, dysponująca w warunkach polowych odpowiednimi zapasami środków materiałowych i transportem, dostarcza potrzebnych ilości materiałów podległym związkom taktycznym oraz samodzielnym oddziałom. Środki materiałowe dowozi się do dywizji /oddziałów/ w toku działań transportem armijnym, zorganizowanym w odpowiednie pododdziały /kolumny/ przewozowe. Jedynie w okresach, w których związki taktyczne nie są zaangażowane w bezpośredniej walce z przeciwnikiem lub wykonują zadania na pomocniczych kierunkach, przekazanie zaopatrzenia z RBA może nastąpić przy użyciu transportu tych związków taktycznych.

Związki taktyczne, wykonujące zasadnicze zadania w ramach armii, jak już uprzednio stwierdzono, są w stanie prowadzić działania bojowe /przy braku możliwości uzupełniania zapasów/ do 5 dni. Odpowiedniej wysokości ruchome zapasy materiałowe znajdują się na środkach transportowych batalionu zaopatrywania dywizji i stanowią bazę zaopatrzeniową dla podległych pułków i samodzielnych oddziałów. Dostarczenie środków materiałowych potrzebnych oddziałom i pododdziałom następuje przy użyciu transportu dywizyjnego, przy czym dowóz ich wykonuje się na podstawie potrzeb wynikłych w toku wykonywania zadania lub w okresie organizacji działań - dla zabezpieczenia wykonania zadań nakazanych oddziałom przez związek taktyczny. Praktycznie trudnym do rozwiązania problemem tego systemu jest konieczność dokonywania przeładunku w poszczególnych ogniwach zaopatrywania i dlatego mimo wspomnianej zasady coraz częściej mówi się o pomijaniu w trakcie dowozu jednego z ogniw pośrednich, gdy tylko to jest możliwe i wskazane.

W wojskach OTK polowe zaopatrywanie opiera się na systemie mieszanym. W odróżnieniu od wojsk operacyjnych, gdzie bazą zaopatrzenia w ramach armii są ruchome zapasy środków materiałowych, wojska OTK mogą korzystać równocześnie z zapasów polowych i stacjonarnych. W zależności od struktury organizacyjnej, podporządkowania i wykonywanych zadań oraz rejonu działania sposób zaopatrywania wojsk OTK może być różny, w każdym jednak wypadku odpowiedzialność za zaopatrywanie spoczywa na szczeblu nadrzędnym. Ogólny system zaopatrywania wojsk OTK w sprzęt i materiały typowo wojskowe i powszechnego użytku przedstawiono na schematach /załącznik 15 i 16/.

Działania wojsk OTK w rejonach, w których rozmieszczone są stacjonarne składy terytorialne, okręgowe lub centralne, sugerują możliwość przydziału ich oddziałów /pododdziałów/ na zaopatrzenie do tych składów materiałowych, bez konieczności wiązania ich z jednym, strukturalnym źródłem zaopatrzenia /jak w wojskach operacyjnych/ /załącznik 17/. W związku z tym podstawę materiałową polowego systemu zaopatrywania wojsk OTK /szczebli: oddziału, związku taktycznego/ stanowią polowe zapasy środków materiałowych, odtwarzane w toku działań z zapasów stacjonarnych.

Zaopatrywanie polowe w wojskach OTK polega na zaspokajaniu potrzeb materiałowych podczas wykonywania zadań bojowych poza stałym miejscem zakwaterowania w okresie dłuższym od doby. Zaopatrywanie to może się odbywać systemem zbliżonym do zaopatrywania wojsk operacyjnych lub do zaopatrywania z okresu pokoju jednostek wojskowych biorących udział w ćwiczeniach terenowych. Istotą tego zaopatrywania jest zaspokajanie potrzeb materiałowych pododdziałów bojowych przez ruchome pododdziały tyłowe, organizujące punkty zaopatrywania poszczególnych szczebli dowodzenia. Punkty te, rozmieszczone zazwyczaj w pobliżu rejonu rozwinięcia SD, posiadają polowe zapasy środków materiałowych w wysokości pozwalającej na pokrycie potrzeb wynikających z prowadzonych działań w ciągu najbliższej doby. W miarę zużywania środków materiałowych, zapasy polowe są uzupeł-

niane przez ich dowóz ze składów stacjonarnych /garnizono - wych/ własnych lub innych, wyznaczonych jako baza zaopatrzenia.

Charakterystyczną dla wojsk OTK, szczególnie szczebla samodzielnego oddziału, będzie konieczność organizowania dowozu zapasów materiałowych własnymi siłami i środkami. Wynika więc z tego, że w porównaniu z systemem przyjętym w wojskach operacyjnych w wojskach OTK szczebel nadrzędny jest odpowiedzialny jedynie za posiadanie odpowiedniej ilości zapasów środków materiałowych, stanowiących bazę zaopatrzeniową dla podległego szczebla. Nie dotyczy to jednak związku taktycznego wojsk OTK typu BM WOWewn., działającego całością sił, który w stosunku do podległych oddziałów postępuje w zakresie zaopatrywania tak jak w wypadku działań wojsk operacyjnych, tj. dostarcza środki materiałowe własnym transportem.

Mieszany system zaopatrywania, stosowany w wojskach OTK, zmusza organizatorów do sprężystego kierowania dowozem środków materiałowych i umiejętnego dostosowywania się do każdych warunków. Może więc wynikać z tego, że w razie powstania konieczności wspólnych działań z wojskami operacyjnymi umiejętność stosowania różnych systemów w zaopatrywaniu wojsk OTK pozwoli im łatwiej i szybciej wprowadzić zasady stosowane w wojskach operacyjnych.

x

x x

Z tego krótkiego przeglądu systemów i zasad zaopatrywania obu pionów sił zbrojnych wynika, że wojska operacyjne /omawianego szczebla/ w całości opierają się na polowym systemie zaopatrywania i do realizacji zamierzeń związanych z zaopatrywaniem mają odpowiednio przystosowaną strukturę organizacyjną tyłów, a wojska OTK do szczebla oddziału, zróżnicowane organizacyjne, zmuszone są do doraźnego wprowadzania polowego systemu zaopatrywania i jednocześnie stałego powiązania ze stacjonarnymi źródłami zaopatrzenia. O ile wojska operacyjne w toku działań stosują z reguły zasadę dowozu "od siebie", o tyle w wojskach OTK stacjonarna, liczna w rejonie działania sieć źródeł zaopatrzenia sugeruje zdolność pobierania środków materiałowych "na siebie".

Tak w jednym, jak i w drugim pionie wojsk występuje problem przyjmowania na zaopatrzenie pewnej ilości oddziałów /pododdziałów/ wsparcia lub wzmocnienia. W takiej sytuacji istniejący system zaopatrywania w wojskach operacyjnych będzie stwarzał szereg trudności /między innymi problem dodatkowego transportu na zwiększone zapasy ruchome/, a w wojskach OTK nie będzie wywierał wpływu na zaopatrywanie /co prawda wzmocnienie lub wsparcie w samodzielnych działaniach wojsk OTK będzie stosowane raczej rzadko/.

2. Zapasy materiałowe, ich wielkość, urzutowanie i możliwości uzupełnienia

Charakter współczesnej wojny ma zasadniczy wpływ na rodzaj i wielkość zapasów materiałowych oraz całokształt spraw związanych z zaopatrywaniem. Posiadanie całego arsenału broni masowego rażenia przez przeciwstawne sobie strony stanowi groźbę nie tylko dla sił żywych, ale również dla potencjału ekonomicznego. Stałe zagrożenie użycia tej broni na bazę ekonomiczną kraju daje podstawę do stwierdzenia, że w wypadku jej zastosowania należy się liczyć z przerwaniem na dłuższy okres produkcji środków materiałowych, potrzebnych siłom zbrojnym. Z badań uwzględniających dotychczasowe doświadczenia w użyciu broni jądrowej wynika, że wznowienie produkcji w obiektach obezwładnionych uderzeniami /z wyłączeniem sytuacji, gdy obiekt będzie zniszczony całkowicie lub w stopniu uniemożliwiającym szybką odbudowę i uruchomienie produkcji/ będzie problematyczne, przynajmniej w ciągu najbliższych kilku tygodni po napadzie bronią masowego rażenia[9/].

9/ H.Michalski: "Pierwsze 100 godzin wojny nuklearnej", wyd. MON, Warszawa 1967 - dane dotyczące skutków uderzeń atomowych na Hiroszimę i Nagasaki; B. Libicki: "Ekonomiczne aspekty wojny", wyd. BPMW MON, Warszawa 1964, s. 189 - dane o bombardowaniu niemieckich zakładów MPS i osiągnięciu przez nie zdolności produkcyjnej /użyto 2 tysiące bomb lotniczych, spowodowano duże zniszczenia, po 6-8 tygodniach ponownie uruchomiono produkcję/; ppłk F.O. Miksche: "Taktyka wojny atomowej", wyd. franc. "Tactique de la guerre atomique", Paryż 1955 r. - podaje, że w Hiroszimie i Nagasaki koleje i elektrownie pracowały już na trzeci dzień po wybuchu atomowym a fabryki odzyskały zdolność produkcyjną pod koniec miesiąca.

Mając na uwadze konieczność utrzymania stałej goto - wości materiałowej sił zbrojnych oraz licząc na możliwość powstania trudności w zakresie odtwarzania zapasów, niezbędne się staje przygotowanie i zgromadzenie w okresie pokoju odpowiednich ilości środków materiałowych. Zapasy te powinny stanowić źródło pokrycia potrzeb do czasu powstania warunków umożliwiających systematyczne odtwarzanie zużywanych środków materiałowych.

Opierając się na niektórych teoretycznych rozważaniach dotyczących użycia i skutków działania broni masowego rażenia, można określić długość "przestoju produkcyjnego" na okres około jednego miesiąca[10/]. Według tego ustalenia, zapas środków materiałowych powinien globalnie zaspokoić potrzeby sił zbrojnych w okresie 45-60 dni, czyli w okresie przymusowego "przestoju" oraz w czasie rezerwowym. Jest to ustalenie dotyczące skali krajowej, przy czym podany przykładowo globalny zapas mieści w sobie odpowiednie wielkości rozłożone na poszczególnych szczeblach organizacyjnych.

Praktycznie określona w okresie pokoju wielkość zapasów materiałowych rozpatrywanych pionów sił zbrojnych jest wartością stałą dla odpowiednich szczebli organizacyjnych. Jak więc z tego wynika, tak wojska operacyjne jak i wojska OTK dla zabezpieczenia materiałowego wykonywanych w czasie wojny zadań będą dysponowały odpowiednimi zapasami środków materiałowych.

W wojskach OTK zapasy przeznaczone na pokrycie zużycia w toku działań bojowych noszą nazwę "polowych" w odróżnieniu od zapasów "garnizonowych" /stacjonarnych/, zapewniających żywotność oddziałom /pododdziałom/ w ich stałym miejscu postoju. Zaopatrywanie polowe w wojskach OTK ma charakter raczej doraźny /okresowy/, czym różni się od systematycznego zaopatrywania polowego wojsk operacyjnych. Doraźne zaopatrywanie polowe wojsk OTK może być niezbędne w zasadzie tylko w okresie wykonywania akcji zbrojnych przez oddziały /pododdziały/ poza stałym miejscem postoju /załącznik 18/.

- - - - - - - - - - -

10/ Ppłk F.O. Miksche, op.cit.

Pomimo doraźnego charakteru zaopatrywania polowego, wojska OTK powinny posiadać odpowiednio wysokie zapasy środków materiałowych, które umożliwią im pewną samodzielność przy działaniu w oderwaniu od baz zaopatrzenia.

Zapasy polowe wojsk OTK, ze względu na ich przeznaczenie, można ogólnie porównać z zapasami ruchomymi wojsk operacyjnych. Wielkość i urzutowanie tych zapasów - od pojedynczego żołnierza /uzbrojenia, sprzętu/ do szczebla związku taktycznego włącznie - sugerują raczej ich podobieństwo w obu rodzajach sił zbrojnych /załącznik 19/.

Przy głębszym rozpatrywaniu omawianego problemu można jednak zauważyć różnice, uwydatniające się nawet w zbliżonych do siebie wielkościach zapasów. Różnice te wynikają ze stanu bazy zaopatrzenia rozpatrywanych szczebli organizacyjnych.

Ze względu na charakter i rejon wojsk operacyjnych muszą one posiadać odpowiednio wysoki zapas środków materiałowych na poszczególnych szczeblach organizacyjnych /mówi się coraz częściej o zwiększeniu stanu posiadania środków materiałowych/. W pewnych okresach działań /przegrupowania/ uwzględnia się konieczność posiadania zapasów doraźnych, które umożliwiają rozpoczęcie wykonywania zadania bojowego bez naruszania pełnego zapasu ruchomego. Zapasy ruchome środków materiałowych w wojskach operacyjnych powinny zapewnić przy braku dowozu zaopatrzenia ze szczebla nadrzędnego możliwość wykonywania przez związek taktyczny typowych zadań w ciągu 5 dób.

W wojskach OTK działania bojowe /walka z przeciwnikiem naziemnym/ mają raczej charakter okresowy /doraźny/. Rejon działań bojowych tych wojsk może się znajdować w pobliżu stałego miejsca rozmieszczenia, który jest organiczną bazą zaopatrzenia /zapas garnizonowy/. Prowadzenie tego typu działań na dowolnym obszarze kraju, przy istnieniu szeroko rozbudowanej sieci baz zaopatrzenia /wojskowe i cywilnej składy i magazyny centralne, okręgowe, rejonowe/ stwarza możliwość uzupełniania zużywanych zapasów. W za-

spokajaniu potrzeb materiałowych podczas działań bojowych wykorzystuje się wszystkie dostępne źródła zaopatrzenia, bez względu na dotychczasowy przydział na zaopatrzenie /załącznik 20/. W wojskach OTK zakłada się więc posiadanie zapasów polowych, stanowiących odpowiednik zapasów ruchomych wojsk operacyjnych, w ramach zapasów bieżących przechowywanych i użytkowanych w garnizonach według dotychczasowych ustaleń. Zapas polowy w stosunku do zapasów bieżących stanowi część nienaruszalną /załącznik 21/, stale kontrolowaną i odświeżaną. Do ogólnego stanu zapasów wojsk OTK przyjmuje się również te ilości środków materiałowych, które pozostawią jednostki wojsk operacyjnych w opuszczonych przez nie garnizonach i które przejmą wojska OTK.

Biorąc powyższe pod uwagę, za wielkość wyjściową do porównań w dalszych rozważaniach można przyjąć zapasy polowe wojsk OTK i zapasy ruchome wojsk operacyjnych. Wynika to z tego, że globalna ilość środków materiałowych posiadanych w poszczególnych jednostkach wojsk OTK jest różna, zależna od stanu posiadania zapasów bieżących z chwilą wybuchu wojny, a wojska operacyjne w rozpatrywanych wariantach wspólnych działań posiadają jedynie zapasy ruchome.

Wysokość zapasów materiałowych w obu pionach sił zbrojnych określają nadrzędne organa zaopatrywania, a wysokość potrzeb ustala się na podstawie:

a/ stanu faktycznego sił i środków zaopatrywanej jednostki;
b/ należności i norm stosowanych w czasie wojny oraz terminów używalności;
c/ limitów należności określonych w jednostkach kalkulacyjnych, a niekiedy czasowych;
d/ przyjętej częstotliwości uzupełniania zużywanych zapasów środków materiałowych i możliwości transportowych organu zaopatrującego;
e/ ustalonej dopuszczalnej granicy obniżenia zapasów;
f/ stanu zapasów organu zaopatrującego i możliwości ich uzupełnienia.

Rozwijając te dane w odniesieniu do rozpatrywanych problemów ustala się następujące założenia wyjściowe:

ad a/ 100% ukompletowania rozpatrywanych sił /czyli stan faktyczny równy stanowi etatowemu/;

ad b/ należności i normy według danych zawartych w załącznikach 19 i 22;

ad c/ przyjęte dobowe normy zużycia środków materiałowych /załącznik 23/;

ad d/ dla wojsk operacyjnych i wojsk OTK - raz w ciągu doby w ramach związku taktycznego;

ad e/ dla obu pionów sił zbrojnych granica zapasów pod koniec operacji nie powinna przekroczyć zapasu niezniżalnego;

ad f/ organa zaopatrujące obu pionów wojsk są w stanie pokryć zużycie zaopatrywanych sił.

3. Struktura organizacyjna i wyposażenie tyłów wojsk operacyjnych i wojsk OTK szczebli: pododdział, oddział, związek taktyczny

"/.../ Przez pojęcie struktury organizacyjno-etatowej tyłów najogólniej biorąc należy rozumieć wewnętrzną budowę określonego zespołu instytucji i jednostek wojskowych - wyposażonych w odpowiednie siły i środki - przeznaczonych do realizacji kompleksu zadań związanych z zaopatrywaniem oraz obsługą wojsk /.../[11]".

Obecnie istniejącą strukturę organizacyjną wojsk operacyjnych i wojsk OTK wprowadzono po przeprowadzeniu szeregu badań i ustaleniu odpowiednich na danym etapie rozwiązań[12].

- - - - - - - - - - -

11/ Praca zbiorowa "Zaplecze i tyły w wojnie współczesnej", wyd. MON, BWW, Warszawa 1969, s. 101.

12/ Rozważania dotyczące zabezpieczenia materiałowego wojsk OTK oparto na etatach ćwiczebnych, wyszczególnionych w załącznikach 24 i 25. Brak konkretnych opracowań /nawet w etatach ćwiczebnych/ części dotyczącej tyłów zmusił do dopracowania tego zagadnienia według podobnych etatów ćwiczebnych, udostępnionych przez Główne Kwatermistrzostwo WP i Inspektorat Obrony Terytorialnej.

Ilość oddziałów i pododdziałów tyłowych, ich wielkość oraz wewnętrzna budowa strukturalna powinny być dostosowane do zasad działania wojsk, ich taktyki, sztuki operacyjnej i aktualnej struktury organizacyjnej. Wypracowane zasadnicze ustalenia struktury organizacyjnej tyłów ulegają ciągłym zmianom, mającym na celu jej doskonalenie i przydatność.

Zgodnie z lansowanymi poglądami, wojna przyszłości będzie wojną z użyciem broni masowego rażenia, działaniami bojowymi o charakterze wybitnie manewrowym, dla zapewnienia więc ciągłości zaopatrywania wojsk działających w tych warunkach konieczne wydaje się posiadanie tyłów odznaczających się dużą ruchliwością i elastycznością. Mając na uwadze charakter przyszłej wojny /oddziaływanie przeciwnika na obszar kraju bronią masowego rażenia, lotnictwem, środkami konwencjonalnymi, jak również możliwość działania siłami naziemnymi/ należy przyjąć, że system zaopatrywania wojsk w takich warunkach będzie bardzo skomplikowany. Dynamika i szybkość działań, oddziaływanie przeciwnika różnymi środkami i sposobami, spowodują narastanie trudności w pracy tyłów. Dlatego też wszystkie badania ewentualnego pola walki sugerują konieczność analizowania stanu faktycznego budowy strukturalnej tyłów, możliwości wprowadzania niezbędnych zmian, a drogą prób i doświadczeń przyjmowanie najbardziej odpowiednich rozwiązań w strukturze organizacyjnej i wyposażeniu tyłów.

Dąży się do zmniejszenia tyłów przez zwiększanie ilości zaopatrzenia bezpośrednio przy użytkowniku /żołnierzu, sprzęcie, uzbrojeniu/. Ma to na celu przedłużenie okresu samodzielności w działaniach bojowych najniższego szczebla /ogniwa/ zaopatrywania w warunkach braku dostaw środków materiałowych, spowodowanych obiektywnymi trudnościami pola walki.

Prowadzi się próby i doświadczenia ze sprzętem przewozowym o większej ładowności, aby zmniejszyć ilość stosowanych środków transportowych. Myśli się i czyni próby z rozwiązaniami konstrukcyjnymi sprzętu przewozowego wieloczynnościowego /samochody burtowe samowyładowywarki - wywrotki/, przystosowanego do pokonywania terenu w różnych warunkach

działań bojowych. Przeprowadzane próby powinny mieć na celu stworzenie najbardziej odpowiednich warunków do pracy tyłów wojsk wszystkich szczebli i wszystkich pionów podporządkowania organizacyjnego, a w konsekwencji - wypracowanie takiej struktury organizacyjnej, którą pozwoliłaby drogą zwiększania lub zmniejszania ilości pododdziałów tyłowych na tworzenie zgrupowań tyłów niezbędnych wojskom w zaistniałej aktualnie sytuacji. Posiadanie na przykład w tyłach dywizji /pułków/, zamiast ograniczonego strukturą batalionu zaopatrzenia /kompanii zaopatrzenia/, kilku samodzielnych kompanii /plutonów/ zaopatrzenia /ilościowo odpowiadających stanowi zapasów/ oraz okresowo /na czas walki przy wzmocnieniu lub wsparciu/ dodatkowego pododdziału tyłowego rozwiązałoby problem zaopatrywania jednostek nie wchodzących organicznie, lecz działających na rzecz dywizji /pułku/. Poza tym przy takim rozwiązaniu można by było zrealizować od dawna stawiany problem wymienności transportu próżnego na pełny. Samodzielne kompanie /plutony/ zaopatrzenia pozwoliłyby prowadzić wymianę nie pojedynczych pojazdów mechanicznych, lecz całych pododdziałów tyłowych. Mogłoby to rozwiązać nie tylko problem wymienności w ogniwach zaopatrywania: armia, dywizje, pułki /w pionie/, ale także problem prowadzenia manewru materiałowego między równorzędnymi szczeblami na rozkaz przełożonego /w poziomie/.

Istniejąca obecnie struktura organizacyjna tyłów i ich wyposażenie w wojskach operacyjnych i w wojskach OTK spełniają tylko częściowo omówione warunki. Trudno na przykład mówić obecnie o możliwościach wymiany tyłów między poszczególnymi ogniwami dowodzenia, gdyż brakuje jeszcze ujednoliconego i przystosowanego do różnych warunków transportu zaopatrzeniowego.

Struktura organizacyjna tyłów i ich wyposażenie są dostosowane do odpowiedniego szczebla organizacyjnego wojsk, najczęściej więc spotykaną formą organizacyjną tyłów wojsk operacyjnych są:

- na szczeblu batalionu - pluton;
- na szczeblu pułku - kompania;
- na szczeblu dywizji - batalion.

Struktura organizacyjna tyłów wojsk operacyjnych na równorzędnych ogniwach dowodzenia jest z zasady jednolita,co przy ustalonym systemie zaopatrywania i dowodzenia ułatwia pracę organów zaopatrywania /załącznik 24/.

Inaczej sprawa ta wygląda w wojskach OTK. Różnorodność wykonywanych zadań i częściowo stacjonarny system zaopatrywania rzutują na strukturę organizacyjną tyłów jednostek wojsk OTK. Nie wnikając w nazewnictwo spotyka się tu na różnych szczeblach organizacyjnych pododdziały tyłowe od plutonu do kompanii, a wielkość ich często nie odpowiada nazwie /załącznik 25/. Charakterystyczną cechą tyłów wojsk OTK, w odróżnieniu od tyłów wojsk operacyjnych, jest różnorodność środków transportowych /tak pod względem marki, roku produkcji, jak i tonażu/[13]. Wynika to z warunków ekonomicznych kraju, którego wysiłek zwrócony jest na względnie pełną standaryzację sprzętu dla wojsk operacyjnych i uzupełnianie potrzeb wojsk OTK sprzętem nie mieszczącym się w normatywach jednostek frontu zewnętrznego.

Tyły są integralną częścią wojska, bez względu na to jakiego typu i charakteru działalność wojsko przejawia. Urządzenia i komórki tyłowe wojsk operacyjnych i wojsk OTK stanowią etatowy niezbędny element każdej wojskowej jednostki organizacyjnej, od szczebla pododdziału do związku operacyjnego.

Rozpatrywane w rozprawie rodzaje wojsk i ogniwa dowodzenia, świadomie zawężone i uproszczone, pozwolą na cząstkowe ustalenie możliwości powiązań przy założonych wariantach wspólnych działań. Wnioski wyciągane na podstawie przyjętych ustaleń etatowych na pewno nie będą ostateczne, będą wymagały dalszych dociekań i sprawdzenia w toku ćwiczeń prowadzonych w ramach szkolenia Sił Zbrojnych PRL.

13/ Dla celów analitycznych w opracowanym zestawieniu struktury organizacyjnej tyłów wojsk OTK przyjęto umowne pojazdy mechaniczne, dostępne w naszych krajowych warunkach.

4. Zamierzenia szkoleniowe tyłów pionów Sił Zbrojnych PRL /ze szczególnym uwzględnieniem szkolenia wojsk OTK/

Zasady zaopatrywania sił zbrojnych w okresie wojny znacznie się będą różniły od obowiązujących obecnie /okresu pokojowego/. Odpowiednio do istniejącego podziału sił zbrojnych na dwa zasadnicze piony: wojska operacyjne i wojska OTK, nastąpi wyodrębnienie dwu systemów zaopatrywania, a mianowicie:

- systemu polowego w całości wojsk operacyjnych i części manewrowej wojsk OTK;
- systemu stacjonarnego w ramach obszaru kraju.

Aby zasady zaopatrywania były właściwie wprowadzone w życie, niezbędne wydaje się należyte opanowanie ich przez przyszłych wykonawców. Może to być realizowane drogą szkolenia, podczas różnorodnych ćwiczeń, treningów, alarmów i innych przedsięwzięć szkoleniowych okresu pokojowego.

Realizacja szkolenia specjalistów służb tyłowych jest oparta na wytycznych szkolenia poszczególnych szczebli organizacyjnych /od Głównego Kwatermistrzostwa WP, poprzez okręgi wojskowe i niższe ogniwa/, instrukcjach i regulaminach odpowiednich dowództw rodzajów wojsk i szefostw służb oraz aktualnych potrzebach rodzajów wojsk.

Dyrektywa MON do szkolenia Sił Zbrojnych PRL nakłada obowiązek skoncentrowania wysiłku w zakresie szkolenia sztabów, służb, związków i oddziałów tyłowych na dalsze doskonalenie systemu osiągnięcia gotowości i rozwinięcia tyłów wojsk operacyjnych i obszaru kraju oraz zabezpieczenia tyłowego rozwinięcia i działania sił zbrojnych w różnych wariantach i trudnych sytuacjach bojowych początkowego okresu wojny.

Z wytycznych Głównego Kwatermistrzostwa WP na rok 1969 wynika między innymi konieczność zwrócenia uwagi w szkoleniu na:

- doskonalenie zasad przechodzenia na polowy system zaopatrywania i organizacji zabezpieczenia materiałowo-technicznego, komunikacyjnego i medycznego działalności wojsk operacyjnych i obszaru kraju w początkowym okresie wojny;

- przygotowanie tyłów do wykonania nieoczekiwanych zadań i wyrabianie zdolności do stosowania manewru tyłami i środkami materiałowymi;
- doskonalenie w sprawnej organizacji zabezpieczenia tyłowego wojsk w wariantach prowadzenia działań zaczepnych /w SOW - również opóźniających/.

Dla wojsk OTK /tyły związków taktycznych i oddziałów WOWewn., WOP oraz jednostek obrony terytorialnej - pot, bot/ określono zakres szkolenia obejmujący przygotowanie ich do organizacji zabezpieczenia tyłowego działalności w ramach systemu obrony lądowej terytorium kraju. Szczególną uwagę w szkoleniu tyłów wojsk OTK zwraca się na warunki współczesnego pola walki, dostosowanie ich organizacji i pracy do realizowania zadań w oderwaniu od zasadniczych źródeł zaopatrzenia. W szerokim zakresie stawia się zagadnienie zabezpieczenia tyłowego działań "oddziałów zbiorczych" oraz organizacji i działania "zbiorczych oddziałów i pododdziałów tyłowych" formowanych doraźnie w różnych okresach walki.

Wytyczne do szkolenia na rok 1970 /Sztab Głównego Kwatermistrzostwa WP, Warszawa 1969/ nakazują wyrabianie w związkach, oddziałach i pododdziałach tyłowych szczebla taktycznego i operacyjnego uporczywości i umiejętności wykonywania zadań w nader trudnych okolicznościach i sytuacjach: "/.../ Oddziały i pododdziały tyłowe szczebla dywizji, brygad, pułków i batalionów /równorzędnych/ poszczególnych rodzajów wojsk, a w tym również wojsk wewnętrznych i obrony terytorialnej, doskonalić w szybkim osiąganiu gotowości i przechodzeniu z garnizonów do rejonów alarmowych oraz utrzymywać je w pełnej gotowości i zdolności do wykonania długotrwałych marszów z jednoczesnym zaopatrywaniem przesunięcia i działań bojowych wojsk w początkowym okresie wojny /.../" /s. 10/.

Rozszerzeniem wytycznych szczebla centralnego są opracowane na szczeblu okręgu wojskowego plany szkolenia operacyjno-taktycznego i bojowego. Przykładowo w planie WOW na rok 1969 rozpatruje się między innymi zagadnienie doskonalenia zasad współpracy wojsk OTK z wojskami operacyjnymi oraz praktyczne realizowanie wspólnych zadań, zwłaszcza w zakre-

sie prowadzenia operacji przeciwdesantowych i przeciwdywersyjnych. Za podstawę do ćwiczeń szkieletowych i z wojskami przyjęto zasadę opracowania jednolitego zamiaru ćwiczenia dla obu pionów sił zbrojnych. Przewiduje się np. dla dywizji zmechanizowanej wykonywanie zadań doraźnych na terenie kraju wspólnie z siłami obrony lądowej kraju /wojskami OTK/.

Realizacja wytycznych i programów szkolenia w wojskach OTK jest oparta na planach tematycznych, opracowanych przez poszczególne okręgi wojskowe. Planowane i realizowane są tematy taktyczne i fachowe, które przerabiane są:

- na zborach szkoleniowych organizowanych przez okręg wojskowy;
- drogą udziału w ćwiczeniach w roli ćwiczących lub kierownictwa;
- przez zdawanie "techminimum" z problemów taktycznych, organizacyjnych i strukturalnych.

Tematyka ćwiczeń obejmuje między innymi problemy stanowiące podstawę rozważań w rozprawie. Na przykład w SOW ćwiczenie "Droga 69" przewidywało w swym założeniu udział wojsk OTK w bezpośredniej walce z nieprzyjacielem, który włamał się na teren kraju. W ćwiczeniu tym rozpatrywano problemy:

- współdziałania wojsk podporządkowania terytorialnego z BM WOWewn.;
- przygotowania rubieży obronnej dla wojsk operacyjnych;
- przygotowania i obsadzenia przez pot rubieży ryglowej;
- przejście sił pot do działań partyzanckich na tyłach nieprzyjaciela.

W rozwiązywaniu tych problemów uczestniczył również aparat tyłowy jednostek i szczebli nadrzędnych /OW, WSzW/.

Jak wynika z tych ustaleń, w coraz szerszym zakresie myśli się o znalezieniu styków w prowadzeniu działań bojowych przez wojska operacyjne i wojska OTK. Szukanie form i metod rozwiązywania problemu "oddziałów zbiorczych" jest jeszcze jednym dowodem możliwości prowadzenia wspólnych działań przez oba piony sił zbrojnych. Dotyczy to nie tylko zagadnień operacyjno-taktycznych, ale również problemów zabez-

pieczenia tyłowego, które w sposób zasadniczy mogą rzutować na realizację zadań bojowych, wykonywanych przez oddziały i związki taktyczne.

Realizacja zamierzeń szkoleniowych według ogólnych założeń i wytycznych, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych oddziałów i związków taktycznych wojsk OTK, daje podstawę do stwierdzenia, że należyte opanowanie problemów wynikających z ustalonych zamierzeń szkoleniowych pozwoli na właściwe rozwiązanie zagadnień zabezpieczenia materiałowego w różnych warunkach i sytuacjach pola walki. Doskonalenie opracowanych teoretycznie zagadnień drogą ćwiczeń, rozwiązywania zadań epizodycznych, kursów, treningów i innych form szkolenia pozwoli właściwie ująć problemy stojące przed tyłami wojsk OTK, a wnikliwe badania przyjmowanych rozwiązań - na wypracowanie najlepszych form zabezpieczenia tyłowego.

III. NAJBARDZIEJ PRAWDOPODOBNE WARIANTY POTRZEB MATERIAŁOWYCH WOJSK OTK PRZY WYKONYWANIU ZADAŃ WSPÓLNIE Z WOJSKAMI OPERACYJNYMI

Możliwość użycia w przyszłych działaniach wojennych broni masowego rażenia, a w ślad za jej uderzeniami - wykonania desantów powietrznych i prowadzenia dywersji na głębokim zapleczu wojsk frontu zewnętrznego, zmusza do organizowania obrony przy użyciu sił występujących w systemie OTK. Wśród tych sił główny ciężar w zwalczaniu przeciwnika spoczywa na wojskach OTK, które stosując różne formy walki mają zapewnić w okresie wojny odpowiednie warunki do pracy i życia całemu społeczeństwu.

Współczesne metody walki z grupami dywersyjno-roz - poznawczymi i desantami powietrznymi wpływają na konieczność posiadania lekkich i zdolnych do wykonania szybkiego manewru pododdziałów i oddziałów /załącznik 26/. Dlatego też mimo przewidywań użycia wojsk OTK /wyszczególnionych we wstępie/ do tego rodzaju akcji należy ustalić przydatność poszczególnych oddziałów do działań manewrowych. Można to uczynić rozpatrując oddziały wojsk OTK w działaniach samodzielnych, bez powiązania z wojskami operacyjnymi, a po wyciągnięciu wnio - sków dotyczących zdolności manewrowych przeprowadzić konfrontację ich możliwości we wspólnie prowadzonych działaniach.

1. Porównanie zużycia i warunków dowozu środków materiałowych w toku działań bojowych wojsk OTK i wojsk operacyjnych

Batalion obrony terytorialnej /bot/, zawierający organizacyjnie trzy kompanie piechoty jako zasadnicze siły bojowe, dysponuje w sumie 470 ludźmi i tylko czterema samochodami ciężarowo-szosowymi. Zakładając ładowność jednego samochodu do 25 ludzi, jest on zdolny przewieźć jednorazowo tylko około 21% składu osobowego. Trudno mówić o manewrowości batalionu, jeżeli ponad 2/3 stanu osobowego musi wyczekiwać swej kolejności dowozu do rejonu działań.

Pułk obrony terytorialnej /pot/ kategorii "C" liczy 2018 ludzi, dla których jako środki przewozu przewiduje się

41 samochodów ciężarowo-szosowych, które są zdolne jednorazowo przewieźć 1025 osób. Zakładając możliwość bezpośredniego zaangażowania w walce dwóch batalionów piechoty po 591 ludzi, należy przyjąć, że pot jest w dostatecznym stopniu "umanewrowiony". Dostarczenie do rejonu działań pozostałych specjalistycznych pododdziałów pot /artyleria, saperzy, łączność, chemicy itd./ jest możliwe na samochodach tych pododdziałów specjalnych.

Pułk manewrowy i brygada manewrowa Wojsk Obrony Wewnętrznej /pm i BM WOWewn./ dysponując dużą ilością transportu do przewozu stanu osobowego oraz sprzętu i uzbrojenia są jednostkami w dużym stopniu ruchliwymi i mogą w krótkim czasie przegrupować odpowiednie siły i środki na aktualnie zagrożony kierunek działania. To samo, chociaż w mniejszym stopniu, można stwierdzić w stosunku do sił BWOP /załącznik 27/.

Możliwość prowadzenia działań manewrowych zależy między innymi od ruchliwości zasadniczych sił bojowych, jak również od ruchliwości i odpowiedniego wyposażenia tyłów omawianych oddziałów wojsk OTK /załącznik 28/. Tyły tych oddziałów /związków taktycznych/ dysponują, zgodnie z ustaleniami etatowymi oraz naliczeniami własnymi, określonym sprzętem przewozowym, nie zawsze jednak zapewniającym niezbędną ruchliwość. Jednym z warunków ruchliwości tyłów jest zdolność jednorazowego załadunku zapasów występujących na odpowiednim szczeblu organizacyjnym na transport będący w dyspozycji tyłów.

W bot występuje pluton zaopatrywania i obsługi, którego transport ma jednorazową zdolność załadowczą 5,5 tony w stosunku do ogólnych potrzeb przewozowych /załączniki 29 i 30/:

w środkach materiałowych stałych	5002 kg
w środkach materiałowych płynnych	318 kg
łącznie:	5320 kg

Dane te wskazują, że pododdział tego typu swoją zdolnością przewozową w niczym nie zmniejszy manewrowości oddziału macierzystego.

Innym warunkiem ruchliwości tyłów jest rodzaj posiadanego transportu przewozowego i jego różnice lub wspólne cechy z transportem będącym w wyposażeniu pododdziałów bojowych /załącznik 31/.

W bot tyły dysponują samochodami ciężarowymi przystosowanymi do ruchu szosowego, czyli o takich samych warunkach eksploatacyjnych, jak w poszczególnych pododdziałach bojowych. Stan ten potwierdza uprzednie ustalenie zdolności manewrowej tyłów bot.

Pułk obrony terytorialnej dysponuje kompanią transportową i plutonem gospodarczym, których jednorazowa zdolność załadowcza transportu wynosi:

- w transporcie burtowym - 42,5 tony;
- w transporcie na MPS - 2,5 tony.

Potrzeby tego oddziału w zakresie przewozu środków materiałowych, przy uwzględnieniu konieczności podjęcia całości ustalonych wielkości zapasów polowych wynoszą:

- dla materiałów stałych - 31984 kg;
- dla materiałów płynnych - 1731 kg.

Porównanie potrzeb z możliwościami świadczy, że tyły pot nie utrudnią manewru oddziału.

Również w wypadku pot transport ciężarowo-szosowy tyłów pułku dorównuje wymogom eksploatacyjno-technicznym transportu pododdziałów bojowych. Jedynie spieszenie pododdziałów i działanie z dala od systemu komunikacyjnego może spowodować trudności w dostawie zaopatrzenia.

Pluton transportowy pm WOWewn. jest w stanie przewieźć materiałów stałych 44,5 tony oraz MPS 7,0 ton w stosunku do potrzeb wynikających z urzutowania zapasów polowych:

- materiały stałe - 11964 kg;
- materiały płynne - 1737 kg.

Rzuca się w oczy nadwyżka zdolności załadowczej w stosunku do potrzeb przewozowych. Większa zdolność przewozowa jest pozorna, ponieważ w przyjętej strukturze organizacyjnej pułku manewrowego /załącznik 25/ w plutonie gospodar-

czym zgrupowano 9 kuchni polowych, które po centralnym przygotowaniu posiłków muszą być dostarczone do pododdziałów. Odliczyć więc należy 9 samochodów, które holują te kuchnie, a jednocześnie służą jako samochody dostawcze innych środków materiałowych do pododdziałów. Daje to zmniejszenie tonażu o 22,5 tony, a więc do załadowania zapasów pozostają środki transportowe o zdolności załadowczej 20,0 ton. Po uwzględnieniu zmniejszenia transportu na obsługę kuchen polowych pozostała ilość środków transportowych pozwala na jednorazowe załadowanie środków materiałowych i w pewnym stopniu zapewnia manewrowość oddziału.

Transport w tyłach pm jest w całości ciężarowo-szosowy, gdy tymczasem w pododdziałach pułku znajduje się w większości transport terenowy. Różne parametry eksploatacyjne transportu tyłów w stounku do transportu pododdziałów utrudniają zdolność manewrowania tyłami w ślad za zasadniczymi siłami bojowymi, a tym samym zmniejszają możliwości dotarcia z zaopatrzeniem do rejonu działań. Trudności te mogą wystąpić szczególnie w wypadku prowadzenia działań bojowych na terenach pozbawionych odpowiedniej sieci dróg dla ruchu transportu zaopatrzeniowego. Stan taki w zasadniczy sposób zmniejszy zdolność manewrową całości pułku.

Ilość samochodów ciężarowych i przyczep transporto - wych kompanii transportowej BM WOWewn. zapewnia jednorazową ładowność 152,0 tony materiałów. Potrzeby przewozowe tyłów brygady w materiałach stałych /60638 kg/ i MPS /22186 kg/ mieszczą się w tej zdolności przewozowej. I w tym wypadku nadwyżka transportu wynika z centralnego ugrupowania 18 kuchen polowych, a transport wykorzystany do przewozu zaopatrzenia stwarza w pewnym stopniu warunki do manewrowości brygady /rozliczenie potrzeb i możliwości przewozowych można porównać w załącznikach 29 i 30/.

Zgodnie z przyjętą strukturą organizacyjną, w kompanii transportowej BM WOWewn. występuje dwa rodzaje transportu zaopatrzeniowego /z punktu widzenia możliwości eksploatacyjnych/. W większości jest to jednak transport szosowy o dużej ładowności /4,0 t/, któremu trudno się poruszać po bezdrożach i dro-

gach o gorszych parametrach przejezdności. Również w podległych brygadzie oddziałach transport liniowy nie jest zdolny do pokonywania terenu pozbawionego dróg. Powoduje to trudności organizacyjne sił brygady, a szczególnie tyłów, które dysponując znikomą ilością transportu terenowego nie zawsze będą w stanie na czas dostarczyć zaopatrzenia do rejonu działań. Zbyt mała ruchliwość tyłów brygady utrudnia zdolność swobodnego manewrowania siłami i środkami bojowymi. Tyły hamują więc szybkość manewru BM WOWewn., a opóźnienie dostaw materiałowych może przecież spowodować w brygadzie trudności w realizowaniu zasadniczych zadań.

W brygadzie WOP /zachodniej/ transport burtowy kompanii transportowo-gospodarczej zapewnia przewóz tylko 51,5 tony materiałów stałych w stosunku do potrzeb wynikających z naliczeń urzutowania zapasów polowych /132578 kg/.Również w wypadku MPS za mała jest zdolność przewozowa /2,5 tony/ w stosunku do istniejących potrzeb /7024 kg/. Wynika z tego, że tylko część środków ustalonych jako zapas polowy BWOP można jednorazowo dostarczyć do określonego rejonu działań. Pozostała ilość środków materiałowych /materiały stałe - 81,0 ton, MPS - 4,5 tony/ może być dostarczona dodatkowymi obrotami transportu. Biorąc pod uwagę, że większość pododdziałów brygady są to jednostki działające /tak w okresie pokoju,jak i w czasie wojny przy założonych w pracy warunkach/ stacjonarnie w charakterze placówek i strażnic, zbędne jest trzymanie na pojazdach całych zapasów brygady, Ilość materiałów znajdująca się jednorazowo na posiadanym w tyłach brygady transporcie pozwoli na realizowanie potrzeb pododdziałów charakteryzujących się ruchliwością.

Transport zaopatrzeniowy brygady jest typu szosowego. Wynika więc z tego, że ruch tego transportu uzależniony jest od sieci dróg /sieć taka łączy stacjonarne pododdziały brygady/, a działania sił manewrowych poza tą siecią mogą utrudnić pracę tyłów. Trudno więc stwierdzić, że tyły BWOP są zdolne zapewnić w pełni manewrowość sił i środków bojowych brygady.

Zdolność załadowcza transportu BWOP /morskiej/ kształtuje się w granicach:

- transport burtowy - 49,0 ton;
- transport MPS - 2,5 tony.

Ogólne potrzeby przewozowe wynoszą:

- materiały stałe - 92537 kg;
- materiały płynne - 5362 kg /bez zapasów dla jednostek pływających WOP,które bazują w składach nabrzeżnych Marynarki Wojennej/.

Również i w tym związku taktycznym z porównań wynika, że potrzeby przewyższają możliwości i trudno tu mówić o manewrowości tyłów.

W wypadku obu typów brygad WOP, jako wyjaśnienie takiego stanu, należy również uwzględnić ich układ strukturalny, strefę działań bojowych /tak w okresie pokoju, jak i wojny/ oraz ewentualne potrzeby w stosunku do podległych sił wykonujących swe zadania w większości jako stacjonarne pododdziały bojowe /placówki, strażnice/.

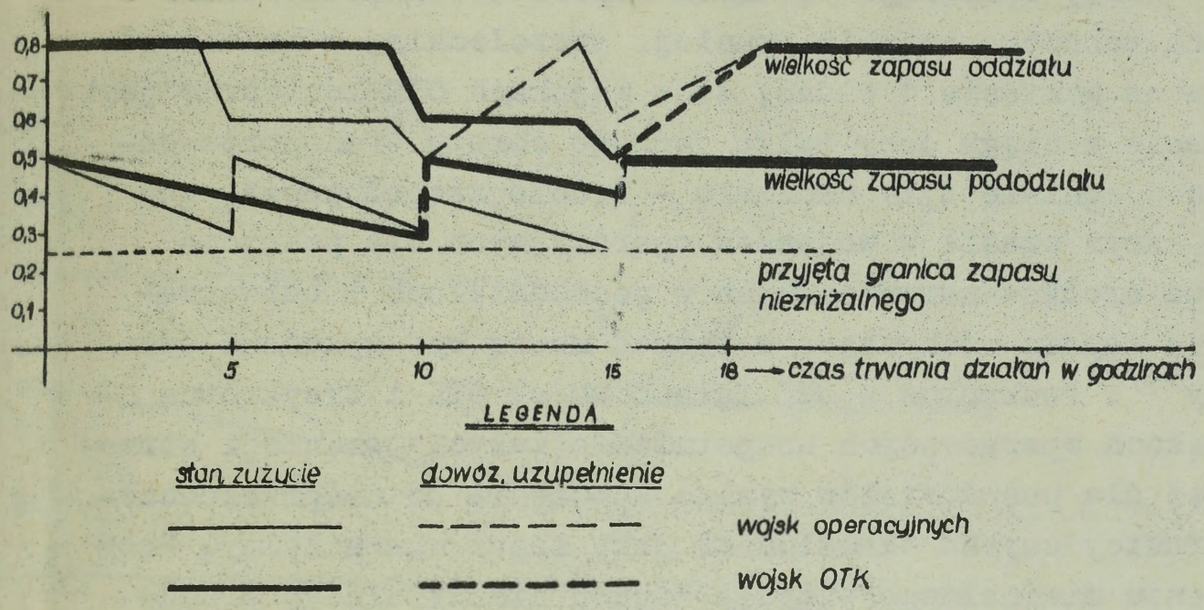
Zdolność przewozowa rozpatrywanych oddziałów wojsk OTK rzutuje na sprawność zaspokojenia potrzeb materiałowych w toku działań bojowych, które prowadzone w różnych warunkach wymagają odpowiedniej bazy zaopatrywania. Przyjmując, że wojska OTK, zgodnie z przeznaczeniem, działają samodzielnie na obszarze kraju, wysiłek ich zmagań z przeciwnikiem powinien mieć pokrycie w środkach materiałowych.

Rozwijając to rozumowanie na konkretnych przykładach zużycia środków materiałowych i stosując ten sam sposób rozważań dla wojsk operacyjnych /przy ich odrębnym działaniu na froncie zewnętrznym/, można dokonać porównania i pokazać wspólne lub odmienne cechy organizacji dowozu /wykres 1/.

<u>Dowóz amunicji strzeleckiej /wykres 1/</u>

Założone normy dobowego zużycia:

- w oddziale wojsk operacyjnych 0,55 jo;
- w oddziale wojsk OTK 0,3 jo.

LEGENDA

stan, zużycie	dowóz, uzupełnienie	
———	– – – – – –	wojsk operacyjnych
———	– – – – – –	wojsk OTK

Wykres 1

Wykres 1 obrazujący dowóz amunicji strzeleckiej przedstawia na osi poziomej odcinki czasowe /w godzinach/, a na osi pionowej - wielkości zapasów wyrażone w jednostkach kalkulacyjnych. Kolorami określony jest zapis: czarnym dla wojsk operacyjnych, czerwonym dla wojsk OTK. Linie ciągłe oznaczają stan posiadania zapasów, przy czym linia pozioma określa, że w wyznaczonym na wykresie czasie nie ma żadnego ruchu w środkach materiałowych. Linia ciągła skośna wyznacza zużycie amunicji strzeleckiej w pewnym okresie czasowym. Liniami przerywanymi pokazano dowóz /odbiór/ środków materiałowych. Wskaźnik dowozu /linia przerywana pionowa/ występuje na szczeblu pododdziału i jest równy obniżeniu zapasów w tyłach oddziału /linia ciągła skośna/. Linia skośna przerywana określa wysokość zapasów realizowaną przez tyły oddziału w źródle zaopatrzenia w określonym czasie. Wysokość zapasów w tyłach oddziału liczy się od początkowego punktu oznaczającego wysokość zapasów w pododdziale. Konkretnie na wykresie 1 punkt z oznaczeniem na linii pionowej 0,5 określa, że w pododdziale znajduje się 0,5 jo amunicji strzeleckiej, a oznaczenie 0,8 po odjęciu stanu zapasów w pododdziale /-0,5/ stwierdza, że w tyłach oddziału stan wyjściowy rozpatrywanej amunicji wynosi 0,3 jo.

Przy założonych stanach zapasów, ich urzutowaniu i normach dobowego zużycia amunicji strzeleckiej w ramach oddziału na wykresie 1 widać, że w wojskach OTK konieczne jest wykonanie w ciągu doby tylko jednego obrotu transportu oddziału w ogniwie tyły oddziału - źródło zaopatrzenia, gdy w tym samym czasie w wojskach operacyjnych dla pokrycia zużycia środków materiałowych w pododdziałach i odtworzenia ich zapasu ruchomego w tyłach muszą być wykonane dwa obroty[14/]. Dwukrotne w oddziałach wojsk OTK i trzykrotne w wojskach operacyjnych uzupełnienie zużycia amunicji strzeleckiej dla pododdziałów wynika z dążenia do nieprzekroczenia granicy zapasu określonego jako zapas niezniżalny. Przy założeniu minimalnego zużycia zapasu niezniżalnego w pododdziałach wojsk OTK /0,05 jo/ istnieje możliwość dokonania dowozu w ogniwie tyły oddziału - pododdział tylko raz w ciągu doby. Jest to możliwe do zrealizowania, gdyż zapas polowy w tyłach oddziału wojsk OTK wielkością swoją jest równy założonemu dobowemu zużyciu. W wojskach operacyjnych realizowanie dowozu tylko raz dziennie pod koniec walki jest problematyczne, ponieważ wielkość zużycia przekracza stan zapasu ruchomego amunicji strzeleckiej w tyłach oddziału.

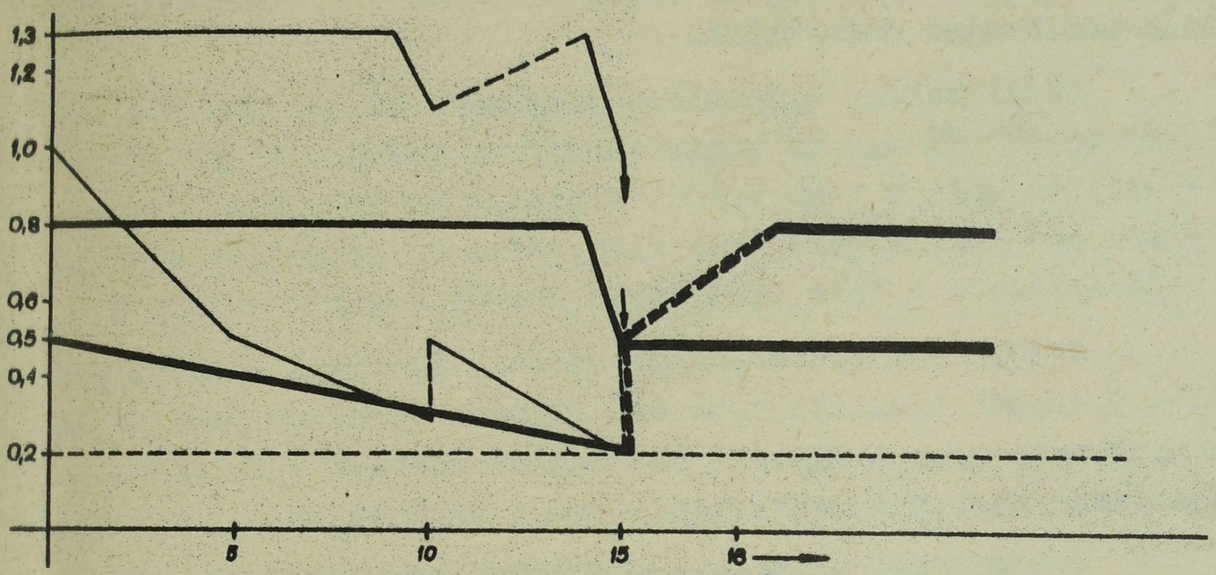
Dowóz amunicji artyleryjskiej /wykres 2/

Założone normy dobowego zużycia:
- w oddziale wojsk operacyjnych 1,0 jo;
- w oddziale wojsk OTK 0,3 jo.

Wielkość zapasów:
- w wojskach operacyjnych łącznie z doraźnymi na SO;
- w wojskach OTK tylko polowe.

- - - - - - - - - -

14/ Nie uwzględniając przyjętego systemu dostaw przez szczebel nadrzędny oraz możliwości pewnego obniżenia zapasów pod koniec dnia walki.

Wykres 2

Wykres 2 wskazuje, że w wojskach OTK raczej nie stosuje się metody składania amunicji artylerii naziemnej na SO do ogniowego przygotowania działania /zapas doraźny/[15]. Normy dobowego zużycia tej amunicji w wojskach OTK sugerują, że przy stanie posiadania w pododdziałach zapasu w wysokości 0,5 jo zbędny jest dowóz z tyłów oddziału w toku dnia walki, a uzupełnienie może nastąpić na zakończenie doby działań. W wojskach operacyjnych, gdzie zakłada się posiadanie dodatkowego /doraźnego/ zapasu amunicji artyleryjskiej i planuje ogniowe przygotowanie działania, stan jej zwiększa się w pododdziale o 0,5 jo, która to wielkość zapewnia w pierwszej fazie walki pokrycie zwiększonego zużycia. Dalszy rozchód amunicji artyleryjskiej w ramach wsparcia ogniowego, bez uzupełnienia jej w toku walki, doprowadziłby do całkowitego jej zużycia /stanu zerowego/ w pododdziałach. Aby temu zapobiec oraz nie dopuścić do przekroczenia granicy zapasów niezniżalnych, oddział organizuje dowóz już od momentu za-

15/ Nie mają potrzeby, ponieważ w działaniach samodzielnych używają środków artyleryjskich raczej do wsparcia, a nie do ogniowego przygotowania działań.

początkowania rozchodu amunicji stanowiącej zapas ruchomy pododdziału. Drugi dowóz konieczny jest w ogniwie oddział-pododdział pod koniec dnia walki.

Jeśli chodzi o amunicję artyleryjską na szczeblu oddziału wojsk OTK nie ma konieczności uzupełniania jej ze źródeł zaopatrzenia w toku walki. Konieczność taka może powstać dopiero pod koniec dnia, gdy tyły oddziału uzupełnią zużycie w pododdziałach i będą miały stan zerowy zapasów polowych.

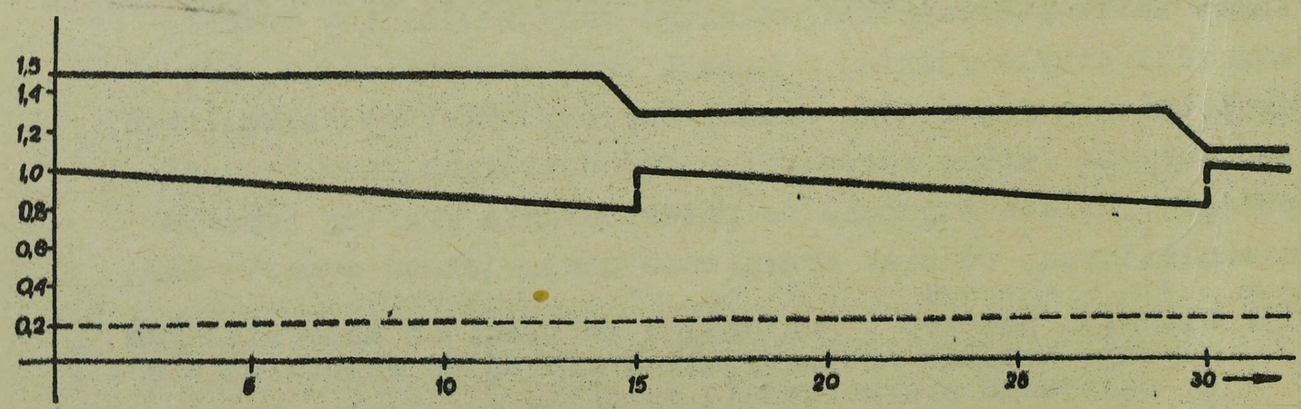
W wojskach operacyjnych zużycie amunicji artyleryjskiej w ramach oddziału może być większe od stanu posiadania zapasów ruchomych i dlatego też ogniwo oddział - źródło zaopatrzenia musi być uruchomione już w toku walki.

W zdecydowanej większości oddziałów wojsk OTK nie występują czołgi. Istniejący w ramach BM WOWewn. batalion czołgów dysponuje 1,5 jo tej amunicji. Przy założeniu dobowego zużycia 0,2 jo zapas ten może zapewnić działanie batalionu bez uzupełnienia potrzeb w okresie siedmiu dni walki. W każdym wypadku dowóz amunicji czołgowej dla tego oddziału może się odbywać co trzeci dzień, gdyż dzienne zużycie po 0,2 jo przekroczy stan posiadania w tyłach batalionu, a odtworzenie zapasów na tym szczeblu wymaga interwencji tyłów związku taktycznego /wykres 3/.

W ramach oddziału należy stosować dowóz codzienny na pokrycie zużycia w pododdziałach.

<u>Dowóz amunicji czołgowej /wykres 3/</u>

- Założone normy zużycia dobowego 0,2 jo /tylko dla oddziału wojsk OTK/.

Wykres 3

Sprawy materiałów pędnych, ich stanu urzutowania i norm zużycia wymagają szerszego naświetlenia w wypadku wojsk OTK.

Transport samochodowy, w jaki są wyposażone oddziały wojsk OTK, jest różny pod względem marek, lat produkcji, zdolności załadowczej i innych cech charakterystycznych dla taboru samochodowego bazy krajowej, co spowodowane jest przekazaniem typowych dla sił zbrojnych samochodów wojskom operacyjnym. Zapas paliwa dla tych pojazdów mechanicznych wynoszący 1 jn przy sprzęcie zapewnia, tak jak w wojskach operacyjnych, przebieg 650 km. Warunki, w jakich wykorzystywany jest transport wojsk OTK, oraz gęsta krajowa sieć źródeł zaopatrzenia w mps /załącznik 32/ pozwalają na posiadanie przez tyły oddziałów i związków taktycznych tych wojsk mniejszego zapasu interwencyjnego, aniżeli ma to miejsce w wojskach operacyjnych. Przy takim rozłożeniu zapasów wydawać by się mogło, że wystarczy raz na dobę uzupełnić zużycie mps dla pojazdów mechanicznych i odtworzyć zapas polowy w tyłach. Przy założonym dobowym zużyciu 0,2 jn przez pojazd mechaniczny wielkość ta przekracza ilość mps znajdującą się w tyłach oddziału jako polowy zapas ruchomy /0,13 jn/. Wynika więc z tego, że dla uzupełnienia zużycia i odtworzenia pełnej jednostki napełnienia w samochodach konieczny byłby dwukrotny obrót w ogniwie: tyły oddziału - pojazd mechaniczny.

Obniżenie zapasu benzyny samochodowej "przy sprzęcie" o 20%, z posiadaniem po dniu walki ilości wystarczającej na następne cztery doby działań, stawia pod znakiem zapytania potrzebę pilnego, a więc dwukrotnego uzupełniania na dobę.

Przy stanie pojemności zapasu polowego na szczeblu oddziału wojsk OTK równym 0,13 jn można bez najmniejszego ryzyka, a za to bardzo racjonalnie, uzupełnić zapas w pododdziałach nie w rytmie dobowym, ale np.:

- pierwszego dnia - jeden obrót - 0,13 jn
- drugiego dnia - dwa obroty - 0,26 jn

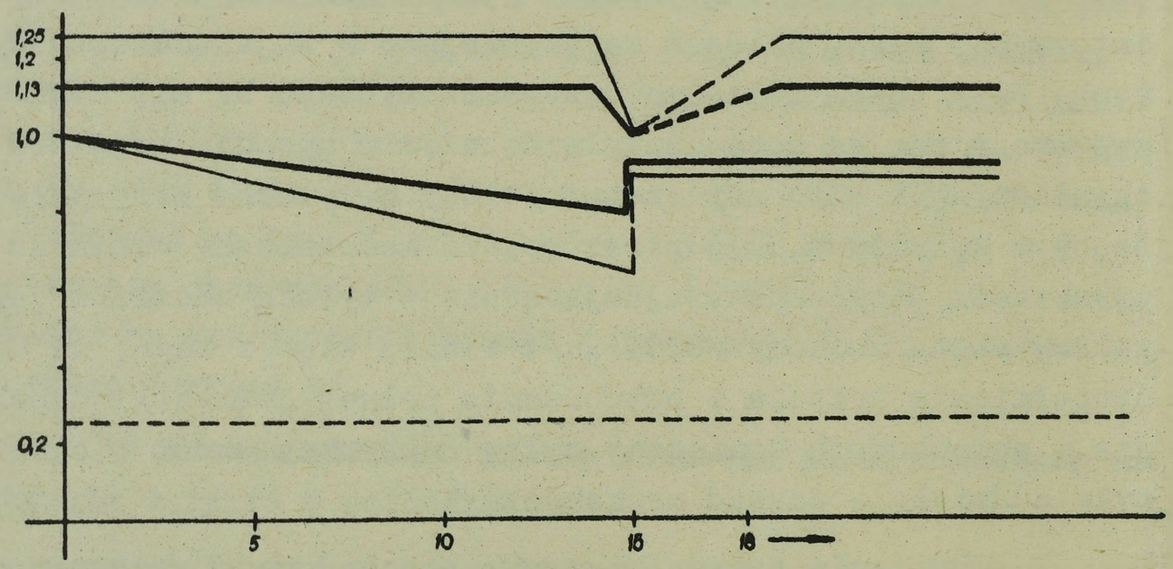
Razem na dwie doby 0,39 jn

Różnica 0,01 jn nie odgrywa większej roli w zaopatrywaniu na terenie kraju, a przyjęte zużycie 0,2 jn może się wahać na plus lub minus i na przestrzeni kilku dni działań dowóz mps pokryje w 100% potrzeby.

Wariant kombinowanego dowozu przedstawiono na wykresie 4. W ten sam sposób uzasadnić można system uzupełnienia pojazdów mechanicznych w ramach oddziałów wojsk operacyjnych.

Dowóz benzyny samochodowej /wykres 4/

Założone normy dobowego zużycia:
- w oddziałach wojsk operacyjnych 0,35 jn;
- w oddziałach wojsk OTK 0,2 jn.

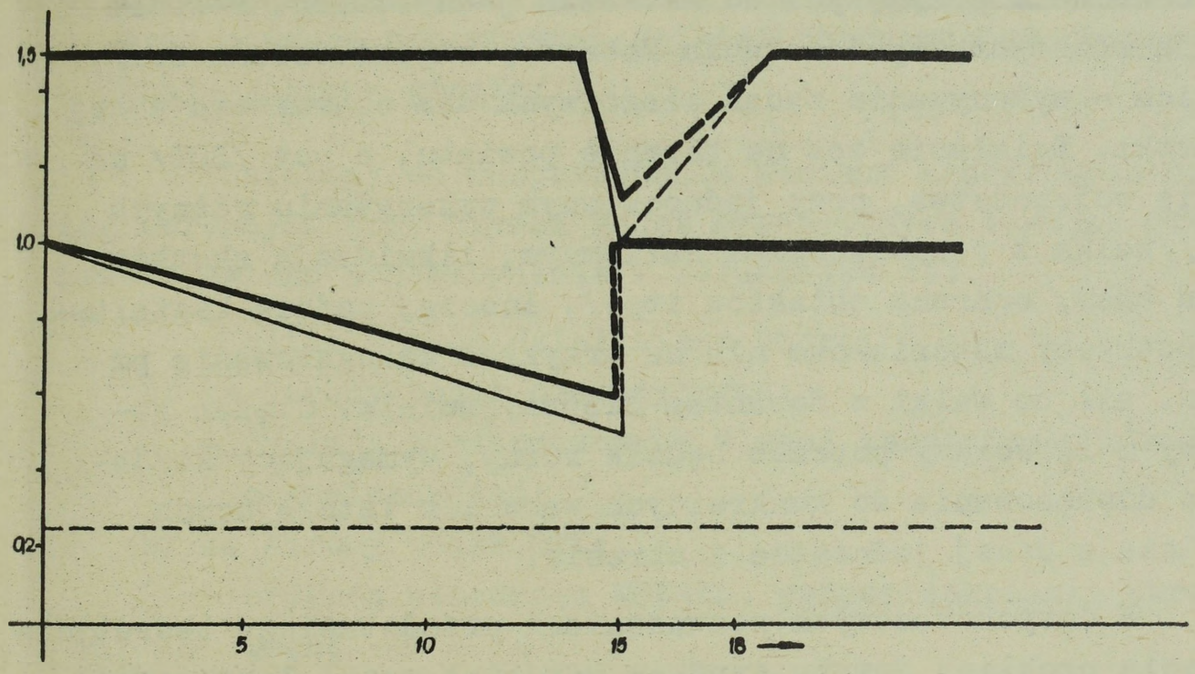

Wykres 4

Uzupełnienie potrzeb oleju napędowego nie stanowi problemu ani w wojskach OTK, ani w operacyjnych. Stan posiadania w tyłach oddziału równy /w wojskach operacyjnych/, a nawet większy /w wojskach OTK/ od założonych norm zużycia pozwala na stwierdzenie, że istnieje możliwość codziennego uzupełniania zużycia oleju w pododdziałach /wykres 5/.

Dowóz oleju napedowego /wykres 5/

- w wojskach operacyjnych - 0,5 jn;
- w wojskach OTK - 0,4 jn.

Wykres 5

Sprawa zużycia i uzupełnienia żywności w obu rodzajach wojsk w ramach oddziału nie wymaga szerszego omówienia. Ilość racji dziennych /załącznik 19/ zapewnia, nawet bez dowozu, żywienie stanu osobowego przez okres trzech dni przy wykorzystaniu racji "W", a czterech dni przy włączeniu do żywienia również racji "S". Zapas żywności w tyłach związku taktycznego pozwala na codzienne odtwarzanie zużycia w oddziałach.

Z ogólnego przeglądu zużycia i warunków dowozu środków materiałowych w oddziałach wojsk OTK, przy rozpatrywaniu zaangażowania ich do samodzielnych działań bojowych na obszarze kraju, można wyciągnąć jeden zasadniczy wniosek- wojska OTK, mogą prowadzić działania opierając się na posiadanych w ramach oddziału zapasach polowych przez okres od trzech do pięciu dób /przy naruszeniu granicy zapasu niezniżalnego/.

Prowadzenie dłuższych działań wymaga zaangażowania zapasów szczebli nadrzędnych, łącznie z wykorzystaniem stacjonarnych baz zaopatrywania.

Główny problem w zaopatrywaniu wojsk OTK stanowić będzie amunicja, której zużycie w samodzielnych działaniach będzie różne w przyjętych do rozważań jednostkach. Powodem tego są różne strefy działania /obszary odpowiedzialności/, a w nich - wykonywanie zadań właściwych dla charakteru danej jednostki. Działanie bot na terenie powiatu, a pot /BOT/ na terenie województwa, przy jednoczesnym wykonywaniu różnych zadań /walka z przeciwnikiem naziemnym, likwidacja skutków napadu bmar, ochrona obiektów itp./, inaczej będzie kształtowało potrzeby materiałowe niż na przykład zaangażowanie pm WOWewn. sił do walki z desantem nieprzyjaciela. Ciężar gatunkowy i ilościowy potrzeb będzie różny, wymagający każdorazowo dostosowania do konkretnych warunków istniejących aktualnie w danej jednostce i okresie.

W dotychczasowych rozważaniach przedstawiono teoretyczne ujęcie problemu dowozu środków materiałowych. Zastosowane wykresy w sposób przykładowy ukazują możliwość rozwiązań trudności występujących przy dowozie poszczególnych środków materiałowych. Przyjęte wielkości dobowego zużycia nie są w zasadzie wielkościami stałymi. Istnieją na pewno możliwości poważnych odchyleń od wartości przeciętnych /przyjętych w rozprawie/ ustalonych wskaźników, wobec czego i rozważania oparte na przyjętych wskaźnikach, mają charakter spekulatywny, statystyczny, a wyniki mogą w innych warunkach i przy innych założeniach ulec zmianie. Niemniej uważa się, że dotychczasowe rozważania powinny pozwolić na właściwe naświetlenie zasadniczego problemu, jakim są warianty potrzeb materiałowych wojsk OTK przy wykonywaniu zadań bojowych wspólnie z wojskami operacyjnymi.

W części wstępnej rozprawy sugerowano możliwość wspólnych działań obu rodzajów wojsk, uzasadniając przykładami historycznymi, że w konkretnie kształtujących się sytuacjach okresu wojny mogą powstać warunki do zaangażowania sił OTK na korzyść frontu zewnętrznego.

Dla rozwinięcia problemu potrzeb materiałowych we wspólnych działaniach założono kilka sytuacji ogólnych, które będą stanowiły podstawę do dokładniejszego przeanalizowania zasadniczego tematu rozprawy.

2. Porównanie zużycia i warunków dowozu środków materiałowych podczas manewrowych działań obronnych na obszarze kraju /obrony granic/

Założony do rozpatrywania wariant manewrowych działań obronnych przy użyciu wojsk operacyjnych i wojsk OTK przedstawiono schematycznie w załączniku 33.

Udział w tych działaniach biorą:

a/ ze strony wojsk operacyjnych:
- dywizja zmechanizowana w swej zasadniczej strukturze organizacyjnej;

b/ ze strony wojsk OTK:
- brygada manewrowa WOWewn. podporządkowania okręgowego;
- brygada WOP zachodnia;
- pułk obrony terytorialnej kategorii "C" oraz dwa bataliony obrony terytorialnej.

Kierownictwo nad całością działań sprawuje szczebel armijny.

Siły OTK użyte do działań obronnych w ramach ugrupowania dywizji zostały podporządkowane dowództwu odcinka obrony.

Ukompletowanie użytych do działań sił w 100%.

Stan środków materiałowych - pełne zapasy ruchome i polowe.

Przebieg planowanych działań zakłada utrzymanie częścią sił rubieży /punktów/ obrony, stworzenie zgrupowań uderzeniowych i przez wykonanie zbieżnych kontrataków poprawienie położenia, a następnie przejście na całej szerokości odcinka armii do działań zaczepnych.

Zasadniczy kontratak ma wykonać zgrupowanie w sile: pułk zmechanizowany i pułk czołgów wojsk operacyjnych oraz pułk manewrowy wojsk OTK. Na pomocniczym kierunku kontratak wykonują: pułk zmechanizowany wojsk operacyjnych z pułkiem manewrowym i batalionem czołgów brygady manewrowej wojsk OTK.

Rubież obronną w dalszym ciągu zabezpieczają: siły pułku obrony terytorialnej, batalion obrony terytorialnej i część brygady WOP z wojsk OTK oraz pułk zmechanizowany i batalion piechoty z wojsk operacyjnych.

Głębszą rubież obrony, do czasu podejścia z głębi świeżych sił, zabezpiecza pułk manewrowy oraz część brygady WOP z wojsk OTK. Wychodzące z walki siły wojsk operacyjnych grupowane są w rejonie odtwarzania gotowości do dalszych działań.

Głębokość kontrataków 15-25 km.

Z założonej sytuacji ogólnej wynika równoległe prowadzenie dwóch rodzajów działań bojowych - manewrowa, ale uporczywa obrona poszczególnych rejonów i rubieży oraz zwrot zaczepny.

Prowadzenie działań obronnych przez jednostki wojsk operacyjnych i wojsk OTK z punktu widzenia potrzeb materiałowych cechować będzie uporczywość i trwałość, które mają istotny wpływ na zwiększone zużycie amunicji, szczególnie do broni strzeleckiej, artyleryjskiej i czołgowej. Stosowana w obronie manewrowość oraz zwroty zaczepne mogą mieć wpływ na zwiększenie potrzeb mps.

Jak może to wyglądać w wypadku założonego wariantu wspólnych działań i sił do tego użytych?

Zajęte rubieże obrony i rozbudowane raczej doraźne punkty oporu mogą być atakowane przez nieprzyjaciela siłami piechoty i czołgów, przy ogniowym wsparciu artylerii klasycznej i rakietowej oraz oddziaływaniu lotnictwa. Aby podołać wykonywanym zadaniom, siły prowadzące obronę powinny zastosować odpowiednie nasycenie swoich odcinków środkami ogniowymi i reżimem ognia zapewniającym utrzymanie zajętych punktów, rejonów i rubieży. Do zwalczania bezpośrednio oddziały-

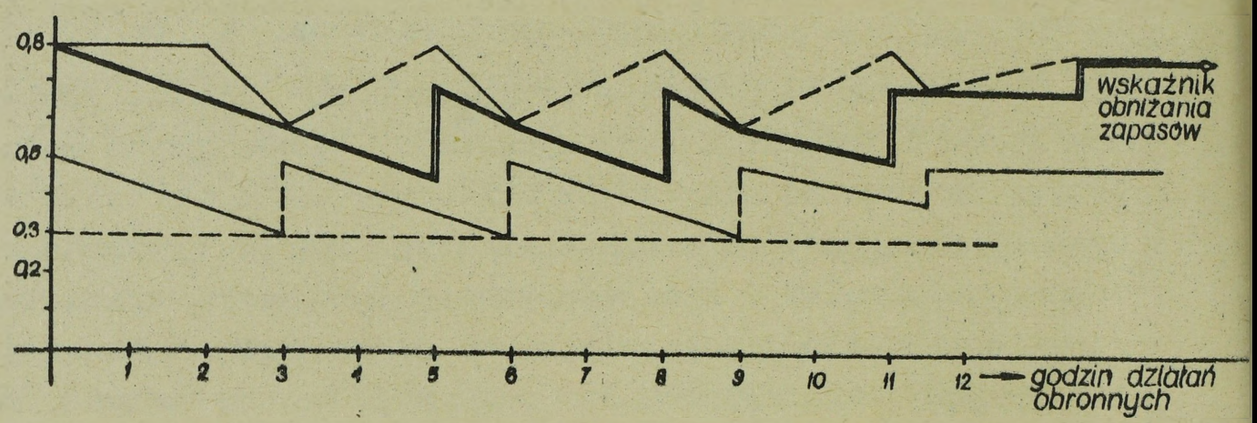
wających sił nieprzyjaciela wojska operacyjne i OTK mogą użyć broni strzeleckiej i artyleryjskiej oraz czołgowych środków ogniowych. Podchodzące kolejne fale ataków przeciwnika powinny być do czasu wykonania kontrataku obezwładnione zmasowanym ogniem wszystkich środków uzbrojenia, zapewniającym trwałość przyjętego systemu obrony /załącznik 34/.

Biorąc za podstawę przyjęte normy zużycia /załącznik 23/ w działaniach obronnych wojsk operacyjnych można założyć, że również siły wojsk OTK użyte do prowadzenia wspólnych działań będą zmuszone dostosować się do wytworzonej sytuacji pola walki i rozchodowywania środków materiałowych /amunicji/ w ilościach zbliżonych do zużywanych przez jednostki wojsk operacyjnych. Nie należy jednak zapominać, że mogą wystąpić obiektywne trudności w prowadzeniu ognia przez wojska OTK z takim nasileniem jak w wojskach operacyjnych. Wpływa na to mniejszy ilościowo i gorszy jakościowo stan uzbrojenia oddziałów wojsk OTK. Nawet gdyby standard techniczny uzbrojenia w obu rodzajach wojsk był jednakowy, ich stan ilościowy w wojskach OTK nie pozwoli na prowadzenie ognia z nasileniem ustalonym normatywami dla wojsk operacyjnych. Stan ilościowy uzbrojenia w wojskach OTK /przyjęty do prowadzenia tej fazy założonych działań bojowych/ zmusza do wyznaczenia im ograniczonych przestrzennie zadań /mniejsze odcinki obronne/. Da ta odpowiednie zagęszczenie "luf" i stworzy wojskom OTK warunki do przeciwstawienia się przeciwnikowi /załącznik 35/.

Przyjmując, że omawiane jednostki wojsk OTK otrzymają rejony /pasy/ obronne odpowiednie do ich możliwości ogniowych, można przypuszczać, że zużycie środków materiałowych przy odpieraniu ataków nieprzyjaciela będzie zbliżone do zużycia w jednostkach wojsk operacyjnych, działających wspólnie na tym kierunku. Uznać więc należy, że wysokość norm zużycia będzie jednakowa dla obu rodzajów wojsk. Biorąc to za podstawę należy określić, jak zużycie to wpłynie na częstotliwość oraz możliwości uzupełnienia potrzeb.

Dowóz amunicji strzeleckiej /wykres 6/

Dobowe normy zużycia 0,7 jo /wspólnie dla wojsk operacyjnych i wojsk OTK/.

Wykres 6

Wykres ten, nie uwzględniający czynników specyficznych dla omawianych pionów wójsk oddzielnie, w sposób uproszczony pokazuje fazy potrzeb, uzupełnienia i ruchu materiałowego amunicji strzeleckiej. Na wykresie uwzględniono ruch materiałowy w pododdziałach bojowych oraz tyłach oddziału. Przy przestrzeganiu zasady utrzymania zapasu niezniżalnego /oznaczenie poziomą linią przerywaną/, zużycie 0,7 jo rozłożone w ciągu doby powoduje konieczność kilkakrotnego dowozu amunicji z tyłów oddziału /dowóz z tyłów - linia przerywana pionowa/. Stosowanie takiego rozwiązania dostawy powoduje pbniżenie zapasu w tyłach i konieczność sukcesywnego odtwarzania go /linia przerywana skośna/. Obniżenie stanu amunicji na skutek zużycia w pododdziałach oraz dowozu z tyłów oddziału w dół pokazane jest na wykresie ciągłą linią ukośną.

W wykresie 6 zastosowano tytułem próby wskaźnik obniżenia zapasów /linia niebieska ciągłą/. Wskaźnik ten uwzględnia zmiany w stanie zaopatrzenia całego oddziału i wyznacza stan posiadania zaopatrzenia w poszczególnych fazach doby działań.

W dalszym ciągu rozważań dotyczących amunicji strzeleckiej przyjęto kryteria i warunki charakterystyczne dla obu rodzajów wojsk oraz wyciągnięto wnioski z rozpatrywanych problemów.

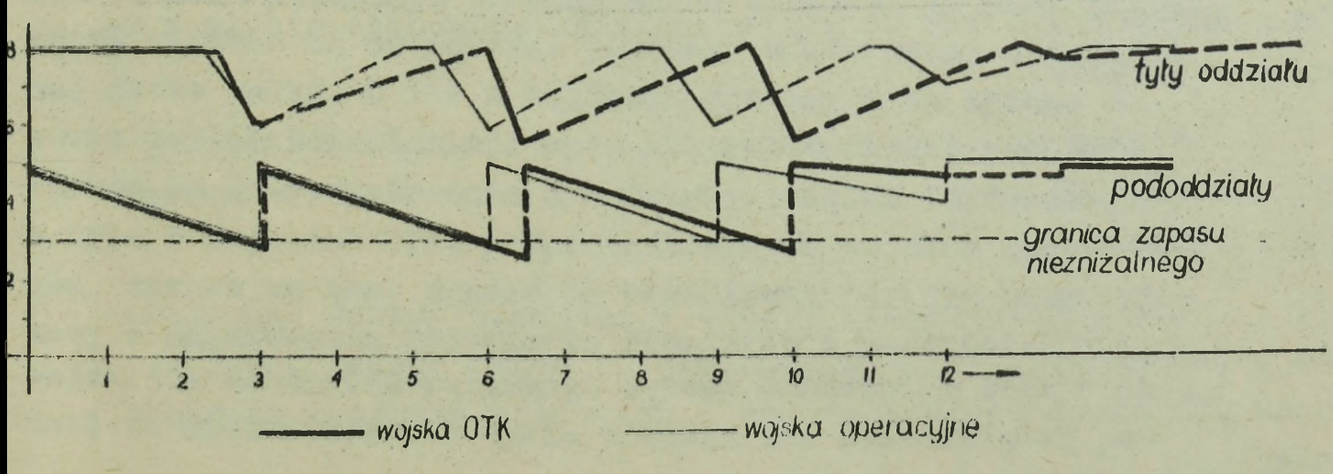
W pododdziałach oddziałów wojsk operacyjnych i wojsk OTK, wykonujących wspólne zadania obronne, konieczne jest czterokrotne uzupełnianie amunicji strzeleckiej w ciągu doby. Stan posiadania zapasów tej amunicji w tyłach oddziału /0,3 jo/ zmusza do odtworzenia rezerwy oddziału przez odbiór /dostarczenie/ ze źródeł zaopatrzenia, jakimi są:

- dla wojsk operacyjnych - tyły dywizji;
- dla wojsk OTK - składy garnizonowe /w wypadku rozwinięcia sił OTK w ich pobliżu/ i okręgowe /wojewódzkie/ lub brygadowe;

Odległości między użytkownikiem a źródłem zaopatrzenia wynoszą:

- dla wojsk operacyjnych 15-20 km;
- dla wojsk OTK: bot, pot od 10 do 50 km /załącznik 36/, a pm WOWewn. do 100 km i więcej.

Stwarzają one trudności w realizowaniu potrzeb i angażują posiadany transport do stałego ruchu między poszczególnymi ogniwami. Wykres 5 wskazuje na konieczność realizacji potrzeb bez uwzględniania możliwości. Biorąc za podstawę odległości między źródłami zaopatrzenia, czas, jakim dysponujemy między momentem zużycia środków materiałowych a ich odtworzeniem, oraz konieczność rozchodu założonych norm zużycia otrzymamy porównanie, które schematycznie przedstawiono na wykresie 7 /normy zużycia amunicji strzeleckiej jak na wykresie 6/

Wykres 7

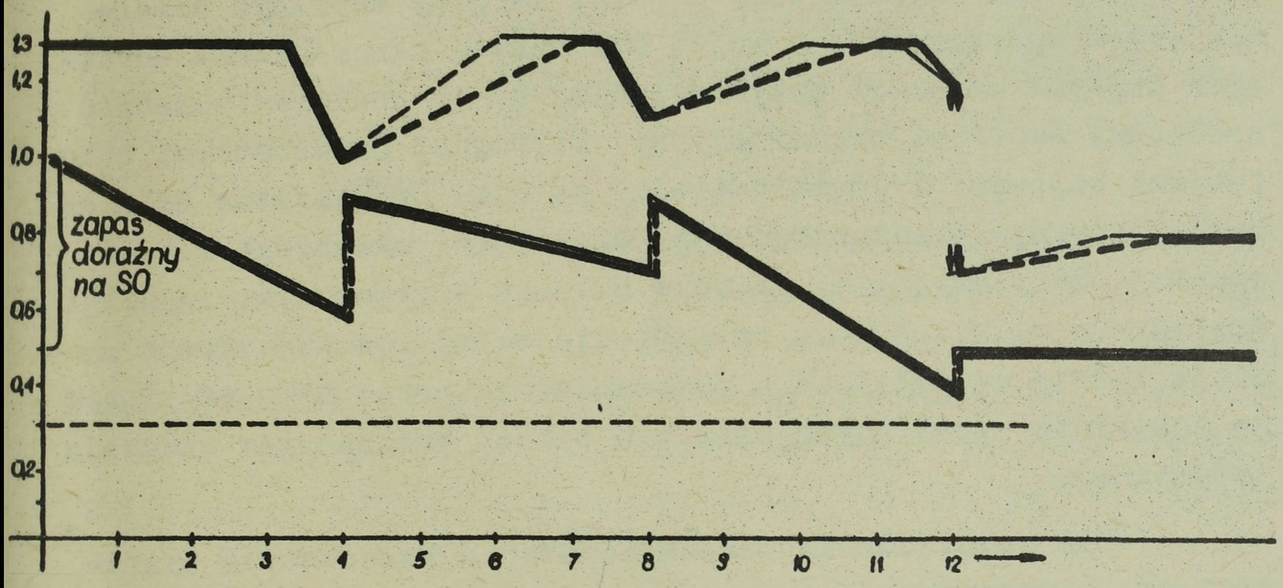
Założenie:

- odległość między: pododdziałami a tyłami oddziału 10-15 km; tyłami oddziału a tyłami ZT 15-20 km dla wojsk operacyjnych; pododdziałami a tyłami oddziału wojsk OTK 10 km, tyłami oddziału a źródłem zaopatrzenia /tyły brygady, wojewódzkie, okręgowe, garnizonowe składy/ około 50 km;
- szybkość transportu 25 km/godz.

Z porównań przeprowadzonych na tym wykresie i opartych na założonych odległościach wynika, że przy stosowaniu typowego dla poszczególnych pionów wojsk systemu zaopatrywania może powstać konieczność naruszenia w ramach oddziału OTK zapasu niezniżalnego. Terminy odtworzenia zapasów w pododdziałach wojsk operacyjnych i wojsk OTK będą różne /różne odległości od źródeł zaopatrzenia i czasy dostawy/. Stosowanie takiego systemu dostarczenia środków materiałowych może spowodować zakłócenia w kierowaniu działaniami, a na trasach dofrontowych ciągły ruch kolumn z zaopatrzeniem dla jednych i drugich pododdziałów. Nasuwa się więc zasadniczy wniosek, aby przy tego typu działaniach i wspólnym zaangażowaniu obu rodzajów wojsk system zaopatrywania oddziałów oprzeć na jednym źródle zaopatrzenia, jakim jest dywizyjny punkt zaopatrywania. Wniosek ten wysunąć można z zastrzeżeniem, że zamierzenie to będzie możliwe do zrealizowania wówczas, gdy szczebel dywizji, na której korzyść działają oddziały i pododdziały wojsk OTK, będzie wzmocniony dodatkowym transportem umożliwiającym zgromadzenie większych pod względem tonażowym zapasów ruchomych lub gdy charakter działań spowoduje niskie stosunkowo zużycie.

Sprawę możliwości wchłonięcia pod względem zaopatrywania wojsk OTK przez wojska operacyjne rozpatrzono w następnym rozdziale.

Dla potwierdzenia różnic w systemie dostaw zaopatrzenia w jednakowych warunkach działania wojsk operacyjnych i wojsk OTK niech posłuży wykres 8 dotyczący amunicji artyleryjskiej:

Wykres 8

Założenie:

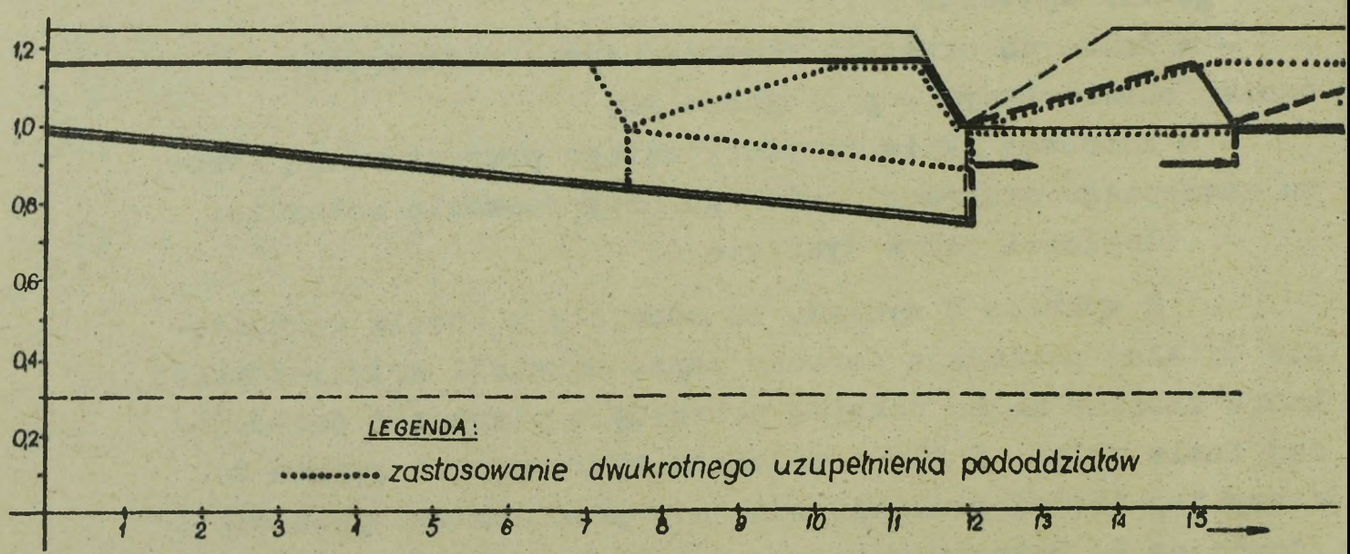
- nasilenie walk obronnych w pierwszej fazie działań /3–4 godz./ systemem NO;
- w dalszych okresach obezwładnianie nieprzyjaciela ogniem obserwowanym – pojedyncze ZO;
- w końcowej fazie artyleryjskiego przygotowania zwrotu zaczepnego systemem ogniowego przygotowania natarcia;
- odległości jak w wykresie 6.

Z wykresu 8 wynika, że oddziały z chwilą rozpoczęcia działań posiadają doraźny zapas amunicji artyleryjskiej, która złożona na SO pokrywa potrzeby w pierwszej decydującej fazie walki. O ile w wojskach operacyjnych sprawa dostawy tej ilości amunicji może nie przedstawiać problemu /dowóz na SO bezpośrednio przez tyły związku taktycznego/, o tyle w wojskach OTK, podporządkowanych wojskom operacyjnym, sprawa ta jest trudna do zrealizowania. Nie może być mowy o angażowaniu transportu oddziałów i pododdziałów wojsk OTK do dowozu doraźnego zapasu amunicji w toku walki. Może to mieć miejsce jedynie wówczas gdy działania są po-

przedzone długim okresem organizacyjnym, a ilości materiałów do przewiezienia nie przekroczą zdolności załadowczej transportu tyłowego. Wynika więc z tego, że przy wspólnym działaniu wojsk operacyjnych i wojsk OTK sprawę zgromadzenia doraźnych zapasów amunicji artyleryjskiej na SO powinien załatwić nadrzędny szczebel organizacyjny, kierujący prowadzonymi działaniami bojowymi i odpowiedzialny za nie. Organizator działań raczej własnym transportem musi dostarczyć niezbędne ilości amunicji artyleryjskiej na SO w okresie przygotowywania sił i środków do walki. W toku prowadzenia walki rozchodowywana amunicja będzie uzupełniona w pododdziałach przez tyły oddziałów na normalnie stosowanych zasadach dowozu transportem szczebla nadrzędnego.

Dla pełniejszego obrazu różnicy w stosowanych systemach zaopatrywania należy rozpatrzyć problem zużycia i uzupełnienia benzyny samochodowej.

Dobowe zużycie benzyny samochodowej 0,25 jn /wykres 9/

Wykres 9

Różny stan posiadania zapasów przez tyły oddziałów wojsk operacyjnych i wojsk OTK, przy zastosowaniu jednakowej metody uzupełnienia zużycia w pododdziałach /pod koniec dnia/, może spowodować konieczność realizacji potrzeb przez

tyły oddziału OTK w ciągu całej doby /niezbędne uzupełnienie stanów w pojazdach mechanicznych do 1 jn i odtworzenie zapasów polowych w tyłach/. Właściwszym rozwiązaniem, przy stosowaniu systemu zaopatrywania obowiązującego w wojskach OTK, byłoby dwukrotne uzupełnianie pojemności zbiorników w ciągu dnia działań, z korzyścią czasu dla tyłów oddziału /cykl zaopatrywania zamykałby się w 15 godzinach/.

Z ogólnej analizy potrzeb materiałowych rozpatrywanego wariantu działań wynika, że wojska OTK stosując obowiązującą je zasadę zaopatrywania mogą mieć trudności w dostosowaniu swych zdolności bojowych do sytuacji narzuconych konkretnymi działaniami. Nawet ograniczenie szerokości rejonów obrony nie zmniejszy trudności w zaopatrywaniu, jeżeli system uzupełnienia potrzeb oddziałów nie będzie ujednolicony z systemem wojsk operacyjnych. Jednakowe /równorzędne/ zadania sugerują konieczność jednolitego kierownictwa sprawami zaopatrywania. Przy stosowanym systemie zaopatrywania wojsk OTK przez dostawy z różnych /kilku/ źródeł organ kierujący zaopatrywaniem miałby trudności w nawiązywaniu kontaktów, a następnie w egzekwowaniu dostaw materiałowych. Wypływa z tego wniosek, że źródłem zaopatrzenia jednostek OTK w rozpatrywanej sytuacji bojowej powinna być jednak wspólna z wojskami operacyjnymi baza zaopatrzenia. Bazą tą mógłby być dywizyjny punkt zaopatrzenia lub ruchoma baza armii.

Wniosek ten można dodatkowo uzasadnić stosowaną ogólnie w tego typu działaniach zasadą, że kierownictwo obrony z udziałem wojsk operacyjnych /mimo prowadzenia jej na terenie kraju/ spoczywa w ręku odpowiedniego szczebla tych wojsk. Wszystkie podporządkowane siły /w tym i wojska OTK przyjęte w rozważaniach/ powinny się dostosować do działania w jednolitym wspólnym systemie.

3. Porównanie zużycia i warunków dowozu środków materiałowych podczas zwalczania desantu powietrznego nieprzyjaciela

W podrozdziale tym rozpatrzono wariant działań przeciwdesantowych prowadzonych wspólnie przez wojska operacyjne i wojska OTK w ramach obszaru tyłów frontu leżącego na obszarze kraju /załącznik 37/.

Udział w zwalczaniu desantu powietrznego nieprzyjaciela biorą:

a/ ze strony wojsk operacyjnych:

- trzy pułki zmechanizowane wydzielone z dywizji znajdującej się przejściowo na obszarze tyłów frontu;

b/ ze strony wojsk OTK:

- brygada manewrowa WOWewn. podporządkowania okręgowego;
- dwie brygady WOP zachodnie;
- jeden pułk i pięć batalionów obrony terytorialnej.

Kierownictwo nad całością działań sprawuje grupa dowodzenia /załącznik 38/ wydzielona z okręgu wojskowego i podporządkowana dowództwu frontu. Siły wojsk operacyjnych do działań przeciwdesantowych, podzielone na kierunki, tworzą wspólnie z wojskami OTK zgrupowania bojowe podporządkowane jednemu z dowódców pz.

Czas na całkowitą likwidację desantu - 3 dni.

Ukompletowanie sił użytych do działań - 100%.

Stan środków materiałowych - pełne zapasy ruchome i polowe.

Przebieg działań w przyjętym wariancie zakłada - siłami wojsk operacyjnych i OTK /po wstępnej akcji lokalizacyjnej i zabezpieczającej przez siły układu terytorialnego/ utworzyć pierścień okrążenia zlokalizowanych sił nieprzyjaciela, rozciąć go na części i zlikwidować. Działanie na okrążenie i likwidację przebiegać może jedynie w styczności "łokciowej" sił użytych do działań przeciwdesantowych, przy wyznaczeniu pasów działań i rubieży do osiągnięcia /względy bezpieczeństwa i powodzenia akcji/.

Dla ustalenia zależności między wojskami operacyjnymi i wojskami OTK w zagadnieniach zabezpieczenia materiałowego przyjmuje się odrębne systemy zaopatrywania i prowadzi analizę porównawczą na przykładzie części sił zaangażowanych w walce /umowny oddział wojsk operacyjnych - umowny oddział wojsk OTK/.

Przebieg wspólnego działania obu rodzajów wojsk może wyglądać następująco.

Nieprzyjaciel siłami KPD w rozbiciu na poszczególne brygady, mając na uwadze zarysowujące się powodzenie na określonym kierunku, dąży do opanowania przepraw na dużej przeszkodzie wodnej, zahamowania dopływu świeżych sił i środków przeciwnika na pole walki i równocześnie przez działanie drobnych grup desantowych - do zdezorganizowania pracy organów tyłowych frontu. Ostatecznym celem działań jest stworzenie odpowiednich warunków do operacji zaczepnej głównych sił wojsk własnych na tym kierunku.

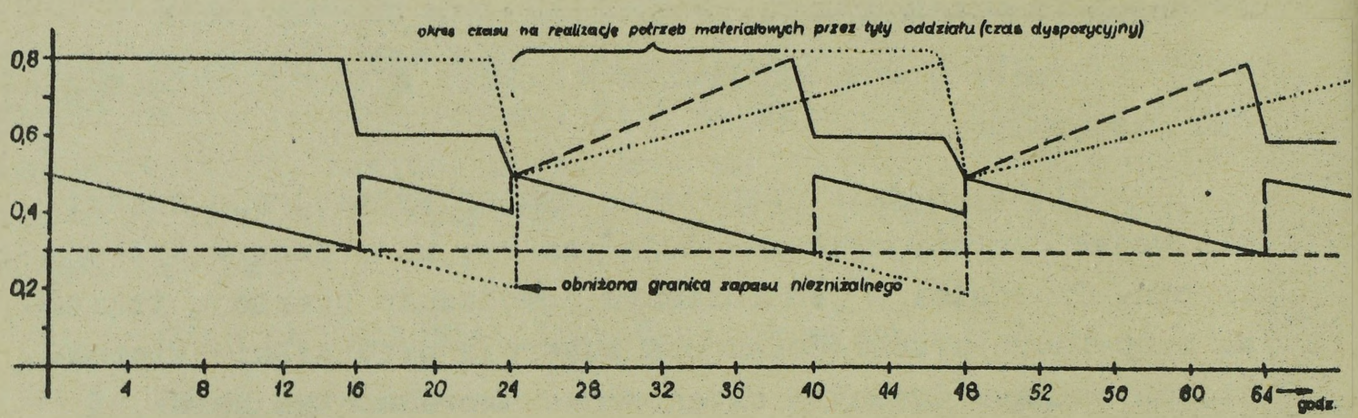
Zamiar dowództwa frontu w takiej sytuacji może wyglądać następująco.

Zlikwidowanie zagrożenia wymaga wydzielenia części sił wojsk operacyjnych znajdujących się na obszarze tyłów frontu. Trudności w jednoczesnym dowodzeniu operacją frontową i operacją przeciwdesantową sugerują przekazanie kierownictwa walką z desantem okręgowi wojskowemu, tym bardziej że wysadzenie desantu nieprzyjaciela ma miejsce na obszarze kraju. Zaangażowanie do działań przeciwdesantowych różnych jednostek wojsk operacyjnych i wojsk OTK wymaga zorganizowania grupy operacyjnej z całości sił wydzielonych do działań. W takiej sytuacji organa zaopatrywania okręgu wojskowego staną się niejako automatycznie organizatorem zaopatrywania całości sił użytych do likwidacji desantu. Akcja likwidacyjna nie ma w sobie cech typowych działań zaczepnych wojsk operacyjnych i dlatego też w rozważaniach przyjęto normy zużycia charakterystyczne dla działań wojsk OTK.

Zmiana kierunku działania oddziałów wojsk operacyjnych i oderwanie się ich od macierzystych źródeł zaopatrzenia /DPZ/ mogą spowodować trudności w realizacji potrzeb materiałowych. Przewidywany trzydniowy okres na całkowitą likwidację desantu może spowodować konieczność zmiany przydziału na zaopatrzenie /w tym wypadku do okręgowych źródeł zaopatrzenia/. Wynika to ze stanu posiadania zapasów w ramach oddziału, które przy braku dowozu mogą wystarczyć /przy założonych normach zużycia podanych w załączniku 23/ na okres 1-2 dni. Jak praktycznie wygląda sprawa zużycia i potrzeb oraz możliwości uzupełnienia?

Typowym środkiem zwalczania desantu powietrznego nieprzyjaciela będzie broń strzelecka oraz artyleryjska /w większości moździerze/. Na przykładzie amunicji do tych dwóch rodzajów uzbrojenia oparto dalsze rozważania i porównania.

Dowóz amunicji strzeleckiej i artyleryjskiej /wykres 10/ /wspólne dobowe normy zużycia - 0,3 jo/.

Wykres 10

Na wykresie 10 ukazano dwojakie rozwiązanie problemu dowozu. Przy zużyciu amunicji z naruszeniem zapasu niezniżalnego okres realizacji potrzeb wydłuża się /linie kropkowane/, lecz nie występuje konieczność dwukrotnego w ciągu doby dowozu z tyłów oddziału do pododdziału. Przy przestrzeganiu nakazu utrzymywania zapasu niezniżalnego dowóz w ciągu doby musi się odbywać dwukrotnie /przy założeniu, że pod koniec dnia walki w pododdziałach muszą być pełne zapasy ruchome/.

Stan posiadania obu rodzajów amunicji w oddziałach wojsk operacyjnych i wojsk OTK pozwala na prowadzenie ciągłych działań przez okres około 40 godzin. Ograniczenie zużycia do wysokości zapasu niezniżalnego powoduje konieczność odtworzenia w tym okresie zapasów w tyłach oddziałów i ponownego dostarczenia ich do pododdziału, jako zasadniczego realizatora

zadania bojowego. Zerowy stan zapasów w tyłach oddziału przypadający na 24 godzinę walki daje oddziałowi dyspozycyjny okres 15 godzin, w ciągu których powinien on przywieźć amunicję z określonego źródła zaopatrzenia. Przy pozostawieniu bez zmian źródeł zaopatrzenia oddział wojsk operacyjnych realizowałby swoje potrzeby w tyłach organicznej dywizji, a oddział wojsk OTK - w źródle zaopatrzenia ustalonym przez okręg wojskowy /kierownictwo grupy operacyjnej/.

Wychodząc z czasu dyspozycyjnego /15 godzin/ i biorąc pod uwagę średnią szybkość na godzinę /25 km/godz./, można założyć, że nawet przy oddalonych źródłach zaopatrzenia oba piony wojsk są w stanie zrealizować na czas swoje potrzeby materiałowe. Tak wojska operacyjne, jak i wojska OTK muszą się w tego typu działaniach nastawić na odtworzenie zapasów w pododdziałach w ciągu doby. Przyjmując, że w działaniach nie będzie się ściśle przestrzegało zasady utrzymywania granicy zapasów niezniżalnych, obniżenie ich do 0,2 jo pozwoli na jednorazowe uzupełnienie potrzeb w pododdziałach w ciągu doby. Umożliwi to oszczędność na czasie i paliwie dla transportu zaopatrzeniowego, a co najbardziej istotne dla tyłów oddziału - zyska na czasie dyspozycyjnym, który wydłuży się do 23 godzin.

Realizacja potrzeb przez oddziały wojsk OTK i wojsk operacyjnych w nadrzędnych /macierzystych/ źródłach zaopatrzenia nie wyklucza założonej dla organów zaopatrywania okręgu wojskowego roli organizatora. Czas, którym dysponują tyły oddziałów obu pionów wojsk, i możliwość korzystania z dotychczasowych źródeł zaopatrzenia, powodują, że okręgowe organa zaopatrywania stają się organizatorem spraw związanych z pokryciem potrzeb materiałowych w oddziałach. Mogą wystąpić sytuacje, w których powstaną nieprzewidziane trudności i zahamowania w dostawach z ustalonych źródeł. Na takie wypadki okręg wojskowy /kierownictwo grupy operacyjnej/ powinien posiadać w podległych bazach zaopatrzenia odpowiednią rezerwę środków materiałowych niezbędnych dla oddziałów, w których te trudności powstały. Może to mieć miejsce w akcjach bojowych rozpatrywanego typu, przeciągających się poza określony zadaniem termin, jak również w sytuacjach, w których działalność

bojowa nieprzyjaciela uniemożliwi korzystanie z ustalonych rozkazem organizacyjnym źródeł zaopatrzenia /zablokowanie dróg dowozu w ogniwie odbiorca - źródło zaopatrzenia/. Śledzenie przebiegu akcji przeciwdesantowej i wynikających z toku działań potrzeb materiałowych oraz innych problemów mających wpływ na gotowość oddziałów do walki należy do zadania kierowniczych organów zaopatrywania grupy operacyjnej. Zasadniczym zadaniem tych organów byłoby rozwiązywanie problemu zaopatrywania oraz organizowanie dostaw środków materiałowych do walczących wojsk.

Wydaje się, że właściwe byłoby, aby oba piony wojsk /do szczebla związku taktycznego/ były zdolne do szybkiej zmiany systemu zaopatrywania, by system ten nie był sztywny oraz aby sytuacje na polu walki nie pogarszały trudności spowodowane koniecznością wprowadzenia do całych walczących sił systemu zaopatrywania stosowanego dla wojsk OTK.

Uważam, że dla uzasadnienia postulowanej elastyczności zaopatrywania należałoby rozpatrzyć jeszcze jedną grupę środków materiałowych, której brak w toku działań bojowych może utrudnić wykonanie zadania. Grupę tę stanowią materiały pędne i smary.

Działania przeciwdesantowe prowadzone na ograniczonym obszarze wymagają angażowania transportu kołowego /gąsienicowego/ do przerzutu grup sił przeciwdesantowych z jednego rejonu do drugiego /dotyczy to szczególnie odwodów i świeżych oddziałów wprowadzanych do działań oraz dowozu i ewakuacji/. Długość trasy przejazdu i częstotliwość zaangażowania pojazdów mechanicznych w działaniach przeciwdesantowych nie powodują tak wysokiego zużycia paliwa jak w działaniach zaczepnych wojsk operacyjnych. Ruch transportu w różnych kierunkach i różnorodnych warunkach drogowych, krótkie, lecz częste przerzuty pododdziałów, dowóz zaopatrzenia i inne przejazdy posiadanym przez oddziały transportem powodują, że wysokość zużycia paliwa może się mieścić w granicach 0,25 jn w ciągu doby[16/]. Ilość ta pozwala na pokonanie przez

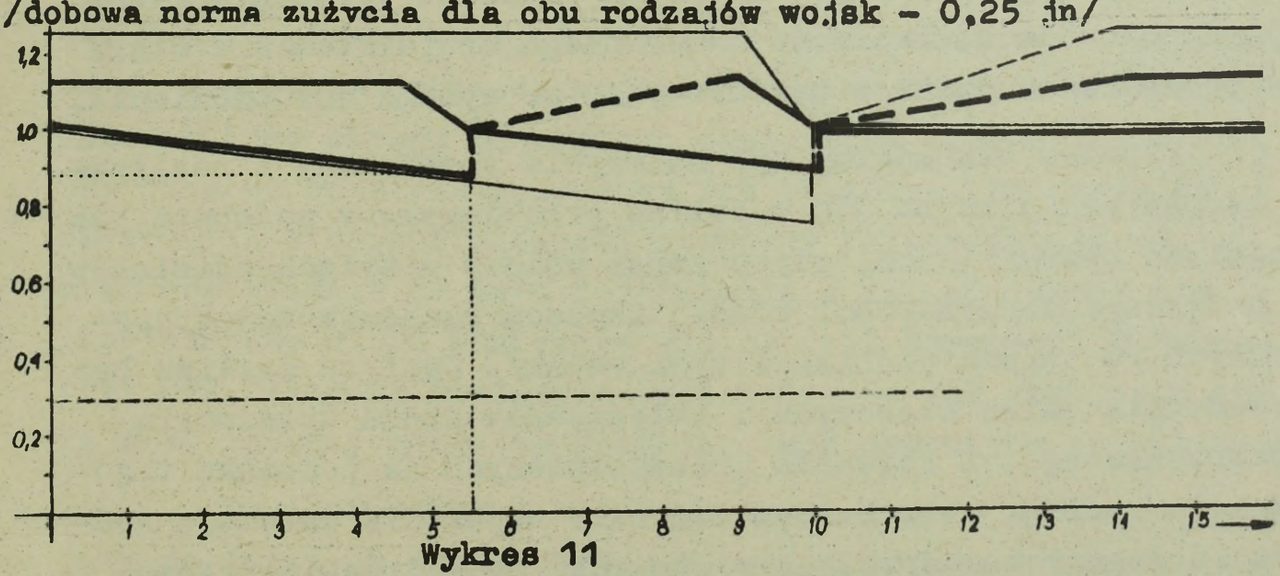

16/ Przyjęta średnia norma, wynikająca z porównania zużycia w oddziałach wojsk OTK /0,2-0,3/ i wojsk operacyjnych /0,2-0,35/ podanego w załączniku 23.

pojazd mechaniczny średnio /wg norm taktyczno-technicznych/ około 160 km, a przy uwzględnieniu trudnych warunków terenowych /korzystanie z dróg polnych i bezdroży w tego typu akcjach/ i zwiększonego przez to zużycia paliwa - około 100 km[17]. Można więc bez pomyłki określić, że dobowa norma zużycia mps zapewni ruch transportu w granicach 100-120 km, czyli pokonanie odległości między oddziałem a prawdopodobnym rejonem nowego działania /przy przerwaniu pierścienia okrążenia grupy nieprzyjaciela nie są w stanie w ciągu doby "odskoczyć" na większą odległość/[18].

Wysokość dobowego zużycia 0,25 jn nie może być rozpatrywana w rozłożeniu na okres 24 godzin. Pojęcie doby działań manewrowych w walce z desantem nieprzyjaciela mieści się w 10 godzinach. Pozostała ilość godzin obejmuje raczej działania statyczne, bez angażowania transportu i zużycia paliwa[19], a więc schemat zużycia i konieczności odtworzenia zapasów paliwa /na przykładzie benzyny samochodowej/ może wyglądać tak jak na wykresie 11.

Dowóz benzyny samochodowej /wykres 11/

Wykres 11

17/ Zastosowano współczynnik trudności eksploatacyjnej = 0,63.
18/ Przykłady na to można znaleźć w wielu wydawnictwach - wspomnieniach o działaniach partyzanckich, np. P. Werszyhora - "Ludzie o czystym sumieniu", G.Alef-Bolkowiak - "Gorące dni", F. Księżarczyk - "Droga w ogniu" itd.
19/ Siły niemieckie na przykład w walce z partyzantami jedynie w porze dziennej działały bardzo aktywnie. Taką samą aktywność przejawiały wojska hitlerowskie w walce z desantem pod Arnhem.

Stan zapasów benzyny samochodowej przyjęto na podstawie wielkości i urzutowania zapasów /załącznik 19/. Linią czarną oznaczono stan w wojskach operacyjnych, czerwoną - w wojskach OTK. Linią wykropkowaną określono czas obniżenia zapasów w pojazdach mechanicznych, w którym należałoby w wojskach OTK odtworzyć zapas.

W czasie przyjętego 10-godzinnego okresu działań manewrowych może powstać konieczność przesunięcia oddziałów w inne rejony. Tym samym oddziały oddalą się od wykorzystywanych dotychczas źródeł zaopatrzenia. Przydział do nowych źródeł spowoduje, że dowódcy pododdziałów transportowych, zwłaszcza wojsk OTK, delegowani po benzynę samochodową, będą musieli poświęcić część czasu na zorientowanie się w położeniu nowego źródła, w możliwości realizacji potrzeb oraz w innych elementach niezbędnych do sprawnego zorganizowania dowozu tego typu zaopatrzenia. O ile więc przy stanie zapasów ruchomych benzyny samochodowej w tyłach oddziału wojsk operacyjnych równym "dobowemu" zużyciu przez pododdziały nie istnieją problemy wymagające w niniejszej rozprawie rozwinięcia i omówienia, o tyle polowy zapas w tyłach oddziału wojsk OTK równy 0,13 jn powoduje konieczność dwukrotnego uzupełnienia w ciągu doby prowadzenia działań manewrowych, co wymaga już omówienia.

Problem ten mógłby być należycie rozwiązany i realizacja zaopatrzenia wojsk OTK w paliwo przebiegałaby podobnie jak w wojskach operacyjnych, gdyby zapas polowy w tyłach oddziałów OTK zwiększyć do wysokości równej zapasom ruchomym wojsk operacyjnych /w tyłach oddziałów tych wojsk/. Jest to możliwe bez wprowadzania zmian etatowych i zwiększania stanu transportu zaopatrzeniowego. Z rozważań przedstawionych na początku tego rozdziału wynika, że w każdym oddziale wojsk OTK istnieje nadwyżka zdolności załadowczych w stosunku do potrzeb przewozowych. Nawet w wypadku braku pojemności typowego środka przewozowego, jakim jest cysterna samochodowa, można wykorzystać transport burtowy, załadowując go tarą do przechowania i przewozu mps /beczki, kanistry/. Przy obecnych zapasach benzyny samochodowej w tyłach oddziałów wojsk OTK pojemność ładunkowa transportu rzutuje na czas, w którym należy przewidywać

obniżenie się stanu paliwa w pojazdach mechanicznych /pododdziałach/. Przyjęty 10-godzinny okres intensywnego zużycia tych materiałów, określony prostą na wykresie 11, sugeruje, że między 5 a 6 godziną działań zużycie paliwa może osiągnąć wielkość 0,13 jn, czyli ilość, którą tyły oddziału są zdolne dostarczyć jednorazowo. Przekroczenie tej wielkości i niedostarczenie na czas uzupełnienia dla odtworzenia pełnej jn przez tyły oddziału zmniejszają szanse oddziału na utrzymywanie pełnego zapasu polowego i mogą doprowadzić do konieczności realizowania potrzeb w dłuższym okresie czasu /na przestrzeni całej doby/. Problem ten jest istotny przy założonym głównym elemencie porównawczym - wspólnym działaniu wojsk operacyjnych i wojsk OTK, a tym samym użyciu oddziałów tych wojsk z jednakowym stopniem nasycenia zapasów materiałowych.

4. Porównanie zużycia i warunków dowozu środków materiałowych podczas obrony wybrzeża przed desantem morskim i kombinowanym nieprzyjaciela

Opierając się na przeprowadzonych w roku 1969 ćwiczeniach pod kryptonimem "Wybrzeże 69" oraz "Odra-Nysa", do rozważań w rozprawie przyjęto wariant zaangażowania do wspólnej walki w obronie wybrzeża wojsk OTK występujących w ramach nadmorskiego okręgu wojskowego oraz wojsk operacyjnych /DZ, DD/ czasowo rozmieszczonych na tym obszarze. Ze względów omówionych w części wstępnej rozprawy /klasyfikacja wojsk oraz odpowiednie do tego pojaśnienia w załącznikach/ nie uwzględniono w tym wariancie udziału sił Marynarki Wojennej oraz OPK, mimo że działania tych rodzajów sił zbrojnych mogą mieć istotny wpływ na przebieg walk obronnych na wybrzeżu.

Wariant działań bojowych przy obronie wybrzeża, przyjęty do dalszych rozważań w rozprawie, przedstawiono w załączniku 39.

Udział w obronie wybrzeża /walka z desantem morskim i kombinowanym/ biorą:

a/ ze strony wojsk operacyjnych:

- pułki zmechanizowane i pułki desantowe wojsk operacyjnych czasowo rozmieszczone na obszarze nadmorskim, przy-

gotowywane do użycia w toku operacji frontowej jako desant morski;

b/ ze strony wojsk OTK:

- brygada manewrowa podporządkowania okręgowego;
- brygada WOP - morska;
- pułki i bataliony obrony terytorialnej powiatów i województw nadmorskich.

Sytuacja frontu zewnętrznego, jaką założono w wariancie, zmusza dowództwo frontu do czasowego zrezygnowania z wykonania desantu morskiego na teren przeciwnika, a w związku z zagrożeniem skrzydła i tyłów frontu - do podjęcia decyzji udzielenia pomocy w siłach i środkach frontowi wewnętrznemu, przez podporządkowanie /po uzgodnieniu w KOK/ części sił DZ i DD nadmorskiemu okręgowi wojskowemu.

Oddziały wojsk operacyjnych wydzielone do wzmocnienia systemu obrony wybrzeża są ukompletowane w 100% i posiadają pełną gotowość bojową i materiałową do działań.

Siły OTK użyte do prowadzenia walk z desantem nieprzyjaciela na wybrzeżu są rozmieszczone w przewidywanych dla nich rejonach osiągania gotowości bojowej, a w wypadku BWOP i części bot - we wcześniej przygotowanych rejonach obrony. Ukompletowanie i wyposażenie sił OTK w 100%.

Plan działań zakłada /poza działalnością bojową sił Marynarki Wojennej i OPK/ stworzenie w pierwszej fazie walki uporczywej obrony zajętych przez wojska OTK rejonów. Następnie w miarę zwiększania nacisku nieprzyjaciela i rozszerzania zajętego przyczółka, wprowadzenie świeżych sił OTK do obsadzenia kolejnych rubieży obrony oraz wykonywanie siłami większych zgrupowań wojsk OTK i operacyjnych przeciwuderzeń w celu zepchnięcia nieprzyjaciela z uchwyconego terenu, rozbicia go na mniejsze grupy, okrążenia i zniszczenia.

Ze względu na szeroki pas działania i zaangażowanie licznych oddziałów do obrony wybrzeża potrzeby materiałowe i możliwości ich uzupełnienia będą rozpatrzone na przykładzie zaangażowania na zasadniczym kierunku sił pot, pm WOWewn. wojsk OTK oraz pz wojsk operacyjnych. Działania w rejonach obronnych

obsadzonych przez siły bot, BWOP oraz inne jednostki wojsk OTK podobne są swym charakterem do działań omówionych w wariancie "obrony granic". Wyłączenie z analizy porównawczej pułku desantowego wynika z jego specyfiki organizacyjnej, jak również z faktu, że jednostka ta będzie użyta do działań w sytuacji krytycznej dla obrońców wybrzeża w ramach sił całej dywizji desantowej. Zaangażowanie pułku desantowego do walk obronnych w początkowej fazie działania /obrona pozycji lub zwroty zaczepne/ może osłabić jego gotowość bojową, a następnie uniemożliwić w okresie późniejszym wykonanie jego typowego, zasadniczego zadania.

Przyjęto, że kierownictwo działaniami przeciwdesantowymi powierzone grupie organizacyjnej utworzonej na bazie dowództwa nadmorskiego okręgu wojskowego, a zaopatrywanie sił biorących udział w walkach z desantem nieprzyjaciela oparto na stacjonarnych źródłach zaopatrzenia szczebla okręgowego i terytorialnego. Odległości między odbiorcą a źródłami zaopatrzenia nie przekraczają 150 km /najdalej wysunięte składy zaopatrzenia/.

Dla przeprowadzenia analizy potrzeb materiałowych przyjęto w tym wariancie działań normy zużycia ustalone dla wojsk operacyjnych /załącznik 23 - dane dotyczące oddziału/. Zużycie amunicji strzeleckiej w ciągu doby walki w wysokości 0,7 jo kształtuje się podobnie jak w założonym wariancie obrony granic. Konieczność kilkakrotnego uzupełnienia potrzeb poddziałów w toku działań zmusza do zastanowienia się, czy oddziały zaangażowane w walce są w stanie samodzielnie realizować potrzeby materiałowe opierając się na składach stacjonarnych. Rozpatrzmy po kolei przyjęte do rozważań typy oddziałów.

Pułk obrony terytorialnej działający w rejonie oddalonym od garnizonu o 100 km /załącznik 40/ miałby trudności w realizacji potrzeb materiałowych, przy założonym systemie odbioru zaopatrzenia własnym transportem. Wynika z tego, że odpowiedni kierowniczy organ grupy organizacyjnej powinien stworzyć dla zaopatrywanego oddziału możliwości uzupełniania zużytej amunicji strzeleckiej. Rozwiązanie możliwe jest

przez przybliżenie źródeł zaopatrzenia /środków materiałowych/ do odbiorcy, a nawet - w miarę posiadanych możliwości transportowych - organizowanie dowozu do oddziału. Przy organizowaniu "wysuniętych" źródeł zaopatrzenia grupa organizacyjna powinna się kierować zasadą przybliżenia środków materiało - wych na odległość, której pokonanie /w obydwie strony/ przy średniej szybkości transportu 25 km/godz. nie zajęłoby więcej czasu niż 2-3 godziny. Właściwszym rozwiązaniem uzupełnienia potrzeb materiałowych w oddziałach byłoby dostarczanie zaopatrzenia oddziałom transportem okręgu wojskowego lub układu terytorialnego. Działania bojowe w obronie wybrzeża byłyby na obszarze nadmorskim głównym problemem i dlatego tak okręg wojskowy, jak i władze administracyjne, występujące jako układ terytorialny, powinny cały wysiłek organizacyjny skierować na odpowiednie zaspokojenie potrzeb materiałowych oddziałów zaangażowanych w walce. Można więc przyjąć, za pewnik, że środki materiałowe z odległych źródeł zaopatrzenia dostarczane byłyby do oddziałów transportem szczebla nadrzędnego /organizatora zaopatrywania na tym terenie działań/, a do obowiązku oddziału należałby rozdział i dostarczenie środków zaopatrzenia pododdziałom. Nie można jednak wykluczyć sytuacji, w której organ zaopatrujący grupy organizacyjnej mógłby zdecydować o wykorzystaniu transportu oddziałów do odbioru zaopatrzenia.

Rozważania dotychczasowe dotyczą pot, jako oddziału nie posiadającego strukturalnie nadrzędnego polowego organu zaopatrywania. Proponowany skład podległy WSzW miałby charakter stacjonarny.

W wypadku pułku manewrowego, organizacyjnie podporządkowanego brygadzie manewrowej WOWewn., odtwarzanie jego zużytych środków zaopatrzenia należałoby do odpowiedniego organu tego związku taktycznego OTK. Potrzeby w zakresie amunicji strzeleckiej w oddziałach uzupełniano by transportem brygady w ogniwie tyły brygady-oddział, z zapasów polowych znajdujących się w dyspozycji organu zaopatrywania BM WOWewn. Zadaniem grupy organizacyjnej byłoby umożliwienie brygadzie korzystania z pobliskich /stacjonarnych lub "wysuniętych"/

źródeł zaopatrzenia, bez angażowania okręgowego ani też terytorialnego transportu.

Zasada zaopatrywania pułku zmechanizowanego, stosowana w warunkach polowych wojsk operacyjnych /jako źródła zaopatrzenia - tyły dywizji/ w założonej do rozważań sytuacji nie miałaby uzasadnienia. Oddanie części sił dywizji wojsk operacyjnych do dyspozycji okręgu wojskowego i konieczność utrzymywania w stałej gotowości bojowej /w tym materiałowej/ pozostałych sił nie pozwoli na realizowanie potrzeb materiałowych przez wydzielone pułki z zasobów organicznego związku taktycznego. Wobec tego dla tych oddziałów musiałaby nastąpić zasadnicza zmiana w systemie zaopatrywania. Odpowiedzialnym za realizację potrzeb materiałowych dla pułków zmechanizowanych wojsk operacyjnych byłby organ zaopatrywania okręgu wojskowego /grupy organizacyjnej/. Realizacja potrzeb przebiegałaby podobnie jak dla pot, tj. w ogniwie: stacjonarny skład okręgowy /WSzW/ - oddział wojsk operacyjnych, przy zaangażowaniu do dowozu transportu okręgowego i terytorialnego.

Problem zaopatrywania w amunicję artyleryjską w tego rodzaju działaniach wygląda podobnie. Większe trudności w uzupełnianiu tego rodzaju środków materiałowych wynikną w razie powstania konieczności stworzenia doraźnych zapasów w rejonach SO dla odpierania ataków nieprzyjaciela oraz ogniowego przygotowania kontrataków /zwrotów zaczepnych/. Do utworzenia zapasów doraźnych organ zaopatrujący szczebla okręgu /grupy organizacyjnej/ może zaangażować transport własny oraz zainteresowanych oddziałów. Zwiększenie ilości transportu do dowozu zapasów doraźnych przyspieszyłoby realizację zaopatrywania i w pewnym stopniu równomiernie rozłożyło wysiłek organu zaopatrywania i odbiorcy.

Amunicja czołgowa i założone jej dobowe normy zużycia /załącznik 23/ nie stwarzają szczególnego problemu w zrealizowaniu potrzeb tak w wojskach operacyjnych, jak i w wojskach OTK. Odtwarzanie zużytych ilości tej amunicji raz w ciągu doby nie narzuca konieczności zbliżania zapasów do odbiorcy. Nawet odległość 200 km /pełny obrót/ między źró-

dłem zaopatrzenia a użytkownikiem nie utrudnia systematycznego uzupełniania amunicji czołgowej zużywanej w toku walki.

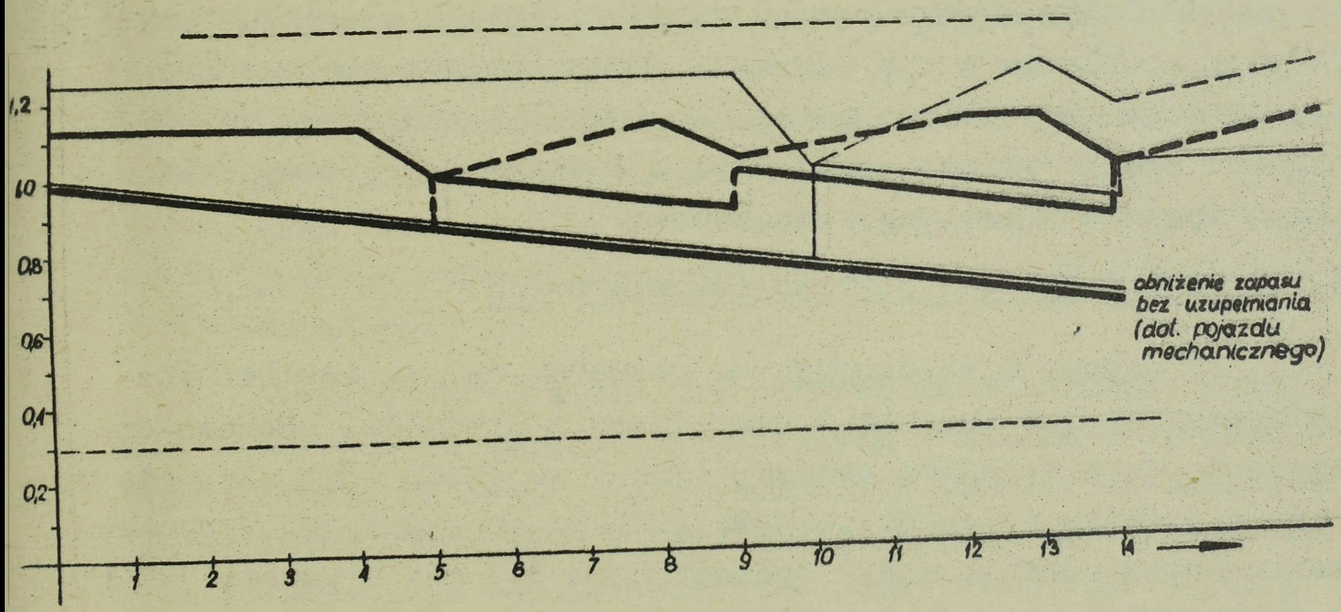
Ilość środków pancernych w poszczególnych oddziałach wojsk operacyjnych i wojsk OTK i posiadany dla nich zapas amunicji w tyłach oddziałów /0,5 jo/ pozwala na doraźne uzupełnianie amunicji zużywanej w toku walki i na realizację całości potrzeb tego typu zaopatrzenia do pełnych zapasów, przy zaangażowaniu: w pz 60 t : 3 t = 20 samochodów, w pm 15 t : 3 t = = 5 samochodów /lub przy innej kombinacji użycia samochodów i przyczep transportowych/.

W rozważaniach o potrzebach materiałowych nie rozpatruje się zużycia amunicji przeciwlotniczej. Wyposażenie oddziałów wojsk operacyjnych w broń plot typu WKM 12,7 mm /przy czołgach T-55/, PKM-2 i armat plot 23 mm oraz w pot - DSzK 12,7 mm i 37 mm armat plot ma na celu osłonę ugrupowań bojowych przed nalotami nieprzyjaciela prowadzonymi na niskich wysokościach. Pominięcie w rozprawie działalności systemu OPK, a uzasadnianie przydatności i działania środków oplot zaopatrywanych sił, nie daje właściwego obrazu obrony przeciwlotniczej założonych wariantów działań. Przyjęte normy dobowego zużycia i stan posiadania tego typu amunicji w oddziałach /równe ilości/ sugerują konieczność interwencji szczebla organizującego zaopatrywanie już w toku działań. Realizacja potrzeb, w zależności od nasilenia zużycia /różne na różnych kierunkach działania/ w oddziałach, może przebiegać podobnie jak w wypadku amunicji artyleryjskiej. Część potrzeb realizowałby oddział własnym transportem /konieczność przybliżenia źródeł zaopatrzenia/, a część dostarczyłby organ zaopatrujący /w tym wypadku okręg wojskowy/. Zastosowanie odpowiedniego systemu każdorazowo powinno być dostosowane do aktualnej sytuacji działań bojowych.

Manewrowość tego typu działań i konieczność przegrupowywania sił uderzeniowych na kierunki włamania oraz zagrożenia ze strony nieprzyjaciela powodują większe dobowe zużycie paliwa do pojazdów mechanicznych i wozów bojowych. Przyjęte dobowe normy zużycia - benzyny samochodowej 0,35 jn i oleju napędowego 0,5 jn - są większe lub równe od

stanu posiadania tych środków materiałowych w tyłach oddziałów. Rozpatrując oddzielnie te grupy materiałowe dochodzi się do wniosku, że w wypadku benzyny samochodowej stan posiadania w tyłach wojsk operacyjnych i wojsk OTK nie wystarcza na 100% pokrycie zużycia w pododdziałach. W jednych i drugich oddziałach wynika konieczność kilkakrotnego obrotu w ogniwie źródło zaopatrzenia - oddział. Wykres zużycia i możliwości uzupełnienia najlepiej zobrazuje potrzeby w zakresie dowozu benzyny samochodowej.

Zużycie benzyny samochodowej /wykres 12/

Wykres 12

Stan posiadania benzyny samochodowej w tyłach oddziału wojsk OTK /0,13 jn/ i związana z tym zdolność załadowcza transportu nie zezwala na jednorazowe w ciągu doby uzupełnienie potrzeb pododdziałom. Z wykresu wynika, że działania bojowe trwające ponad średnio przyjmowany 10-godzinny okres zmuszają organa zaopatrywania oddziału do trzykrotnego obrotu w celu uzupełnienia zapasów w zbiornikach pojazdów mechanicznych i odtworzenia zapasu polowego. W oddziałach wojsk

operacyjnych przy tych samych założeniach ilość obrotów jest mniejsza o jeden, co wynika z większego zapasu ruchomego w tyłach oddziału i większej jednorazowej zdolności załadowczej przeznaczonego do tego transportu. Na wykresie 12 przyjęto źródła zaopatrzenia od odbiorcy w odległości, na której pokonanie /pełny obrót/ potrzeba 3 godziny /3x25 = 75 km : 2 = = 37,5 km/. Odległość ta jest z zasady realna, śr[illegible] nio bowiem biorąc w warunkach naszego kraju co 30-50 km rozmieszczone są stacje benzynowe lub składy CPN.

Zużycie oleju napędowego, równe stanowi posiadania zapasów ruchomych /polowych/ w tyłach oddziałów, nie stwarza trudności w odtworzeniu. Jednorazowe uzupełnienie w ciągu doby pododdziałów i odtworzenie zapasu w tyłach oddziału jest jedynym problemem w tym zakresie. Dysponowanie wielogodzinnym okresem na realizację tego zamierzenia powoduje, że odległość źródła zaopatrzenia może być większa niż w wypadku zaopatrywania w benzynę samochodową.

5. Wnioski dotyczące potrzeb materiałowych

W żadnym z założonych do rozważań wariantów nie rozpatrywano sprawy zużycia i uzupełnienia żywności. Dobowe zużycie 1 rdz w wojskach operacyjnych i wojskach OTK może się różnić jedynie rodzajem zestawu środków spożywczych. Dysponowanie przez oddział wojsk operacyjnych 3,5 rdz żywności "W" i 0,5 rdz "S", a w wojskach OTK 3,0 rdz "W" /równorzędnej/ i 1 rdz "S", pozwala na okresowe uzupełnianie potrzeb /w granicach 2-3 dni/. Ilość tonażowa zapasów tych środków /waga 1 rdz - załącznik 22/ sugeruje raczej zaopatrywanie systematyczne, codzienne. Bazą zaopatrzeniową w środki spożywcze, bez względu na to, jaki rodzaj działań będzie prowadzony, będą źródła zaopatrzenia obszaru kraju, na którym działania te mają miejsce. Mały tonaż racji dziennych powoduje, że nadrzędny organ zaopatrywania będzie raczej organizatorem, aniżeli dostawcą tych środków materiałowych.

Z całości materiału poświęconego najbardziej prawdopodobnym wariantom potrzeb materiałowych wojsk OTK przy wykonywaniu zadań wspólnie z wojskami operacyjnymi wynikają następujące zasadnicze wnioski:

- w razie konieczności wspólnych działań obu pionów wojsk potrzeby materiałowe wojsk OTK będą się kształtowały raczej w granicach norm zużycia przewidywanych dla wojsk operacyjnych;
- nie zawsze konieczna będzie w wojskach OTK zmiana systemu zaopatrywania i dostosowanie go do systemu wojsk operacyjnych;
- ilości /wysokości/ zapasów polowych w tyłach wojsk OTK powinny ulec zmianie /przykład różnic w stanie posiadania benzyny samochodowej/, powinny być równe lub zbliżone do wysokości, jakimi dysponują wojska operacyjne /łatwość prowadzenia przez organa zaopatrywania kraju naliczeń i rozliczeń w stosunku do obu pionów sił zbrojnych - ujednolicenie poglądów na to w procesie szkolenia/;
- istnieją możliwości dokonywania zmian systemów zaopatrywania występujących w rozpatrywanych pionach wojsk oraz zastosowania dla obu wspólnie działających pionów jednego systemu, najbardziej w danej sytuacji odpowiadającego.

Przeprowadzona analiza potrzeb materiałowych wojsk OTK w założonych wariantach wspólnych z wojskami operacyjnymi działań na pewno nie wyczerpuje w całości zasadniczego zagadnienia. Stosowane w toku analizy pewne skróty myślowe i nie wyczerpujące rozwinięcia niektórych problemów zużycia środków materiałowych w działaniach wspólnie z wojskami operacyjnymi wynikły z chęci eksponowania tych środków materiałowych, które mają - jak się wydaje - zasadniczy wpływ na przebieg walki . Porównania możliwości i stanu wojsk OTK z możliwościami i stanem wojsk operacyjnych pozwoliły na naświetlenie spraw aktualnie przyjmowanego stanu wyposażenia w środki materiałowe wojsk OTK.

Nie poświęcono w rozprawie uwagi środkom materiałowym typowym dla służb: inżynieryjnej, chemicznej, samochodowej, łączności itp,, mimo że rozchodowanie tych materiałów można rozpatrywać przy każdym przyjętym wariancie działań. Pominięto je celowo, asortyment środków materiałowych przy-

toczonych służb jest bowiem bardzo szeroki i rozpatrywanie możliwych potrzeb w tym zakresie zaciemniałoby zasadniczy cel rozprawy, tj. stwierdzenie możliwości prowadzenia wspólnych działań przez wojska operacyjne i wojska OTK, oparte na problemach zaopatrywania.

IV. MOŻLIWOŚCI ZASTOSOWANIA JEDNOLITEGO SYSTEMU ZAOPATRYWANIA W WOJSKACH OPERACYJNYCH I WOJSKACH OTK PROWADZĄCYCH WSPÓLNE DZIAŁANIA BOJOWE

Zabezpieczenie materiałowe działań bojowych wojsk operacyjnych i wojsk OTK stanowi jedno z czołowych zadań tyłów. Kompleksowy charakter i szeroki zakres tego zabezpieczenia ma na celu zapewnienie wojskom stałej gotowości i zdolności bojowej do prowadzenia działań.

Pełne, terminowe i ciągłe zaopatrywanie w środki materiałowe niezbędne do prowadzenia walki jest jednym z decydujących czynników, od których zależy przebieg i wynik działań bojowych. Wykonanie tego zadania w założonych w rozprawie warunkach jest szczególnie skomplikowane, jeżeli uwzględnić: różnorodność organizacyjną oddziałów, stopień nasycenia ich różnym co do jakości sprzętem bojowym, manewrowy charakter działań, występujące w toku walki skomplikowane sytuacje bojowe oraz szereg innych czynników, które w zasadniczy sposób mogą wpływać na pracę tyłów w zakresie zaopatrywania.

Realizacja zadań bojowych, prowadzonych wspólnie przez wojska operacyjne i wojska OTK, sugeruje potrzebę przyjęcia jednolitego systemu zaopatrywania, odpowiadającego konkretnej sytuacji i możliwościom. System zaopatrywania wojsk operacyjnych jest stały i działa niezależnie od tego, na jakim terenie i w jakich warunkach prowadzone są działania bojowe. W wypadku wojsk OTK system zaopatrywania jest nieco odmienny /załącznik 12/, przystosowany do warunków samodzielnego działania na obszarze kraju. Przy wspólnych działaniach z wojskami operacyjnymi może to stwarzać trudności w wykonywaniu określonego zadania bojowego.

Podporządkowanie operacyjne oddziałów /związków taktycznych/ wojsk OTK wojskom operacyjnym w celu wykonania wspólnych zadań powinno znaleźć swój wyraz w ustaleniu możliwości dostosowania polowego systemu zaopatrywania wojsk OTK do wymogów wynikających z systemu stosowanego przez wojska operacyjne.

Cechą charakterystyczną systemu zaopatrywania wojsk operacyjnych jest ciągłość zaopatrywania, osiągana przez:

- należyte planowanie zaopatrywania;
- właściwie przyjętą organizację zaopatrywania;
- stałą znajomość sytuacji materiałowej oraz potrzeb w tym zakresie;
- zapewnienie terminowego dowozu zaopatrzenia;
- właściwe urzutowanie zapasów środków materiałowych;
- stałe utrzymywanie niezbędnej ilości zasadniczych środków materiałowych;
- umiejętne dokonywanie /w razie potrzeby/ manewru środkami zaopatrzenia;
- stały nadzór nad przebiegiem zaopatrywania;
- właściwe współdziałanie ogniw uczestniczących w procesie zaopatrywania.

Ciągłość zaopatrywania stosowana jest w zasadzie również w wojskach OTK, działających w warunkach polowego systemu zaopatrywania. Występują jednak minimalne różnice w obu pionach wojsk przy odrębnym ich działaniu, które można wyeksponować.

Zaopatrywanie w wojskach operacyjnych planuje się na szczeblach od oddziału do związku taktycznego włącznie codziennie. W wojskach OTK, wykonujących swe zasadnicze zadania na terenie kraju /okręgu, województwa/, zaopatrywanie na szczeblach równorzędnych wojskom operacyjnym planuje się okresowo, co wynika z dłuższego okresu samowystarczalności materiałowej oddziałów wojsk OTK w samodzielnych działaniach prowadzonych na obszarze kraju.

Zaangażowanie wojsk OTK do wykonywania zadań, wykraczających poza zamierzenia ustalone planami operacyjno-obronnymi systemu OTK, powoduje konieczność przejścia na planowanie codzienne, które w swej zasadniczej metodzie i formie nie różni się od planowania okresowego. Istnieją więc w tym zakresie możliwości włączenia się organów zaopatrywania wojsk OTK w system zaopatrywania stosowany w wojskach operacyj - nych. Ma to swoje potwierdzenie również w planach szkole - nia wojsk, gdzie jako jedno z zadań stawia się: "/.../ do -

skonalić zasady współdziałania sztabów i wojsk OTK z wojskami operacyjnymi /.../" oraz "/.../ praktyczne realizowanie wspólnych zadań, zwłaszcza w zakresie prowadzenia operacji przeciwdesantowych i przeciwdywersyjnych /.../[20], co dotyczy również pionu zaopatrzenia w zakresie planowania i realizacji zamierzeń związanych z zaopatrywaniem.

Organizacja zaopatrywania wojsk operacyjnych wynika z ich systemu zaopatrywania opartego na stałej strukturze organizacyjnej, pozwalającej na względnie niezmienny sposób realizacji potrzeb materiałowych. Różnice w systemach zaopatrywania obu pionów wojsk, jak również różnorodność struktur organizacyjnych ich organów zaopatrywania sugerują, że dla uzyskania warunków do realizacji potrzeb materiałowych przy prowadzeniu wspólnych działań konieczne byłyby zmiany w zakresie:

- wysokości zapasów na poszczególnych szczeblach organizacyjnych OTK;
- dostosowania struktury organizacyjnej pododdziałów tyłowych wojsk OTK do wymagań przyszłego pola walki /prowadzenia działań samodzielnych, a także wspólnie z wojskami operacyjnymi/;
- ujednolicenia /w miarę potrzeb i możliwości/ systemu zaopatrywania obu pionów wojsk, odpowiadającego potrzebom i warunkom działania w różnych sytuacjach i na różnych terenach;
- przygotowania /szkolenia/ kadry kierowniczej i personelu wykonawczego do pracy w warunkach samodzielnego działania, z uwzględnieniem możliwości uczestniczenia we wspólnych działaniach obu pionów wojsk.

Z ogólnego przeglądu założonych w rozprawie sytuacji wspólnych działań oraz wielkości urzutowanych zapasów materiałowych wydawać by się mogło, że wojska OTK /siły uwzględnione w rozważaniach/ są w stanie, na równi z podobnymi siłami wojsk operacyjnych, prowadzić walkę przy syste-

---

20/ Plan szkolenia operacyjno-taktycznego i bojowego Warszawskiego Okręgu Wojskowego na rok 1969, wyd. WOW, Warszawa 1968 /te same problemy stawia się w dalszym ciągu w latach 1970-71/.

mie zaopatrywania przyjętym w wojskach operacyjnych. Prawie jednakowa wielkość i urzutowanie zapasów materiałowych /w jk/, przy uwzględnieniu przydzielanych pododdziałom /oddziałom/ wojsk OTK mniejszych odcinków działania, zdają się eliminować konieczność rozważań nad możliwością ujednolicenia ich systemu zaopatrywania. Gdy się jednak weźmie pod uwagę ciężar zapasów materiałowych w tyłach odpowiedzialnych za zaopatrywanie podległych szczebli i jednocześnie uwzględni normy zużycia /jednakowa wielkość dla obu pionów wojsk/, problem ujednolicenia tego systemu zaopatrywania wystąpi z całą ostrością i uzasadni konieczność jego rozpatrzenia. Jeszcze lepiej uzasadni to przyjęta w założonych wariantach działań konieczność włączenia w dywizyjny /armijny/ system zaopatrywania podporządkowanych oddziałów i pododdziałów wojsk OTK.

Z podporządkowania operacyjnego /taktycznego/ wynikałoby na przykład, że dywizja zmechanizowana w przyjętym polowym systemie zaopatrywania powinna uwzględniać i realizować potrzeby wszystkich oddziałów /w tym OTK/ wykonujących zadanie w ugrupowaniu bojowym dywizji /oddziały wzmocnienia/. Z oficjalnych materiałów dowództw rodzajów wojsk i szefostw służb wynika, że sprawę zaopatrywania oddziałów, które mogą wzmacniać działania związków ogólnowojskowych, należy rozpatrywać w powiązaniu z możliwościami w zakresie transportu środków materiałowych jednostki wzmacniającej[21/]. Najczęściej sprawę zaopatrywania jednostek wzmocnienia /szczególnie w zakresie amunicji/ rozwiązuje się przez pozostawienie jednostki w dalszym ciągu na zaopatrzeniu w dotychczasowym źródle zaopatrzenia /np. dywizjony artylerii z armijnej brygady w brygadowym punkcie zaopatrzenia/. W takiej sytuacji rola dywizyjnego organu zaopatrzenia ogranicza się do zaopatrywania w materiały typowe dla wszystkich rodzajów wojsk, a nie rozchodowywane w ilościach większych od stanu zapasów posiadanych w tyłach dywizji /mps i żywność/.

- - - - - - - - - -

21/ "Planowanie użycia wojsk rakietowych i artylerii armii oraz dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii dywizji w operacji zaczepnej początkowego okresu wojny", podręcznik, wyd. Szef. WRiA WP, Art. 293/67, Warszawa 1968 r.

Traktując jednostki OTK w założonych w rozprawie sytuacjach jako jednostki wzmocnienia, można przez analogię dojść do wniosku, że powinny one w dalszym ciągu korzystać ze źródeł, które do momentu wspólnych działań były ich bazą zaopatrzenia. Sytuacje taktyczne i terenowe raczej przeczą tym możliwościom i dlatego zachodzi konieczność dokładniejszego przeanalizowania czynników, które mają zasadniczy wpływ na tok zaopatrywania wojsk OTK, wspólnie działających z wojskami operacyjnymi. W tym wypadku można by mówić o niezmienionym systemie zaopatrywania, chociaż na przykład realizacja potrzeb wynikających z wykonywanych przez pot zadań nastręczałaby trudności, które można ująć w kilka punktów:

- brak w dotychczasowym źródle zaopatrzenia dostatecznej ilości środków materiałowych /szczególnie amunicji/ na pokrycie zużycia wynikającego z nowych zadań oddziału;
- trudności w dowozie zaopatrzenia - ze względu na brak odpowiednich pododdziałów transportowych w dotychczasowym źródle zaopatrzenia; konieczność zaangażowania transportu zainteresowanego oddziału OTK może pogłębić trudności, które wystąpią przy wykonywaniu nowego, raczej nietypowego dla tego oddziału zadania;
- przy obecnej strukturze organizacyjnej tyłów /pot/ zwiększone ilości potrzeb materiałowych przy intensywniejszym ich zużyciu wpływają na to, że realizacja zaopatrzenia musiałaby przebiegać całą dobę bez przerwy w relacji ogniw - źródło zacpatrzenia - pododdział.

Tych kilka przykładów, obrazujących trudności w zabezpieczeniu materiałowym pot działającego w ramach zadań wojsk operacyjnych, świadczy o tym, że należy znaleźć takie ich rozwiązanie, które pozwoli wykonywać zadania bez zakłóceń.

W bardziej trudnych warunkach mogą się znaleźć oddziały wojsk OTK działające na terenach, które administracyjnie są obce dla oddziału /przy założeniu korzystania w dalszym ciągu ze źródeł zacpatrzenia systemu OTK/.

Aby problem ten właściwie rozwiązać, należy się zastanowić, czy nie właściwsze byłoby stworzenie bazy materiałowej na danym obszarze działań, podporządkowanej działającemu związkowi operacyjnemu /taktycznemu/ wojsk operacyjnych, który jako główny dysponent decydowałby o sposobie realizacji potrzeb. Przy utworzonej bazie materiałowej nadrzędny organ zaopatrywania winien dysponować pododdziałami transportowymi, które dostarczałyby potrzebne ilości środków materiałowych do zainteresowanych oddziałów /pododdziałów/. Zachowany zostałby wówczas system zaopatrywania stosowany w wojskach operacyjnych, przy czym dla wojsk OTK system ten byłby wygodniejszy.

Opierając się na tym wniosku, można zobrazować możliwości rozwiązania problemu następującym przykładem /załącznik 41/. Na obszarze działań bojowych istniejące w dalszym ciągu rejony administracyjne dysponują odpowiednimi składami ze środkami materiałowymi. Na terenie okręgu wojskowego istnieją i działają w dalszym ciągu składy, z których część może się znaleźć w strefie działań bojowych i być podporządkowana dowództwu szczebla operacyjnego /armii/. Województwa i powiaty objęte bezpośrednimi działaniami wojennymi, uznane za tereny zagrożone, dysponują w tym czasie /poza zapasami dla ludności/ składami materiałowymi, w których złożone są środki materiałowe do pokrycia potrzeb sił OT danego rejonu. Część z tych składów /środków materiałowych/ po wydzieleniu odpowiedniej ilości materiałów dla społeczeństwa powinna być oddana do dyspozycji wojskowych organów zaopatrzenia szczebla związku taktycznego lub oddziału. Przekazane składy podporządkowane odpowiedniemu szczeblowi dowodzenia będą tworzyć bazę materiałową i wpłyną na zmniejszenie konieczności dostaw z nadrzędnego szczebla organizacyjnego wojsk zaangażowanych w walce.

W ramach składów tworzących bazę materiałową mogą występować:

- na szczeblu okręgu wojskowego - składy sprzętu typowo wojskowego /szczególnie składy amunicji i uzbrojenia/ rozmieszczone w tym okresie w sposób rozśrodkowany /w do-

tychczasowym miejscu rozmieszczenia składu oraz innych miejscowościach, przy wykorzystaniu pomieszczeń magazynowych garnizonów zwolnionych przez jednostki wojskowe/;

- na szczeblu województwa - skład materiałów i sprzętu typowo wojskowego podporządkowany WSzW oraz składy /bazy/ materiałowe środków powszechnego użytku, takich jak: żywność i mps;

- na szczeblu powiatu - składy materiałów powszechnego użytku /np. żywność i mps/;

- inne obiekty usługowe realizujące potrzeby materiałowe /rzeźnie, piekarnie itp./.

Bazy materiałowe, tworzone na potrzeby walczących wojsk, powinny obejmować składy znajdujące się na terenie podporządkowanym odpowiedniej władzy administracyjnej, ale nie powinny łączyć w sobie kilku rejonów. Powiązane z PKO składy powiatowe na przykład tworzące bazę materiałową mogą świadczyć usługi w zakresie zabezpieczenia materiałowego na rzecz oddziału gospodarczego lub związku taktycznego, którego organa zaopatrywania znajdują się w tym rejonie. Rzeczą nadrzędnego organu zaopatrywania /w tym wypadku armii/ będzie dokonanie właściwego podziału istniejących i podporządkowanych na terenie działań bojowych źródeł zaopatrzenia oraz ustalenia stref odpowiedzialności za korzystanie z posiadanych w tych bazach środków materiałowych. Takie użytkowanie baz pozwoli na nawiązanie kontaktów między odpowiednimi szczeblami organów zaopatrywania wojsk a właściwymi komórkami aparatu administracyjnego dysponującymi składami i zaopatrzeniem w celu ustalenia ilości i sposobu realizacji potrzeb.

Bliskość wydzielonych do dyspozycji walczących wojsk środków materiałowych /szczególnie żywności i mps/ pozwala na angażowanie do dowozu transportu szczebla oddziału, a nawet pododdziału /przy rozmieszczeniu w drugim rzucie lub odwodzie, w pobliżu źródła zaopatrzenia/.

Całość tych rozważań dotyczy zarówno wojsk OTK, jak i wojsk operacyjnych, działających wspólnie na określonym obszarze kraju.

Innym problemem, również opartym na założeniu tworzenia baz materiałowych, jest zaopatrywanie walczących wojsk w materiały i sprzęt typowo wojskowy. Posiadanie na terenie działań bojowych odpowiednich składów tych środków materiałowych niezbędnych dla walczących wojsk daje możliwość korzystania z tych źródeł. Powinny je posiadać krajowe /wojskowe/ organa zaopatrywania /okręg wojskowy, WSzW/. Prowadzenie działań bojowych na obszarze OW powoduje automatycznie konieczność zaangażowania sił zorganizowanych w ramach oddziałów wojsk OTK do walki wspólnie z prowadzącymi tę walkę wojskami operacyjnymi, a w związku z tym podporządkowanie ich jednemu kierownictwu. Przy takim ujęciu organizacyjnym również źródła zaopatrywania wojsk OTK powinny służyć tym wspólnym działaniom i tworzyć bazę, z której korzystać będą oba piony wojsk.

Z tego ogólnego przeglądu źródeł zaopatrywania wynika, że wojska OTK i wojska operacyjne działające wspólnie na określonym obszarze mogą mieć jednolity system zaopatrywania oparty na stacjonarnych składach krajowych oraz polowych organach zaopatrywania szczebla armii, związku taktycznego i oddziału.

Przyjmując za podstawę ustaleń dobowe potrzeby oddziału wojsk OTK /na przykładzie pot/ mieszczące się w granicach:

- amunicji 38,5 tony; /82,2%/
- mps 3,3 tony; / 7,0%/
- żywność /w/ 5,0 ton;/10,8%/

Razem: 46,8 ton /100%/

można stwierdzić, że najtrudniejszy problem będzie stanowiła dostawa amunicji, której potok zaopatrzenia powinien przebiegać w ogniwach: skład stacjonarny, organ zaopatrywania armii, związku taktycznego, oddziału i pododdziału. Trudność dostawy będzie polegała na stanie posiadania w odpowiednich ogniwach organizacyjnych transportu, który w wypadku ogólnowojskowego związku taktycznego wystarcza jedynie na utrzymywanie określonych zapasów potrzeb własnych i realizację dowozu oddziałom organicznie podporządkowanym. Wynika stąd, wniosek, że

w wypadku wzmocnienia związku taktycznego innymi oddziałami i operacyjnego podporządkowania ich związek operacyjny powinien równocześnie wzmocnić je zapasami i transportem. Rozwiązałoby to problem dostaw zaopatrzenia w ogniwie związek taktyczny - oddziały. Zwiększone zużycie środków materiałowych i konieczność posiadania pokrycia na uzupełnienie potrzeb mogą utrudnić dowóz w ogniwie oddział - pododdział, zwłaszcza wojsk OTK. Przytoczony przykład dobowego zużycia środków materiałowych pot wymaga zaangażowania do pokrycia potrzeb /zużycia/, tj. do dowozu: amunicji - 13 samochodów 3-tonowych, mps - 1 samochodu 4-tonowego /cysterny/, żywności - 2 samochodów ciężarowych 2,5-3-tonowych. Ilość ta przekracza stan posiadania transportu w ramach pot /załącznik 30/, jeśli przyjmie się, że oprócz środków materiałowych trzeba dostarczać pododdziałom również innych środków zaopatrzenia. Wynika z tego, że chcąc w pełni zabezpieczyć pod względem materiałowym oddziały wzmocnienia /takimi będą jednostki wojsk OTK/, ogólnowojskowy związek taktyczny powinien przydzielić tym oddziałom dodatkowy transport lub zastosować metodę dowozu do pododdziałów z pominięciem ogniwa oddziału. Przydzielenie dodatkowego transportu, szczególnie oddziałom wojsk OTK zaangażowanym we wspólnych działaniach z wojskami operacyjnymi, jest problematyczne, ponieważ większość oddziałów typu bot, pot, pm itp. prawdopodobnie będzie użyta do wykonania zadań w głębi ugrupowania operacyjnego. Wynika to z ich zdolności bojowej. Dlatego też związek taktyczny, wzmocniony środkami transportowymi, większą uwagę zwróci na pewno na oddziały znajdujące się na głównym kierunku wysiłku działań, a między innymi również na oddziały wojsk OTK /jeśli użyte będą w pierwszym rzucie/. Oddziały wojsk OTK wykonujące zadania na kierunku pomocniczym lub będące w drugim rzucie, mające swe tyły rozmieszczone w pobliżu pododdziałów zaopatrzenia związku taktycznego lub zorganizowanej na terenie działań bazy materiałowej, są w stanie, nawet przy zastosowaniu metody kilkakrotnego obrotu transportem własnym, zabezpieczyć potrzeby materiałowe wynikające w toku działań.

Reasumując można uznać za pewne, że przy wspólnych działaniach wojsk operacyjnych i wojsk OTK na obszarze kraju zarysowują się dwa systemy zaopatrywania. Jeden z nich, obejmujący zaopatrywanie w materiały i sprzęt powszechnego użytku, charakteryzuje się korzystaniem z terenowej bazy materiałowej, nawet bez angażowania zapasów, którymi dysponują poszczególne ogniwa zaopatrywania polowego w wojskach. Drugi natomiast, obejmujący materiały i sprzęt typowo wojskowy, opierać się musi na realizowaniu potrzeb z kolejnych nadrzędnych ogniw zaopatrywania. Dlatego też przy tworzeniu baz materiałowych konieczne wydaje się podporządkowanie źródeł zaopatrzenia materiałów typowo wojskowych organom zaopatrywania szczebla operacyjnego, który byłby głównym dysponentem tych materiałów i rozdzielał je. Pozostałe środki materiałowe, występujące na składach podporządkowanych administracji państwowej, włączone byłyby w bazy, z których korzystałyby związki taktyczne i oddziały /załącznik 42/.

Stan wyposażenia oddziałów wojsk OTK nie pozwala na wykorzystywanie ich na równi z oddziałami wojsk operacyjnych do wykonywania równorzędnych zadań bojowych. Będą to prawdopodobnie zadania podobne w treści, jednak o ograniczonym zasięgu i rozmachu, a mimo to pomagające wojskom operacyjnym w realizacji zasadniczego celu, jakim jest uzyskanie przewagi i zwycięstwa nad przeciwnikiem.

Wspólne zadanie obu pionów wojsk przyjęte w rozważaniach zmusza do zastanowienia się, czy struktura organizacyjna tyłów jednostek wojsk OTK sprosta wymaganiom wynikającym z potrzeb zabezpieczenia materiałowego prowadzonych działań.

Przyjmując normy zużycia ustalone w załączniku 23, wojska operacyjne i wojska OTK wspólnie prowadzące działania na obszarze kraju mogą wymagać uzupełnienia w ciągu doby:

- amunicji strzeleckiej 0,7 jo;
- amunicji art. i moźdz. 1,0 jo;
- amunicji czołgowej 1,0 jo;
- amunicji plot 1,0 jo;

w wypadku wzmocnienia związku taktycznego innymi oddziałami i operacyjnego podporządkowania ich związek operacyjny powinien równocześnie wzmocnić je zapasami i transportem. Rozwiązałoby to problem dostaw zaopatrzenia w ogniwie związek taktyczny - oddziały. Zwiększone zużycie środków materiałowych i konieczność posiadania pokrycia na uzupełnienie potrzeb mogą utrudnić dowóz w ogniwie oddział - pododdział, zwłaszcza wojsk OTK. Przytoczony przykład dobowego zużycia środków materiałowych pot wymaga zaangażowania do pokrycia potrzeb /zużycia/, tj. do dowozu: amunicji - 13 samochodów 3-tonowych, mps - 1 samochódu 4-tonowego /cysterny/, żywności - 2 samochodów ciężarowych 2,5-3-tonowych. Ilość ta przekracza stan posiadania transportu w ramach pot /załącznik 30/, jeśli przyjmie się, że oprócz środków materiałowych trzeba dostarczać pododdziałom również innych środków zaopatrzenia. Wynika z tego, że chcąc w pełni zabezpieczyć pod względem materiałowym oddziały wzmocnienia /takimi będą jednostki wojsk OTK/, ogólnowojskowy związek taktyczny powinien przydzielić tym oddziałom dodatkowy transport lub zastosować metodę dowozu do pododdziałów z pominięciem ogniwa oddziału. Przydzielenie dodatkowego transportu, szczególnie oddziałom wojsk OTK zaangażowanym we wspólnych działaniach z wojskami operacyjnymi, jest problematyczne, ponieważ większość oddziałów typu bot, pot, pm itp. prawdopodobnie będzie użyta do wykonania zadań w głębi ugrupowania operacyjnego. Wynika to z ich zdolności bojowej. Dlatego też związek taktyczny, wzmocniony środkami transportowymi, większą uwagę zwróci na pewno na oddziały znajdujące się na głównym wysiłku działań, a między innymi również na oddziały wojsk OTK /jeśli użyte będą w pierwszym rzucie/. Oddziały wojsk OTK wykonujące zadania na kierunku pomocniczym lub będące w drugim rzucie, mające swe tyły rozmieszczone w pobliżu pododdziałów zaopatrzenia związku taktycznego lub zorganizowanej na terenie działań bazy materiałowej, są w stanie, nawet przy zastosowaniu metody kilkakrotnego obrotu transportem własnym, zabezpieczyć potrzeby materiałowe wynikające w toku działań.

Reasumując można uznać za pewne, że przy wspólnych działaniach wojsk operacyjnych i wojsk OTK na obszarze kraju zarysowują się dwa systemy zaopatrywania. Jeden z nich, obejmujący zaopatrywanie w materiały i sprzęt powszechnego użytku, charakteryzuje się korzystaniem z terenowej bazy materiałowej, nawet bez angażowania zapasów, którymi dysponują poszczególne ogniwa zaopatrywania polowego w wojskach. Drugi natomiast, obejmujący materiały i sprzęt typowo wojskowy, opierać się musi na realizowaniu potrzeb z kolejnych nadrzędnych ogniw zaopatrywania. Dlatego też przy tworzeniu baz materiałowych konieczne wydaje się podporządkowanie źródeł zaopatrzenia materiałów typowo wojskowych organom zaopatrywania szczebla operacyjnego, który byłby głównym dysponentem tych materiałów i rozdzielał je. Pozostałe środki materiałowe, występujące na składach podporządkowanych administracji państwowej, włączone byłyby w bazy, z których korzystałyby związki taktyczne i oddziały /załącznik 42/.

Stan wyposażenia oddziałów wojsk OTK nie pozwala na wykorzystywanie ich na równi z oddziałami wojsk operacyjnych do wykonywania równorzędnych zadań bojowych. Będą to prawdopodobnie zadania podobne w treści, jednak o ograniczonym zasięgu i rozmachu, a mimo to pomagające wojskom operacyjnym w realizacji zasadniczego celu, jakim jest uzyskanie przewagi i zwycięstwa nad przeciwnikiem.

Wspólne zadanie obu pionów wojsk przyjęte w rozważaniach zmusza do zastanowienia się, czy struktura organizacyjna tyłów jednostek wojsk OTK sprosta wymaganiom wynikającym z potrzeb zabezpieczenia materiałowego prowadzonych działań.

Przyjmując normy zużycia ustalone w załączniku 23, wojska operacyjne i wojska OTK wspólnie prowadzące działania na obszarze kraju mogą wymagać uzupełnienia w ciągu doby:

- amunicji strzeleckiej 0,7 jo;
- amunicji art. i moździ. 1,0 jo;
- amunicji czołgowej 1,0 jo;
- amunicji plot 1,0 jo;

- benzyny samochodowej 0,25 jn;
- oleju napędowego 0,4 jn;
- żywności 1 rdz.

Ilość zapasów w tyłach oddziałów wojsk OTK nie jest w stanie pokryć tego dobowego zużycia. Jeśli więc w planowaniu dalszego użycia oddziału przewiduje się konieczność posiadania pełnych zapasów, powinien nastąpić kilkakrotny dowóz zaopatrzenia. Wysokość planowanego dobowego zużycia mieści się jednak w stanie posiadanych zapasów przez cały oddział i dowóz może być realizowany nawet po wykonaniu zadania dnia. Aby uniknąć dwu- a nawet trzykrotnego obrotu transportu w ogniwie źródło zaopatrzenia - użytkownik, celowe jest wysłanie ze szczebla nadrzędnego transportu z zaopatrzeniem /w ilości planowanego zużycia/, pomijającego przy tym jedno z ogniw zaopatrywania. Przykładowo potrzeby pułku /brygady/ może uzupełnić armia swoim transportem wysyłając go do oddziału z pominięciem ogniwa dywizji. Dotyczy to przede wszystkim zaopatrywania w amunicję. Uzupełnienie potrzeb w mps i żywności może się odbywać z organizowanych baz materiałowych przez każdy szczebel własnym transportem.

Mała pojemność transportu zaopatrzeniowego jednostek wojsk OTK /nie rozpatrując brygad WOP z ich specyfiką działań/ sugeruje rozwiązanie dostawy zaopatrzenia materiałów typowo wojskowych w sposób następujący:

- potrzeby dywizji, którą wzmocniono jednostkami wojsk OTK, zabezpiecza armia zapasami posiadanymi w ramach RBA, zorganizowanej w rejonie działań bazy materiałowej, dostarczając w rejon DPZ potrzebne ilości środków materiałowych własnym transportem. W rejonie tym następuje odbiór zaopatrzenia /przeładunek na transport/ przez oddziały wojsk OTK znajdujące się w drugim rzucie /odwodzie/. Dla oddziałów pierwszorzutowych /w tym i wojsk OTK/ armia może dowieźć środki materiałowe z pominięciem ogniwa dywizyjnego bezpośrednio do rejonu PPG;

- potrzeby oddziału wojsk OTK, przydzielonego do dywizji ogólnowojskowej na wzmocnienie, w zasadzie powinny być uzu-

pełnione przez dywizję. Może to być zrealizowane wówczas, gdy dywizja otrzymując te oddziały na wzmocnienie otrzyma również okresowe wzmocnienie transportem i zapasami ze szczebla armii. Sposób postępowania przy posiadaniu tego wzmocnienia tyłowego przez dywizję - jak w wypadku naświetlonym poprzednio. Pominięcie szczebla oddziałów pozwoli na przyspieszenie uzupełnienia potrzeb pododdziałów i zapewni stałą gotowość materiałową do prowadzenia działań bojowych;

- pododdziały nie będące oddziałami gospodarczymi otrzymują zaopatrzenie ze szczebla oddziału jego transportem i organizują rozdział i dostarczenie we własnym zakresie.

W wypadku środków i materiałów powszechnego użytku zorganizowanie baz materiałowych, terenowo powiązanych z danym szczeblem organizacyjnym wojsk, pozwala na odbiór zaopatrzenia /mps, żywności/ nawet przez bataliony, bez angażowania do dowozu ogniwa nadrzędnego/załącznik 42/. Umożliwia to sukcesywne realizowanie potrzeb, w miarę narastania zużycia, bez liczenia na dostawy z nadrzędnego szczebla organizacyjnego. Rzecz oczywista, że realizacja potrzeb musi się mieścić w limicie środków materiałowych, wydzielonych przez organa administracji terenowej dla wojsk działających na obszarze administrowanym przez władze cywilne. Nie rozpatruje się szczegółowo metody ustaleń potrzeb i możliwości wydzielania zapasów ze składów cywilnych, gdyż wykracza to poza strefę rozważań tej rozprawy.

Zastosowanie jednolitego systemu zaopatrywania dla obu pionów wojsk jest możliwe przy założeniu jednakowych podstaw kalkulacyjnych. Występujące w wojskach OTK różnice wielkości urzutowania tego rodzaju zapasów materiałowych w stosunku do wojsk operacyjnych nie dają takich możliwości. Różnice istnieją w urzutowaniu i wielkości takich środków materiałowych, jak amunicja czołgowa, benzyna samochodowa oraz żywność /załącznik 19/. Mniejsze ilości tych środków materiałowych w tyłach oddziałów /związków taktycznych/ wojsk OTK wynikają raczej z dotychczasowego przewidywania ich zadań w samodzielnych działaniach bojowych na obszarze kraju. Związane są z tym istniejące możliwości transportowe,

które w wypadku ujednolicenia wielkości i urzutowania zapasów jak w wojskach operacyjnych, musiałyby zapewnić przyjęcie dodatkowego tonażu środków materiałowych. Ilości zwiększonych zapasów i możliwości wykorzystania aktualnego stanu transportu mogą się kształtować następująco:

- w bot - na dodatkowe zapasy benzyny samochodowej w ilości 0,12 jn /285 kg/ niezbędna pojemność mieści się w jednorazowej zdolności załadowczej transportu zaopatrzeniowego /rozdział III, s. 33/. Również utworzony zapas żywności "S" w ilości 0,5 rdz /330 kg/ w tyłach bot nie przekroczy tej zdolności załadowczej;

- w pot - zwiększony zapas benzyny o 0,12 jn /1597 kg/ pozwoli na efektywne wykorzystanie posiadanej cysterny samochodowej, a nadwyżka nie mieszcząca się w pojemności cysterny może być załadowana do 5 beczek 200-litrowych. Wynika to z wyliczenia dotychczasowych ustaleń wielkości zapasu /0,3 jn = 1831 kg/ i stanu posiadania transportu do mps. Zapas żywności "S" utworzony w tyłach pot /0,5 rdz = 1343 kg/, jak również zwiększona racja "W" na szczeblu pułku /0,5 rdz = 2523 kg/ nie przekroczy zdolności załadowczej transportu oddziału. Różnica między jednorazową zdolnością załadowczą a potrzebami przewozowymi zapasów ustalonych wg załączników 19 i 22 wynosi 12 670 kg. Pozwala to przy zwiększeniu wielkości zapasów w tyłach pułku na pełne wykorzystanie posiadanego transportu;

- w pm - zgodnie z poprzednimi rozważaniami /rozdział III/ różnica między zdolnością załadowczą a potrzebami przewozowymi wynosi: 45 000 kg - 12 321 kg = 32 679 kg. Ilość ta przy zwiększeniu wielkości zapasów w tyłach pułku do wysokości występujących na równorzędnym szczeblu wojsk operacyjnych pozwala na podjęcie o wiele większej ilości środków materiałowych niż założone zwiększenie. Zwiększona ilość zapasów wynosi: benzyna samochodowa 0,12 jn = 1603 kg, 0,5 rdz żywności "W" = 1164 kg, "S" 0,5 rdz = 661 kg, razem 3428 kg;

- w BM WOWewn. - dla ujednolicenia wielkości zapasów z równorzędnym szczeblem wojsk operacyjnych konieczne jest zwiększenie ilości środków materiałowych:

- amunicji czołgowej 0,25 jo = 3648 kg;
- benzyny samochodowej 0,13 jn = 7565 kg;
- żywności "S" 0,5 rdz = 2761 kg.

Razem więc ilość materiałów do przewozu transportem brygady zwiększy się: materiałów stałych o 6409 kg, paliw płynnych o 7565 kg. Jednorazowa zdolność załadowcza transportu brygady, wynosząca 129 ton, przy tym nieznacznym zwiększeniu zapasów pozwala na posiadanie o wiele większych zapasów środków materiałowych;

- sprawa zwiększenia ilości zapasów w tyłach brygad WOP do wysokości odpowiadającej wielkości występującej w równorzędnych szczeblach wojsk operacyjnych nie jest zasadniczym problemem do rozwiązania. Charakter działań bojowych brygad WOP i stacjonarność większości ich oddziałów przy ograniczonej ilości transportu zaopatrzeniowego nie ma specjalnie znaczenia w wypadku zwiększenia stacjonarnych zapasów.

Reasumując rozważania dotyczące zwiększenia ilości środków materiałowych w wojskach OTK, można przyjąć, że w wypadku rozpatrywanych jednostek istnieje możliwość przeprowadzenia tego zamierzenia bez szczególnych trudności. Ujednolicenie wielkości i urzutowania zapasów materiałowych w wojskach OTK na wzór wojsk operacyjnych zwiększa możliwość zastosowania jednolitego systemu zaopatrywania przy prowadzeniu przez te wojska wspólnych działań.

Innym problemem w realizacji zabezpieczenia materiałowego wojsk OTK działających wspólnie z wojskami operacyjnymi jest ustalenie możliwości utrzymywania kontaktu ze szczeblem nadrzędnym /w założonym w rozprawie wariancie - z dywizją/ oraz podległymi organami zaopatrywania w zakresie dowodzenia tyłami. Sprawne i terminowe przekazywanie informacji o potrzebach materiałowych oraz możliwościach ich uzupełnienia będzie decydować o właściwym zaopatrywaniu i w konsekwencji o realizacji zadań bojowych. Występujące w wyposażeniu wojsk OTK środki łączności radiowej w ograniczonym tylko stopniu pozwolą na utrzymanie właściwie pojętej łączności i mogą utrudnić realizację zadań stojących przed organami zaopatrywania. W ramach jednostek wojsk OTK można

wyodrębnić dwie grupy środków łączności radiowej: jedna - to przestarzały sprzęt radiowy wycofany z użytku wojsk operacyjnych typu RBM-1 i A-7-B, druga zaś - to sprzęt radiowy, jakością swą równy sprzętowi znajdującemu się na wyposażeniu wojsk operacyjnych /radiostacje różnych typów o wspólnym symbolu "R"/. Starego typu sprzęt radiowy występuje w wyposażeniu wojsk OTK wywodzących się z układu terytorialnego /bot, pot/, a oddziały i pododdziały wchodzące w skład wojsk obrony wewnętrznej /pm BM, BWOP/ dysponują sprzętem nowym, umożliwiającym łatwe zorganizowanie łączności w sieci wojsk operacyjnych.

Z powodu braku konkretnych danych o stanie ilościowym środków łączności radiowej w tyłach oddziałów wojsk OTK ilości globalne tych środków w całości oddziałów pozwalają przypuszczać, że część z nich znajduje się w wyposażeniu tyłów tych oddziałów. W wypadku zaangażowania oddziału wojsk OTK do wspólnych działań z wojskami operacyjnymi, w zależności od podporządkowania organizacyjnego jednostki OTK, łączność między szczeblem zaopatrywanym a nadrzędnym organem zaopatrywania może być w miarę pomyślnie rozwiązana. Nawet przy starym sprzęcie radiowym typu RBM-1 i A-7B można liczyć na utrzymanie kontaktu z organem zaopatrzenia dywizji, który wyposażony jest w radiostację R-118 oraz wóz dowodzenia z radiostacją R-114. W tego typu radiostacjach są odpowiednio zbieżne zakresy częstotliwości, które pozwalają na nawiązanie obustronnej łączności i porozumiewanie się /załącznik 43/. Oddział wojsk OTK na przykład, posiadający radiostację typu RBM-1 o częstotliwości 1,5 - 5 MHz, może utrzymywać kontakt z tyłami dywizji dysponującymi radiostacją typu R-118 o częstotliwości 1 - 7,5 MHz. Również w wypadku dysponowania radiostacją typu A-7B o częstotliwości 24-28 MHz istnieje możliwość nawiązania łączności przez oddział OTK przy użyciu w tyłach dywizji radiostacji typu R-114 o częstotliwości 20-26 MHz. Trudność w utrzymywaniu łączności przy użyciu wymienionych radiostacji może wystąpić jedynie na skutek niskiego stanu technicznego przestarzałego sprzętu, który mimo należytej obsługi może zawieść w najbardziej napiętej sytuacji. Dlatego też w działaniach sił rozpatrywanych w rozprawie

konieczne jest organizowanie łączności wszystkimi dostępnymi środkami, angażując do tego również sprzęt łączności przewodowej oraz ruchome środki łączności.

Dla zorganizowania łączności przewodowej, w wypadku działań na obszarze kraju, możliwe jest wykorzystanie linii telekomunikacyjnych podległych Działowi Komunikacji /stałych/, przy braku lub niedostatecznej ilości środków własnych na poszczególnych ogniwach dowodzenia jednostek wojsk OTK. Posiadane znikome ilości środków łączności przewodowej wojsk OTK mogą być w tym wypadku wykorzystane do organizacji łączności wewnętrznej /załącznik 44/ lub podłączenia się /dowiązania/ do krajowej sieci telekomunikacyjnej, wiążącej wszystkie kierunki rejonu działań. Przy tym rozwiązaniu konieczne jest włączenie się w krajową sieć telekomunikacyjną również nadrzędnego organu zaopatrywania oraz źródeł zaopatrzenia tworzących w danym rejonie bazę materiałową.

Posiadanie w ramach oddziałów wojsk OTK ruchomych środków łączności /motocykle/ pozwala na dublowanie technicznych środków, co przy odległościach rozmieszczenia tyłów od baz zaopatrzenia /źródeł wojskowych i cywilnych/ w granicach 5-20 km, umożliwia w ciągu jednej godziny nawiązać bezpośredni kontakt z odpowiednim ogniwem zaopatrywania. W założonych wariantach działań bojowych najwłaściwsze będzie stosowanie kompleksowego wykorzystania środków łączności. Pozwoli to na stałe utrzymywanie kontaktu między poszczególnymi szczeblami dowodzenia tyłami i posiadanie aktualnych danych o stanie i potrzebach w zakresie zaopatrywania materiałowego. Im większe są możliwości wykorzystania istniejących na obszarze działań środków łączności, tym skuteczniejsze może być reagowanie przez organ zaopatrujący na potrzeby środków materiałowych w oddziałach. Przy zastosowaniu kompleksowego systemu wykorzystania środków łączności spełniony zostanie warunek postawiony w "Instrukcji o organizacji i pracy tyłów taktycznych" - "/.../ zachowania ciągłości kierowania działalnością pododdziałów tyłowych w zakresie wszechstronnego i terminowego zabezpieczenia wojsk /w tym OTK/ w każdej sytuacji bojowej /.../". Przyjęcie tego warunku, jako

podstawy działania tyłów wojsk OTK i wojsk operacyjnych, umożliwi właściwe przygotowanie tyłów do przewidywanych działań oraz stałą kontrolę realizowania zadań przez podwładnych.

Ważnym elementem wpływającym na właściwe rozwiązywanie zaopatrywania materiałowego jest dokumentacja wynikająca z potrzeb należytego kierowania sprawami tyłowego zabezpieczenia. Rozkazy i zarządzenia, meldunki i sprawozdania oraz ewidencja materiałowa występują zarówno w wojskach OTK, jak i operacyjnych. Dokumentacja ta w obu pionach wojsk ma wspólne cechy zewnętrzne, traktuje o jednakowych problemach zabezpieczenia materiałowego, czyli posiada jednolitą formę i układ zagadnień. Różnica między opracowywanymi dokumentami tych pionów wojsk polega na różnej treści wewnętrznej, wynikającej z odmiennych problemów, które spowodowane są różnymi w formie zadaniami bojowymi /przy samodzielnych działaniach wewnętrznego i zewnętrznego frontu/.

Rozpatrując zasadniczą dokumentację tych wojsk można na przykładzie rozkazu /zarządzenia/ kwatermistrzowskiego wykazać różną treść tego dokumentu, mimo że forma jego jest jednakowa.

W danych dotyczących ugrupowania tyłów i sposobu przesunięcia w toku walki w wojskach operacyjnych działających w określonym pasie /natarcia, obrony/ określa się kolejne miejsce rozmieszczenia, których ilość uzależniona może być od tempa i rodzaju działania. W wojskach OTK, działających na określonym obszarze administracyjnym, często jedno miejsce rozmieszczenia tyłów zapewnia sprawne zaopatrywanie podległych oddziałów, bez konieczności zmiany miejsca pracy przez dłuższy okres czasu.

Przygotowanie dróg dowozu i ewakuacji w wojskach operacyjnych jest problemem zasadniczym, gdyż w punkcie tym musi się określić, czyimi siłami i środkami drogi te mają być przygotowane i obsługiwane. W wojskach OTK problem dróg dowozu i ewakuacji również jest istotny, nie istnieje jednak możliwość konkretnego ustalenia odpowiedzialności za ich przygotowanie i obsługę. Dane o tym oddziały wojsk OTK mogą otrzymać

od władz administracyjnych konkretnego rejonu działań, czyli w wypadku działania na przykład BM WOWewn na obszarze okręgu wojskowego - od sztabu OW i poszczególnych WSzW i PSzW znajdujących się na tym terenie. O ile tyły wojsk operacyjnych same typują niezbędne im drogi dowozu i ewakuacji, o tyle tyły wojsk OTK otrzymują informację o możliwości korzystania z tych, a nie innych dróg.

Sprawa limitów zużycia zaopatrzenia w wojskach operacyjnych szczebla taktycznego jest załatwiana przez ustalenie wysokości rozchodu środków materiałowych każdorazowo na okres doby walki. Spowodowane to jest koniecznością ograniczenia nadmiernego rozchodu w warunkach bazowania oddziałów wyłącznie na zapasach polowych, które w swej masie na poszczególnych szczeblach dowodzenia powinny wystarczyć na pewien ustalony okres czasu. W wojskach OTK występują pewne trudności w limitowaniu zużycia, gdyż w działaniach ich nie bierze się pod uwagę doby jako podstawy obliczeniowej prowadzenia działań, lecz raczej przyjmuje - jako miernik obliczeń - wykonanie zadania. Poza tym w warunkach krajowych wojska OTK są w stanie korzystać nie tylko z zapasów polowych, ale i ze stacjonarnych własnych lub nadrzędnego szczebla organizacyjnego. Trudność limitowania zużycia nie oznacza jednak potrzeby określenia, jaką ilość środków materiałowych powinien posiadać oddział, aby wykonać zadanie. Ograniczenie zużycia potrzebne jest również w wojskach OTK, które w wypadku samodzielnych działań na obszarze kraju muszą szukać takich form prowadzenia walki, aby z ilością dysponowanych zapasów wykonać otrzymane zadania. Będzie to więc nie limit zużycia, ale przydział odpowiedniej ilości środków materiałowych na wykonanie konkretnego zadania. Z tym zagadnieniem wiążą się i inne ustalenia występujące w rozkazie /zarządzeniu/ kwatermistrzowskim, np. czas nagromadzenia zapasów materiałowych i ich wysokość. Polowy system istniejący w całości wojsk operacyjnych wymaga tego typu ustaleń, wielkość zapasów poszczególnych szczebli organizacyjnych w zasadniczy bowiem sposób rzutuje na możliwości uzupełnienia ich w podległych ogniwach zaopatrywania.

Dla wojsk OTK, przy ich samodzielnym działaniu na obszarze kraju, czas i ilość nagromadzenia zapasów są uzależnione od rodzaju i rejonu działania. W wypadku prowadzenia działań w rejonie bliskim bazy materiałowej /garnizonu, składu szczebla wojewódzkiego lub okręgowego/ może być tylko ustalona ilość środków materiałowych do pobrania, a czas nagromadzenia zapasów nie będzie brany pod uwagę. W dokumencie określającym te zagadnienia może być określony najwyżej czas pobierania przydzielonych środków materiałowych na wyznaczonych składach. Takie rozwiązanie wynika z możliwości systematycznego uzupełniania potrzeb materiałowych w wojskach OTK działających na obszarze kraju, przy posiadaniu w ramach tego systemu wystarczającej sieci składów i magazynów /w przeciwieństwie do wojsk operacyjnych uzależnionych od zapasów polowych przewożonych na transporcie/. Korzystanie z zapasów, złożonych w składach stacjonarnych oraz brak pododdziałów transportowych na szczeblu OW i WSzW zmusza wojska OTK do organizowania dowozu zaopatrzenia transportem oddziału, co stanowi raczej zasadę i nie powoduje konieczności uwidocznienia tego w odpowiednim punkcie rozkazu /zarządzenia/. Raczej rzadko, przy odpowiednich warunkach dowozu przez szczebel zaopatrujący, uwidacznia się w tym dokumencie organizację dowozu. Przy opracowywaniu rozkazu /zarządzeniu/ na przykład przez szczebel BM WOWewn organizacja dowozu może być ujęta różnie stosownie do istniejących warunków i powinna znaleźć swe odbicie w tym punkcie dokumentu.

Z tego krótkiego przeglądu problemów zawartych w rozkazie /zarządzeniu/ kwatermistrzowskim widać, że mimo różnej treści zagadnień jednakowa jego forma i układ danych pozwalają stwierdzić, iż i w tym zakresie istnieją możliwości stosowania jednolitego systemu zaopatrywania obu rodzajów wojsk. Rozkaz kwatermistrzowski, wydany np. przez dywizję ogólnowojskową dla oddziałów organicznych i wzmocnienia /w tym OTK/, będzie w jednakowym stopniu zrozumiały i dla jednych, i dla drugich, gdyż poda informacje, na podstawie których będzie przebiegać zaopatrywanie w warunkach wspólnych działań bojowych. Potwierdzeniem tego może być

program szkolenia realizowany w ramach wojsk OTK, który zakłada w ramach prowadzonych ćwiczeń opracowywanie dokumentacji dowodzenia tyłami, a między innymi - rozkazu kwatermistrzowskiego. Zgodnie z posiadanymi danymi, podczas zborów[22] oficerów funkcyjnych organów zaopatrywania wojsk OTK, prowadzonych przez poszczególne okręgi wojskowe, opracowywano między innymi rozkaz kwatermistrzowski, który zawierał kolejne punkty ustalone w "Instrukcji o organizacji i pracy tyłów taktycznych" /rozdział II, pkt 44, s. 28/, dostosowując treść tego dokumentu do warunków założonych w prowadzonym ćwiczeniu /realizacja szkolenia aparatu kwatermistrzowskiego w ramach SOW/. Takie same rozwiązania zastosowano w opracowywanych dokumentach sprawozdawczych /meldunkach o stanie tyłów/. Stosowanie takiej metody opracowania dokumentów kierowania zaopatrywaniem wynika raczej z inicjatywy poszczególnych ogniw odpowiedzialnych za szkolenie ogólne i fachowe kadry zaopatrzeniowej wojsk OTK. W oficjalnie wydanych wytycznych szkolenia /tak szczebla centralnego jak i okręgowego/ nie stawia się kategorycznych zaleceń stosowania tej metody, a próby stosowania nowych rozwiązań nie znajdują aprobaty i nie są wprowadzane w życie[23].

Stwierdzenie w "Wytycznych do szkolenia tyłowego sztabów, służb, związków i oddziałów tyłowych rodzajów zbrojnych na rok 1969" /wyd. Sztab Gł. Kwat. WP, Warszawa 1968, str. 8/: "/.../ Tyły związków taktycznych i oddziałów wojsk obrony wewnętrznej, wojsk ochrony pogranicza i jednostek obrony terytorialnej /pot, bot/, a także wojewódzkie organa dowodzenia tyłami szkolić w przygotowaniu ich do organizacji tyłowego zabezpieczenia wojsk działających w systemie obrony lądowej terytorium kraju /.../", nie precyzuje bliżej metody tego szkolenia ani nie podaje podstaw, czy też materiałów, z których należy korzystać przy organizowaniu tego szkolenia. Dokładniej zaś, precyzuje się w tym samym wydawnictwie /na

---

22/ Jedna z form szkolenia stosowana w wojskach.

23/ Propozycje wynikające z kontroli ćwiczeń w dniach 17.IX-6.X.1966r. "Ziemia Pomorska", opublikowane w tajnej "Myśli Wojskowej" nr 3/67: "Wybrane problemy organizacyjne zaopatrywania i obsługi na szczeblu okręgu wojskowego w systemie OTK".

str. 10 pkt 2/ podstawę szkolenia tyłów wojsk operacyjnych, mimo że "Instrukcja o organizacji i pracy tyłów taktycznych" nawet bez tego przypomnienia obowiązuje tę część wojsk. Można więc z tego wyciągnąć wniosek, że tyły oddziałów i związków taktycznych wojsk OTK, nie posiadając konkretnych wskazówek do wykorzystania opracowanych i obowiązujących w wojskach operacyjnych instrukcji szkoleniowych, szukają odpowiednich rozwiązań i z konieczności dostosowują te instrukcje do swoich potrzeb, wynikających z nieco odmiennych niż w wojskach operacyjnych warunków działania. Mimo to rozwiązywanie problemów dowodzenia w wojskach OTK, przy stosowaniu wzorów dokumentów obowiązujących w wojskach operacyj - nych, jak dotychczas zdaje egzamin, należy więc dążyć, by jednolita /istniejąca/ forma dokumentacji bojowej w zakresie zaopatrywania stała się obowiązująca dla obu pionów wojsk. Pozwoli to na zrealizowanie postulatu omawianych wytycznych, dotyczącego doskonalenia kadry służb i jednostek tyłowych w zakresie dowodzenia podległymi jednostkami i urządzeniami.

x

x x

Poza ustalonymi w tej części rozprawy wnioskami nie można nie wspomnieć o innych sytuacjach chociaż mniej typowych dla wojsk OTK.

Rozpatrywane sytuacje bojowe rozgrywały się na obszarze kraju, jako terenie właściwym dla działalności tej części sił zbrojnych. Opracowywany ostatnio problem administrowania na obszarach opanowanych[24/] sugeruje użycie wojsk OTK również poza obszarem kraju, jako sił dyspozycyjnej administracji wojskowej, realizujących zamierzenia wynikające z sytuacji, jaka może się wytworzyć na terenach opanowanych przez własne wojska operacyjne /front zewnętrzny/. Zamierzenia te będą na pewno ściśle powiązane z zadaniami wojsk operacyjnych i zgodnie z rozpatrywanym tematem rozprawy powinny być szerzej omówione. Ze względu jednak na specyfikę działania wojsk OTK poza granicami państwa ogólne /pobieżne/

24/ Materiały przygotowane przez zespół oficerów ASG pod kierownictwem płk. prof. A. Madejskiego na polecenie Sztabu Generalnego MON w roku 1970.

rozpatrzenie powiązań między wojskami OTK i operacyjnymi nie dałoby właściwego obrazu, choć problem taki mógłby być tematem oddzielnej rozprawy. Sygnalizuje się więc tylko bez szczegółowego rozpatrywania, że istnieją również inne sytuacje, w których wystąpić mogą wspólne działania obu pionów sił zbrojnych.

V. ZAKOŃCZENIE

Przeprowadzona analiza możliwości działania wojsk OTK wspólnie z wojskami operacyjnymi i ustalenie zdolności tyłów obu pionów wojsk do zastosowania jednolitego systemu zaopatrywania umożliwiły poznanie istotnych problemów występujących w zaopatrywaniu oraz w pewnym stopniu pozwoliły na wyciągnięcie szeregu wniosków o konieczności rozwiązania tych problemów. W wyniku przeprowadzonych porównań tyłów wojsk OTK i wojsk operacyjnych, rozpatrywanego w rozprawie szczebla organizacyjnego, wyciągnięto wnioski, które sugerują potrzebę wyeliminowania z sił zbrojnych PRL sprzecznych rozwiązań organizacyjnych i metodologicznych, nie odpowiadających zakładanym warunkom wspólnych działań obu pionów wojsk.

Przy ocenie stosowanych w obu pionach sił zbrojnych rozwiązań problemów zaopatrywania przyjęto, że w naukowych badaniach należy się oprzeć nie tylko na teoretycznych opracowaniach zasad, ale również brać za podstawę doświadczenia osób bezpośrednio zaangażowanych w codziennej realizacji spraw związanych z tymi problemami w wojskach OTK i operacyjnych. Dlatego też dane wprowadzone do rozważań w rozprawie oparto między innymi na ustaleniach uzyskanych w toku konsultacji /patrz bibliografia/.

Przy ocenie możliwych wspólnych działań obu pionów sił zbrojnych przyjęto częściowo dyskusyjne kryteria w zakresie zabezpieczenia materiałowego, szczególnie dla wojsk OTK, gdyż oficjalne rozwiązania tych zagadnień istniejące w siłach zbrojnych PRL dotyczą jedynie wojsk operacyjnych.

Rzeczą całkowicie pewną jest, że nie można automatycznie przenosić doświadczeń w zakresie zaopatrywania z wojsk operacyjnych do wojsk OTK.

Inne warunki samodzielnego działania, a w związku z tym inne zadania i potrzeby, muszą być przy rozpatrywaniu problemu zawartego w tytule rozprawy przyjmowane z dużą dozą tolerancji dla uzasadnienia, czy systemy zaopatrywania występujące oddzielnie mogą w określonych warunkach utworzyć jeden, odpowiednio działający system.

Przedstawione niżej wnioski wypływają z oceny aktualnego stanu i rozwoju myśli wojskowej w zakresie zamierzeń operacyjno-obronnych naszego kraju. Wraz ze zmianami w poglądach na możliwy przebieg przyszłych działań bojowych i zaangażowanie do tego całych sił zbrojnych /w tym wojsk OTK/ zajdą również zmiany w przedstawionych wnioskach, które będą wymagały uaktualnienia, dostosowania do nowych warunków pola walki.

Literatura, z której korzystano przy ocenie zasadniczego problemu, nie w pełni pozwala na ścisłe wnioskowanie dotyczące uzasadnienia założonego celu rozprawy. Pozycje dostępnej literatury w bardzo małym bowiem stopniu uwzględniają wspólne działania obu pionów sił zbrojnych, a ustalenie wariantów tych wspólnych działań było konieczne w celu stworzenia podstawy do rozpatrywania zasadniczego problemu tematu rozprawy.

Wynika z tego, że w pracy tej spróbowano utorować drogę dla badań nad koniecznością i możliwością wprowadzenia zmian w zakresie zabezpieczenia materiałowego wojsk operacyjnych i wojsk OTK, pozwalających na prowadzenie wspólnych działań bojowych. Z tego punktu widzenia praca ta może być przydatna, może orientować w poruszanych problemach, inspirować kierunki badań nad zabezpieczeniem materiałowym całości sił zbrojnych.

W wyniku przeprowadzonej analizy porównawczej można przyjąć, że proponowane rozwiązania problemów zaopatrywania wojsk OTK działających wspólnie z wojskami operacyjnymi, są do przyjęcia, ale jednocześnie wskazują, że zaopatrywanie w określonych sytuacjach bojowych jest sprawą złożoną. Przeprowadzone badania dowodzą, że bezkolizyjność zaopatrywania sił uczestniczących we wspólnych działaniach zależy od wielu czynników, które w większym lub mniejszym stopniu oddziałują na efektywność tego zaopatrywania. Czynniki te uwzględnione w analizie porównawczej tworzą wraz z tą analizą nierozłączną całość koncepcyjną warunkującą wysunięcie wniosków /propozycji/, które po sprawdzeniu w toku szkolenia wojsk OTK mogłyby być wprowadzone w życie.

1. W zakresie struktury organizacyjnej tyłów wojsk OTK i ich wyposażenia:

a/ uwzględniając możliwość prowadzenia działań bojowych w warunkach bezdroży wskazane jest wprowadzenie w tyłach oddziałów OTK chociaż części transportu terenowego;

b/ dla uzyskania jednolitej organizacji dotychczasowe nazewnictwo pododdziałów tyłowych wojsk OTK należałoby dostosować do nazewnictwa przyjętego w wojskach operacyjnych, np.:

- w bot - pluton gospodarczy;
- w pot - kompania zaopatrzenia w składzie: pluton transportowy, pluton gospodarczy, składy pułkowe;
- w pm WOWewn - kompania zaopatrzenia w składzie: pluton transportowy, pluton gospodarczy, składy pułkowe;
- w BM WOWewn - kompania zaopatrzenia w składzie: dwa plutony transportowe, pluton gospodarczy, składy brygadowe;
- BWOP - kompania zaopatrzenia w składzie: pluton transportowy, pluton gospodarczy, składy brygadowe;
- pododdziały służby medycznej i technicznej wydzielić poza proponowaną strukturę;

c/ wewnętrzna struktura proponowanych pododdziałów tyłowych wojsk OTK nie wymaga specjalnie przebudowy, ponieważ - jak wynika z analizy i ustaleń możliwości - są one w stanie zabierać jednorazowo nawet zwiększone do wysokości zapasów wojsk operacyjnych środki materiałowe.

2. W zakresie stanu posiadania i urzutowania zapasów materiałowych:

a/ mając na uwadze konieczność dostosowania tyłów wojsk OTK do realizacji zaopatrywania oddziałów /pododdziałów/ tych wojsk, działających wspólnie z wojskami operacyjnymi w różnych warunkach walki, słuszne wydaje się wprowadzenie równych mierników wysokości zapasów materiałowych. Zwiększenie zapasów szczególnie w zakresie amunicji czołgowej /w BM WOWewn/, benzyny samochodowej /we wszystkich jednostkach wojsk OTK/ oraz żywności do wysokości występują-

cej na równorzędnych szczeblach organizacyjnych wojsk operacyjnych nie wymaga angażowania dodatkowego transportu i w związku z tym nie powinno stanowić problemu w realizacji;

b/ operowanie jednostkami wojsk operacyjnych i wojsk OTK na obszarze kraju, dysponującym odpowiednią bazą materiałową, nie powoduje konieczności tworzenia doraźnych zapasów w wojskach OTK, a korzystanie z utworzonych "baz materiałowych" pozwala na systematyczne uzupełnianie potrzeb wynikających w toku wspólnych działań bojowych;

c/ urzutowanie zapasów materiałowych wojsk OTK na wzór wojsk operacyjnych powinno zapewnić efektywne wykorzystanie potencjalnych możliwości tych wojsk oraz pokrycie potrzeb materiałowych jednostek w działaniach bojowych /założonych w rozprawie/.

3. W zakresie systemu działania tyłów wojsk OTK:

a/ system dowozu zaopatrzenia:

- uwzględniając konieczność zaopatrywania wojsk OTK we wspólnych działaniach z wojskami operacyjnymi w ilości środków materiałowych jednakowo zużywających się w obu pionach sił zbrojnych należałoby utrzymać istniejącą ilość szczebli zaopatrywania, a także zasadę dowozu stosowaną w wojskach operacyjnych;
- przy wspólnym działaniu obu pionów sił zbrojnych na obszarze kraju bliskość tworzonych baz materiałowych pozwala na angażowanie do dowozu transportu szczebla zainteresowanego w realizacji potrzeb. Nie zwalnia to jednak organu kierowniczego szczebla nadrzędnego od odpowiedzialności za zabezpieczenie materiałowe działań, który w miarę potrzeb i możliwości realizuje dowóz własnym transportem /szczególnie amunicją/;
- z rozpatrywanych wspólnych działań wynika, że najwłaściwszym rozwiązaniem problemu dowozu w sytuacjach rozgrywających się na obszarze kraju jest stosowanie mieszanego systemu dowozu, z angażowaniem transportu ogniw dolnych do odbioru zaopatrzenia z pobliskich baz materiałowych /szczególnie środków materiałowych z grupy powszechnego użytku/;

b/ system kierowania i dowodzenia tyłami wojsk OTK:

- aby uzyskać większą operatywność w kierowaniu i dowodzeniu tyłami, należałoby planowanie zaopatrywania we wszystkich rodzajach środków materiałowych dostosować do form i metod stosowanych w wojskach operacyjnych;
- dokumentację kierowania i dowodzenia tyłami wojsk OTK należałoby ujednolicić - dostosować do opartej na doświadczeniach dokumentacji wojsk operacyjnych;
- dla utrzymania stałej łączności i posiadania jak najbardziej aktualnych danych w zakresie zamierzeń tyłowych właściwe byłoby ujednolicenie sprzętu łączności występującego w wojskach OTK - przyjęcie dla nich sprzętu znajdującego się w wojskach operacyjnych. Przy trudnościach w realizacji tego należałoby w większym stopniu wykorzystywać łączność przewodową i za pomocą środków ruchomych, przy czym głównym inicjatorem w rozwiązywaniu tych spraw powinien być szczebel odpowiedzialny za organizację działań;

c/ szkolenie taktyczne i fachowe:

- dla ujednolicenia poglądów i rozwiązań problemów wspólnych działań i dostosowanych do nich metod zaopatrywania należałoby systematycznie organizować ćwiczenia z zaangażowaniem obu pionów sił zbrojnych, w których wspólnie wykonywane zadania oparte byłyby na jednym tle operacyjnym i jednolitej dokumentacji;
- dla opanowania zasad działań charakterystycznych dla wojsk operacyjnych wskazane jest angażować kadrę wojsk OTK do rozwiązywania problemów taktycznych i fachowych narzuconej ćwiczeniem sytuacji. Tę samą metodę można by zastosować w stosunku do kadry wojsk operacyjnych, dając jej do rozwiązywania problemy wynikające z typowych zadań wojsk OTK. Zakres wiadomości uzyskany tą drogą pozwoliłyby na znalezienie optymalnych zasad prowadzenia działań w sytuacjach założonych w rozprawie i racjonalnych metod ich zabezpieczenia materiałowego;
- w opracowywanych planach ogólnych i szczegółowych szkolenia pionu OTK /w tym wojsk OTK/ należałoby bardziej zaakcentować konieczność opanowania zagadnień, które

103

występują w wojskach operacyjnych /tyłach/, a są możliwe do przyjęcia w przygotowywaniu tej części sił zbrojnych do działań w okresie wojny /szkolenie na jednolitej dokumentacji bojowej, podobnych formach walki itp./.

x

x x

Celowo byłoby zastanowić się, jakie mogą być perspektywy rozwojowe zagadnień poruszonych w niniejszej rozprawie.

Wydaje się, że stały rozwój myśli wojskowej w zakresie rozwiązywania problemów obrony obszaru kraju, przy geograficznym położeniu PRL w stosunku do areny prawdopodobnych przyszłych działań wojennych, w większym stopniu będzie uwzględniał sprawy możliwości wspólnego działania wojsk OTK i wojsk operacyjnych dla zapewnienia operacyjnej swobody przemieszczenia wojsk przez obszar kraju. W związku z tym aktualność założeń przyjętych w rozprawie sytuacji może być faktem, przed którym już w najbliższej przyszłości staną poszczególne organa kierownicze /w tym i tyłowe/, zmuszającym do wypracowania zasad wspólnych działań obu pionów sił zbrojnych, a w tym również innych przedsięwzięć wynikających z tych działań.

Uwzględniając bliższe perspektywy rozwoju potencjału obronnego kraju, należałoby nie dopuszczać do powstawania dysproporcji między możliwościami wojsk OTK /ich elementów bojowych i organów tyłowych/ a wojsk operacyjnych. Niniejsza praca miała na celu wskazanie /chociaż w ograniczonym stopniu/, jak uniknąć tych dysproporcji, szczególwnie w zakresie zabezpieczenia materiałowego.

Załącznik nr 1

ISTOTA OBRONNOŚCI PRL

Według "Problemów obronności PRL", wyd. Sztab Generalny MON, Warszawa 1961: "/.../ system środków i poczynań politycznych, społecznych, gospodarczych i wojskowych, podejmowanych przez partię i państwo socjalistyczne przy czynnym poparciu i udziale całego społeczeństwa w celu obrony rewolucyjnych zdobyczy narodu, jego niepodległego bytu i suwerenności państwowej przed zbrojną agresją imperializmu/.../";

Z "Tez KC PZPR na V Zjazd Partii", uchwalonych 9 lipca 1968 roku przez XII Plenum KC: "/.../ Wobec utrzymującej się groźby ze strony imperialistycznych sił agresji naszym świętym obowiązkiem jest umacnianie potencjału obronnego naszej ojczyzny i zwiększanie naszego wkładu w siłę obronną Układu Warszawskiego /.../";

Z V Zjazdu PZPR - wystąpienie Ministra Obrony Narodowej gen. broni Wojciecha Jaruzelskiego: "/.../ Bonn zmierza do obniżenia tak zwanego progu atomowego, co oznacza w rzeczywistości kurs na podniesienie stopnia militarnego szantażu. W tej sytuacji chodzi o to, by z naszej strony stwarzać wciąż wyższy i mocniejszy próg przestrogi /.../. Uczestniczymy /.../ w wysiłkach kształtujących odporność organizmu całego kraju na ewentualny atak przeciwnika /.../. Troska o siłę i zdolność obrony kraju przestała być zagadnieniem wyłącznie wojskowej natury, stała się sprawą całego narodu /.../".

Z przemówienia I Sekretarza KC PZPR na akademii w Warszawie z okazji XXV rocznicy powstania LWP: "/.../ Dlatego tak zdecydowanie wspólnie ze Związkiem Radzieckim i bratnimi krajami członkowskimi Układu Warszawskiego bronimy swoich pozycji politycznych i strategicznych, swojej wojskowej i politycznej linii obrony, tego ukształtowanego w rezultacie klęski Niemiec hitlerowskich - status quo, które jest podstawą pokoju i bezpieczeństwa w Europie /.../".

Załącznik nr 2

STRUKTURA, ZADANIA I SIŁY WOJSK OTK

Struktura OTK składa się z trzech zasadniczych układów:

- militarnego;
- funkcjonalnego;
- terytorialnego.

Układ militarny stanowią Siły Zbrojne PRL, w skład których wchodzą wojska operacyjne przeznaczone do działań na zewnętrznym froncie walki oraz wojska OT[illegible], przeznaczone do działań na wewnętrznym froncie obrony.

Układ funkcjonalny obejmuje siły i środki pozostające w bezpośredniej dyspozycji centralnych organów gospodarki i administracji państwowej /zmilitaryzowane siły szczebla centralnego/.

Układ terytorialny obejmuje wszystkie siły i środki oraz instytucje występujące na szczeblu województwa, powiatu i niżej.

Wojska OTK pozostające w dyspozycji kierownictwa politycznego państwa i bezpośrednio kierowane przez MON ze Sztabem Generalnym, a więc dowództwa /szefostwa/ rodzajów wojsk i służb oraz okręgi wojskowe, są przeznaczone do realizacji następujących zadań w systemie obrony terytorium kraju:

- obrona powietrzna kraju;
- operacyjna obrona lądowa terytorium kraju, a w tym:
  - zwalczanie grup desantu powietrznego;
  - zwalczanie grup specjalnych i grup zbrojnego podziemia;
  - ochrona i obrona najważniejszych obiektów gospodarczych i administracyjnych oraz komunikacji;
  - ochrona granic państwowych;
- obrona wybrzeża morskiego poprzez:
  - zwalczanie desantów morskich i powietrznych;
  - obrona i ochrona granic morskich;
- obrona przed bronią jądrową i inną bronią masowego rażenia;

- zabezpieczenie operacyjno-techniczne przegrupowań wojsk operacyjnych i OTK;

- zabezpieczenie materiałowo-techniczne oraz uzupełnianie wojsk operacyjnych i OTK;

Siły do realizacji tych zadań:

- wojska OPK;
- wojska obrony lądowej /WOWewn/;
- wojska obrony wybrzeża;
- wojska zabezpieczenia operacyjno-technicznego /drogowe, mostowe, kolejowe, pontonowe, inżynieryjno-techniczne, regulacji ruchu itp./;
- jednostki obrony przed bronią masowego rażenia;
- jednostki szkolne i zapasowe;
- jednostki i organa tyłowe.

Do wojsk OTK zalicza się również jednostki wojskowe podporządkowania terytorialnego, takie jak: pułki obrony terytorialnej /brygady OT/, bataliony OT, komendy garnizonów, pododdziały łączności i inne mniejsze organizacyjnie jednostki wojskowe.

Załącznik 3

POŁOŻENIE OBSZARU PRL W STOSUNKU DO OBSZARU PRZYSZŁEGO /PRAWDOPODOBNEGO/TEATRU DZIAŁAŃ WOJENNYCH I MOŻLIWOŚCI ZAGROŻENIA

Polska w ugrupowaniu krajów i sił Układu Warszawskiego zajmuje obszar rozciągający się pomiędzy zachodnią częścią Związku Radzieckiego a pasem krajów pierwszego rzutu operacyjnego. Terytorium naszego kraju, wyprowadzające na rozstrzygający w Europie teatr działań wojennych i spełniające funkcje tranzytowego pomostu dla zasilenia tego teatru, może się stać w wypadku wojny celem i obiektem określonego oddziaływania nieprzyjaciela. Długa rubież wybrzeża - 524 km /linia brzegowa długości 694 km/ narażona jest na penetrację i wtargnięcie sił przeciwnika drogą morską.

Polska ze względu na niedużą pojemność operacyjną obszaru NRD stanowi głębszą strefę tyłową frontu. Na obszarze PRL w związku z tym może być rozmieszczone wiele baz lotniczych i rakietowych, baz zaopatrzenia, stanowisk dowodzenia, węzłów łączności i innych obiektów, które mogą być celami uderzeń broni klasycznej lub jądrowej przeciwnika /szczególnie rejony położone między Wisłą i Odrą/.

Bazy rażenia potencjalnego przeciwnika są aktualnie rozmieszczone w odległości od 200 /Łaba/ do 800 km /W. Brytania/ od zachodnich rubieży PRL.

Załącznik 4

SYTUACJE OPERACYJNE PRZYJĘTYCH DO ROZWAŻAŃ WARIANTÓW ODDZIAŁYWANIA PRZECIWNIKA NA OBSZAR KRAJU

A. Działania powietrznodesantowe. Siły użyte do tego rodzaju działań mogą wynosić od brygady do korpusu, co zależy od sytuacji na froncie zewnętrznym oraz celów założonych do wykonania. Desanty operacyjne w sile brygady /kilka na różnych kierunkach/ mogą być wysadzone przez przeciwnika w wypadku zarysowującego się niepowodzenia własnego i dążenia do przecięcia linii komunikacyjnych, umożliwiających zaopatrywanie się strony przeciwnej w siły i środki bojowe. Mogą one być stosowane także jako element pogłębiający skutki uderzeń broni masowego rażenia na obszarze przeciwnika. W obu wypadkach na skutek aktywnego przeciwdziałania systemu obronnego rejonu działań /zwalczania tego desantu przez stronę przeciwną/ siły wysadzonych brygad są przewidywane do dalszego działania w charakterze grup dywersyjnych i zalążków grup zbrojnego podziemia, przy jednoczesnym dążeniu do przerywania się w kierunku własnych wojsk. Odległość trasy przelotu i rejonów zrzutu nie odgrywa tu zasadniczej roli.

Wysadzenie desantu w sile korpusu na określonym kierunku /w określonym rejonie/ może wynikać z sytuacji operacyjnej sił własnych i przewidywanego powodzenia na tym właśnie kierunku. W tym wypadku odległość rejonu zrzutu od pierwszej linii wojsk własnych odgrywa zasadniczą rolę, samodzielność działań bowiem w oderwaniu od sił własnych, przyjmowana ogólnie na około 3 do 6 dni, determinuje, w jakiej fazie walki należy wykonać desant powietrzny. Przy założeniu powodzenia sił własnych i dziennym tempie działań na głębokość 50-100 km, rejon zrzutu nie może być zlokalizowany głębiej niż 300 km od rubieży styczności wojsk. Wynika więc z tego, że wysadzenie desantu przez nieprzyjaciela w sile do korpusu w rejonie np. Wrocławia jest dla systemu OTK sygnałem prowadzenia walk przez wojska operacyjne /frontu zewnętrznego/ na rubieży rzeki Łaba w rejonie Wittenbergi lub Lipska.

B. Działanie przeciwnika na wybrzeże /desant morski i powietrzny/. Sytuacja operacyjna frontu zewnętrznego wojsk własnych i nieprzyjaciela na kierunku nadmorskim, nie pozwalająca na opanowanie Półwyspu Jutlandzkiego i wysp duńskich, stwarza przeciwnikowi warunki do dokonania zwrotu zaczepnego drogą morską i powietrzną, a tym samym zagrożenie skrzydła i tyłom wojsk operacyjnych. Warunkiem zasadniczym realizacji tego typu działań jest posiadanie przez przeciwnika przewagi na morzu i w powietrzu. W innym wypadku, jak również przy zajęciu przez wojska nasze obszaru Danii /wysp i cieśnin/, nie zaistnieją warunki zezwalające na wysadzenie desantu nieprzyjaciela na nasze wybrzeże. Założony wariant do rozpatrzenia w rozprawie oparto na sytuacji trudniejszej, niemniej możliwej w wypadku lokalnych niepowodzeń frontu zewnętrznego na kierunku nadmorskim.

C. Działanie nieprzyjaciela w celu zagarnięcia obszaru kraju przeciwnika. Sytuacja taka w dobie obecnych działań manewrowych i na kierunkach może zaistnieć w początkowej fazie działań wojennych. Brak ustabilizowanych frontów i luki między poszczególnymi związkami taktycznymi i operacyjnymi mogą doprowadzić do lokalnych włamań i powodzenia na określonych kierunkach, nawet z wyjściem na obszary kraju przeciwnika. Głównym celem tych włamań będzie stworzenie sytuacji zmuszającej nieprzyjaciela do ograniczenia tempa działań zaczepnych i wymanewrowania części sił do osłony skrzydeł i tyłów, a więc uzyskanie przez siły własne pewnej równowagi, a nawet przewagi nad siłami nieprzyjaciela.

Przy takich lokalnych włamaniach dążeniem atakującego będzie utrzymanie zagarniętego terenu, a w miarę upływu okresu przebywania na podbitych terenach i uzyskiwanej przewagi zbrojnej - rozszerzanie działań na tereny dotychczas nieopanowane.

Załącznik 5

DOKTRYNY WOJENNE NATO

"/.../ Aktualnie obowiązująca doktryna zakłada wprowadzenie strategii elastycznego reagowania. Zatwierdzona została ona na sesji rady NATO w dniach 12-14 grudnia 1967 roku. Strategia elastycznego reagowania nie różni się w swej istocie i treści zasadniczo od poprzedniej strategii amerykańskiej /strategia zmasowanego odwetu/ i jest raczej jej rozwinięciem oraz dostosowaniem do zmienionych warunków wynikających z ogólnej sytuacji na świecie. Jednocześnie doświadczenie wykazało, iż doktryna elastycznego reagowania jest w istocie rzeczy konstrukcją strategiczną bardziej niebezpieczną, niż schematyczna i nie dająca możliwości wyboru doktryna "zmasowanego odwetu" /.../" /z przemówienia Ministra Obrony Narodowej gen. broni W. Jaruzelskiego na centralnym szkoleniu KOK 17.2.1969 r./.

"/.../ Strategia elastycznego reagowania kładzie główny akcent na możliwości prowadzenia lokalnych konfliktów i interwencji zbrojnych, również różnego typu wojen ograniczonych, na zdolności do elastycznego stopniowania i potęgowania działań /.../ Doktryna tzw. elastycznego reagowania, po jej przyjęciu przez NATO z końcem 1967 r., weszła obecnie w etap poważnie zaawansowanej realizacji praktycznej. Jej istotą jest - jak wiadomo - poszukiwanie rozwiązań, które miałaby wyeliminować możliwość skutecznej kontrakcji Zjednoczonych Sił Zbrojnych Układu Warszawskiego i ryzyko spowodowania samozagłady w powszechnej wojnie jądrowej. Rozwiązanie takie upatrzono w specyficznym typie wojny ograniczonej. Formą takiej wojny miałyby być błyskawiczne, krótkotrwałe, z "wysuniętych rubieży" podjęte i z zaskoczenia prowadzone działania zaczepne. Ich osłonę zapewniać miałby szantaż zwany "parasolem atomowym" - to jest gotowość do wykonania różnych, w tym kolejno potęgowanych wariantów uderzeń jądrowych, wyłącznie do ich totalnego użycia jako ewentualnego środka ostatecznego rozstrzygnięcia /.../" /wypowiedź Ministra Obrony Narodowej gen. broni W. Jaruzelskiego w wywiadzie ilustrowanego tygodnika polityczno-informacyjnego "Perspektywy" po manewrach "Odra-Nysa 69" z 24 października 1969 r./.

Załącznik 6

PLANOWANIE OBRONY WYBRZEŻA MORSKIEGO

Materiały uzasadniające konieczność gotowości do obrony wybrzeża:

- rozkaz MON nr 073/Oper. z 4.12.1964 r. /na rok 1965/ w części dotyczącej Wojsk Wewnętrznych;
- materiały ze szkolenia centralnego kierowniczej kadry systemu OTK przeprowadzonego dnia 12.4.1967 r. /wyd. MON. SPROK. Warszawa, maj 1967 r./ w części dotyczącej zamierzeń szkoleniowych wojsk operacyjnych i wojsk OTK;
- "Przegląd morski" nr 7-8, Gdynia 1963 - artykuł kmdr, mgr. Edwarda Tepczyńskiego;
- "Zadania operacyjno obronne" - wykład. płk. prof. A. Madejskiego /wyd. ASG, Warszawa, wrzesień 1966 r., nr bibl. 08646/, szczególnie w części dotyczącej zadań związanych z bezpośrednią walką zbrojną z przeciwnikiem;
- "Zasadnicze zamierzenia szkoleniowe Wojsk Wewnętrznych i jednostek obrony terytorialnej na rok 1967" /wyd. IOT MON, Warszawa 1966 r./;
- materiały "Biuletynu informacyjnego" nr 1/63/, s. 5/35, w części dotyczącej zadań sił zbrojnych /wojsk/ OTK;
- tajna "Myśl wojskowa" nr 2/69, s. 240, obrona wybrzeża /użycie sił WOP/;
- "Myśl wojskowa" nr 8/1960, s. 21/28 - artykuł płk. dypl. W. Wydry;
- Dyrektywa nr 01/67 KOK z 6.1.1967 do szkolenia w systemie OTK na lata 1967/1968, nr bibl. 011992;
- "Wytyczne do szkolenia tyłowego sztabów, służb, związków i oddziałów tyłowych rodzajów sił zbrojnych" na rok 1969" /wyd. Gł. Kwat. WP, Sztab, Warszawa 1968 r./.

Załącznik 7

PRAWDOPODOBNE REJONY DZIAŁANIA DESANTÓW NIEPRZYJACIELA NA TERYTORIUM PRL:

a/ Desanty powietrzne. Wysadzenie desantów powietrznych może nastąpić bezpośrednio po zakończeniu operacji rakietowo-jądrowej, głównie w celu pogłębienia przewidywanego włamania i stworzenia zagrożenia na zapleczu przeciwnika /przecięcie linii komunikacyjnych oraz utrudnienie przegrupowania w kierunku frontu, spowodowanie zakłóceń w gospodarce, wprowadzenie stanu niepewności i dezorganizacja życia na terenach objętych desantem/. Prawdopodobne jest użycie desantów powietrznych na doliny wielkich przeszkód wodnych, zwłaszcza w ich dolnym i średnim biegu /Odra, Wisła/, na rejony wysoce uprzemysłowione oraz rejony nadmorskie /przy desantach kombinowanych/ /wg materiałów zaczerpniętych z ćwiczenia "Mazowsze" oraz publikacji na ten temat w tajnej "Myśli wojskowej" nr 1/1964 r./.

Po analizie ćwiczeń państw układu NATO /REFORGER I, BOLD ADVENTURE, PANTHERSPRUNG, ROSSELSPRUNG itd./ główne rejony desantowania powietrznych sił nieprzyjaciela przewiduje się na dużych przeszkodach wodnych /Odra, Wisła/ z zadaniem uchwycenia przyczółków i stworzenia warunków do rozwinięcia operacji zasadniczych sił /wg ustaleń wynikających z publikacji omawiających przebieg ćwiczeń sił NATO: referatu ppłk. dypl. St. Czyżkowskiego pt. "Możliwości oddziaływania wojsk NATO na terytorium PRL", wyd. KWW, Warszawa 1967 r.; artykuł ppłka dypl. St. Szymańskiego w "Żołnierzu Wolności" z 25.3.69 - "BOLD ADVENTURE"; artykuł w "Sztandarze Młodych" z 3.11.69 r. "ABC dla Europy" - opracowanie HART; wyjaśnienie zakresu działań poszczególnych ćwiczeń: REFORGER - manewry sił USA z zastosowaniem mostu powietrznego; BOLD ADVENTURE - 27.2.69 do 10.3.69, "śmiała przygoda", między innymi z użyciem sił powietrznodesantowych /brytyjskich/ na kierunku nadmorskim; PANTHERSPRUNG oraz ROSSELSPRUNG - "skok pantery" oraz "skok konia szachowego"; założenie operacyjno-strategicznych desantów powietrznych w ramach strategii elastycznego reagowania.

b/ Desanty morskie i kombinowane na wybrzeże PRL.

- desanty morskie połączonych sił zachodnioniemieckich i ich sojuszników - wzrost sił Bundesmarine i przygotowania do działań w środkowej części Bałtyku /wg "Materiałów ze szkolenia centralnego kierowniczych kadr systemu OTK z 12.4.1967" - wyd. MON SPROK, W-wa, maj 1967 r./;
- desanty morskie w zależności od powodzenia walki na lądzie. Możliwości wysadzenia desantu na wybrzeże dogodne rejony na odcinku ROZEWIE-KAMIEŃ POMORSKI/ w ciągu 4-12 godzin od chwili rozpoczęcia /sygnału/ akcji desantowej /wg materiałów referatu ppłk. dypl. St. Czyżkowskiego - wyd. KWW, W-wa 1967/;
- możliwość oddziaływania nieprzyjaciela na wybrzeże morskie PRL, w tym desantowanie /materiały z artykułu kmdr. mgr. E. Topczyńskiego, "Przegląd Morski" nr 7-8, Gdynia 1963 r./;

Załącznik 8

PRZYKŁADY UDZIAŁU WOJSK OTK W DZIAŁANIACH WOJSK FRONTU ZEWNĘTRZNEGO

Bataliony Obrony Narodowej /użycie ich wspólnie z wojskami operacyjnymi/:

- "Wojna wyzwoleńcza narodu polskiego w latach 1939/1945 - węzłowe problemy" - T. Pąwski, Z. Stąpor, J. Zamojski, wyd. MON. W-wa 1963 r., s. 98: "/.../ Rozwinięte na pozycjach i gotowe do działań w dniu 1 września 1939 r. siły polskie składały się z dwudziestu jeden dywizji piechoty, trzech rezerwowych dywizji piechoty, jednej brygady zmotoryzowanej, ośmiu brygad kawalerii, trzech brygad górskich oraz pięćdziesięciu sześciu batalionów Obrony Narodowej/.../".

- zbiór wspomnień "Ostatni kosynierzy", wyd. Instytut Wydawniczy "Nasza Księgarnia", W-wa 1967 r., s. 52: "/.../ Z wojsk regularnych cztery bataliony strzelców morskich, trzy baony rezerwowe straży Granicznej i Kadr Floty, trzydzieści dział i działek najróżniejszych kalibrów. Poza tym gorzej przećwiczone i nie dozbrojone trzy baony Obrony Narodowej/.../".

- materiały z VI Konferencji Naukowej poświęconej rozwojowi polskiej sztuki wojennej - wyd. Katedra HSW ASG, W-wa 1967 r., s. 335: "/.../ nie należy jej mylić z regularną Śląską Obroną Narodową, z której utworzono z chwilą mobilizacji 55 DP rez. i 202 pp rez. dla 21 DPG /.../".

W rozprawie przyjęto bataliony Obrony Narodowej za wojska OTK okresu przedwojennego na podstawie:

- "Polskie Siły Zbrojne w drugiej wojnie światowej", t. I kampania wrześniowa 1939 r., cz. 1, wyd. Instytutu Historyczny im. gen. Sikorskiego 1951, opracowanie Komisji Historycznej Polskiego Sztabu Głównego w Londynie;

- "Wojsko Polskie 1936-1939", E. Kozłowski, wyd. MON, Warszawa 1964 r.

W materiałach tych mówi się, że Obrona Narodowa jest częścią składową sił zbrojnych /obecnie wojska OTK też są częścią składową sił zbrojnych/. ON w czasie pokoju miała cechy wojska pomocniczego o charakterze ściśle terytorialnej zorganizowanej milicji /obecnie wojska OTK, a szczegól-

nie podporządkowania terytorialnego, mają ten sam charakter/. Przewidywane użycie ON na wypadek wojny opierało się na następujących zadaniach:

- "Polskie Siły Zbrojne..." s. 305: "/.../ baony mogą być użyte do pomocniczych działań /.../" /zabezpieczenie rejonów mobilizacji, utrzymywania ważnych terenowych punktów do czasu nadejścia jednostek osłony itp./, s. 304: "/.../ zasada użycia wyłącznie do działań obronnych, i to w oparciu o jednostki wojska /.../".

Zadania te są podobne lub zbliżone do zadań planowanych do wykonania przez obecne wojska OTK.

Nowa organizacja baonów ON /wprowadzenie nowych etatów w kwietniu 1939 r./ przewidywała pięć typów tych jednostek /I, II, III, IV i "S"/, co można w pewnej mierze porównać z występującymi obecnie w wojskach OTK układu terytorialnego trzema typami pułków OT.

We wrześniu 1939 r. z zaplanowanych do sformowania 83 batalionów ON /Kozłowski, "WP 1936-1939", s. 102/ udział w wojnie wzięło 68 /"Polskie Siły Zbrojne...", s. 194 i 303/. Z tej liczby do chwili wybuchu wojny 44 bataliony włączono formalnie w plan operacyjny, a dalszych 14 - znajdujących się na obszarze operacyjnym, weszło automatycznie w skład poszczególnych armii. Ostatnie 10 batalionów ON /częściowo w stadium organizacji/ pozostało na tyłach, w dyspozycji MSWojsk.

Oddziały ochotnicze /użycie ich wspólnie z wojskami operacyjnymi/:

- Wielka encyklopedia powszechna, wyd. PWN. W-wa 1967 r., t. 10, s. 6: "/.../ Ochotnicza Robotnicza Brygada Obrony Warszawy - ochotnicza formacja wojskowa utworzona z inicjatywy PPS podczas obrony Warszawy we wrześniu 1939 r. /.../. Żołnierze R.B.O.W. brali udział w służbach pomocniczych, częściowo walczyli na pierwszej linii /.../".

- materiały z VI Konferencji Naukowej poświęconej rozwojowi polskiej sztuki wojennej - wyd. op. cit., s. 335: "/.../ władze polskie w znacznie większym stopniu niż na innych obszarach kraju zaczęły rozbudowywać w województwie

śląskim obronę terytorialną, opierając ją w pierwszym rzędzie na patriotycznym elemencie /.../ dowództwo 23 DP zawarło z zarządem głównym ZPSL umowę, na podstawie której wojsko miało dopomóc w sformowaniu oraz uzbroić w karabiny z zapasów mob. 22 baony terytorialne tzw. Powstańczej Obrony Narodowej po 600 ludzi każdy /.../; s. 336: "/.../ Główny udział w walce z dywersantami przypadł baonom powstańczym /.../".

- zbiór wspomnień "Ostatni Kosynierzy", wyd. op.cit.;

- Mała Encyklopedia Wojskowa, wyd. MON. W-wa, t. I, s. 271: "/.../ Czerwoni kosynierzy, ochotnicze oddziały sformowane we wrześniu 1939 r. /.../"; s. 98: "/.../ Zorganizowani przez ppor. Kazimierza Rusinka robotnicy nie tylko pracowali, ale ochotniczo zgłaszali się również i do walki. Właśnie spośród nich w całości rekrutowała się pierwsza kompania Kosynierów /.../"; s. 98-104: przykłady wspólnych walk z jednostkami wojsk operacyjnych pułku "Czerwonych kosynierów";

- 50 lat Armii Radzieckiej - mała kronika, wyd. MON, W-wa 1967, s. 100: "/.../ 27 czerwca 1941 r. Rada Wojenna Frontu Północnego i Leningradzki Miejski Komitet WKP/b/ utworzyły na zasadzie zaciągu ochotniczego Leningradzką Armię Pospolitego Ruszenia /LANO - leningradskaja armija narodnogo opołczenija/ ze stanem liczebnym około 200 tysięcy ludzi /.../"; s. 103: "/.../ 2-6 lipca 1941 r. sformowanie na wezwanie partii w Moskwie i obwodzie moskiewskim dwunastu dywizji pospolitego ruszenia /.../ 8 lipca 1941 r. dwanaście moskiewskich dywizji pospolitego ruszenia /około 160 tysięcy żołnierzy/ skierowano na pozycje bojowe tworzone na tyłach Frontu Zachodniego /.../; s. 110: "/.../ 11 sierpnia 1941 r. uchwała Komitetu Obrony Państwa w sprawie przeformowania dwunastu moskiewskich dywizji pospolitego ruszenia na etaty wojsk regularnych Armii Czerwonej /.../"; s. 117: "/.../ 13 października 1941 r. decyzja aktywu partyjnego organizacji miejskiej Moskwy o sformowaniu w ciągu najbliższych 2-3 dni czterech nowych dywizji pospolitego ruszenia /.../;

- Historia Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego 1941-1945, wyd. MON, W-wa 1964 r., t. II, s.95: "/.../ do dnia 10 lipca /1941/ na łuską rubież obrony na-

deszły cztery dywizje piechoty, trzy dywizje leningradzkiego pospolitego ruszenia /.../"; s. 98: "/.../ w lecie 1941 r. Leningrad dał frontowi ogółem dziewięć dywizji pospolitego ruszenia /.../"; s. 116: "/.../ w połowie lipca /1941/ pospolite ruszenie Kijowa liczyło 29 tysięcy ludzi, a pospolite ruszenie obwodu ponad 60 tysięcy /.../"; s. 140: "/.../ wspólnie z żołnierzami Armii Czerwonej i marynarzami Floty Czarnomorskiej walczyła odeska dywizja pospolitego ruszenia /.../"; s. 267: "/.../ do walki z nieprzyjacielem wystąpiła wspólnie z regularnymi oddziałami Armii Czerwonej sformowana w Zagłębiu Donieckim górnicza dywizja pospolitego ruszenia /.../ czynny udział w walkach wzięły trzydzieściy trzy bataliony niszczycieli liczące 6500 żołnierzy /.../"; s. 273: "/.../ rostowski pułk pospolitego ruszenia miał samodzielny pas natarcia na miasto przez rzekę /.../"; s. 297: "/.../ otrzymawszy zadanie osłaniania wszystkich głównych magistrali wiodących do Moskwy formacje ochotnicze zaczęły od rannych godzin 17 października /1941/ obsadzać bojowe odcinki obrony na przedpolach i peryferiach stolicy /.../"; s. 324 "/.../ pod Naro-Fomińskiem ramię przy ramieniu z kadrowymi jednostkami Armii Czerwonej dzielnie walczyła 4 dywizja pospolitego ruszenia ludowego kujbyszewskiej dzielnicy Moskwy /110 dywizja piechoty/ i 5 dywizja pospolitego ruszenia ludowego dzielnicy im. Frunzego /113 dywizja piechoty/ /.../"; s. 519: "/.../Stalingrad - Wołgograd/ ... już w 1941 r. sformowano korpus pospolitego ruszenia. Kozacka dywizja kawalerii tego korpusu, przekazana do armii czynnej, została wiosną 1942 r. wysłana na front /.../".

Gwardia Narodowa /HOME GUARD/ Wielkiej Brytanii 1940 r.:

- Winston S. Churchill, "Druga wojna światowa" - oryginał w języku angielskim: "The Second World War", wyd. The Educational Book Company LTD London, t. 2, rozdz. VIII, s. 126: "Home Defence" - obrona narodowa - omówienie celu i znaczenia rozbudowy obrony narodowej, wstępne ustalenia sił i środków do tego celu. Proponowana nazwa sił do tego

obrona terytorialna

przeznaczonych, ostateczna wersja - "Home Guard"; rozdz.XIV, s. 216: "The Invasion Problem" - omówione możliwe zagrożenie wysp brytyjskich ze strony hitlerowskich Niemiec. Ustalone konkretne rozwiązania tego problemu. Wydzielenie odpowiednich sił i środków;

- Hans Kissel, "Der Deutsche Volkssturm 1944/45", wyd. Frankfurt am Mein, Kwiecień 1962 r.: Home Guard /gwardia narodowa, straż obywatelska, początkowa nazwa - ochotnicze oddziały obrony lokalnej. Kadra - oficerowie rezerwy. Główne uzbrojenie - karabiny, wykorzystywano również jako uzbrojenie broń sportową i myśliwską. W pierwszej połowie lipca 1941 r. oddziały gwardii narodowej umundurowano i wyposażono w całości w karabiny i częściowo w lekkie karabiny maszynowe. Oddziały tworzone na bazie ludności jednej miejscowości, rejonu, hrabstwa.

Niemiecki "Volkssturm" w latach 1944-1945:

- Hans Kissel "Der Deutsche Volkssturm" 1944/45. Eine territoriale Miliz im Rahmen der Landesverteidigung. Verlag E.S. Mittler und Sohn, Frankfurt/M - April 1962. /Niemiecki "Volkssturm" 1944/45 milicja terytorialna w ramach krajowej obrony - wyd. E.S. Mittler i syn, Frankfurt nad Menem, kwiecień 1962 r./: 25 września 1944 r. ukazał się rozkaz o tworzeniu "Volkssturmu". Od listopada 1944 r. szefem sztabu do kierowania tymi siłami był gen.bryg. w st. spoczynku Hans Kissel /autor tego wydawnictwa/. "Volkssturm" przewidywany był do wzmocnienia sił Wehrmachtu, w tym okresie czasu wycofujących się pod uderzeniami poszczególnych frontów Armii Radzieckiej. Założono w planie rozwinięcia sił Volkssturmu powołanie zdolnych do walki ludzi w dwóch rzutach. Pierwszy rzut miały stanowić bataliony do działań poza granicami prowincji, drugi - składający się z ludzi zatrudnionych w produkcji wojennej, do działań w ramach okręgu zamieszkania. Użycie batalionów Volkssturmu miało wynikać z zadań wykonywanych pod dowództwem Wehrmachtu. Zadania te określono ogólnie "wojskowym użyciem" sił Volkssturmu.

Według sprawozdania z 30 listopada 1944 r. siły Volkssturmu liczyły około 6 milionów ludzi. Tylko znikoma część z tych sił była uzbrojona. Stan ilościowy uzbrojenia tych sił na 30.11.1944 r.

- broń ręczna 1225 sztuk;
- granatniki 54 sztuki;
- lekkie km 61 dztuk;
- ciężkie km 9 sztuk;
- moździerze 9 sztuk;
- działa 3 sztuki;
- pancerzownice 12 sztuk.

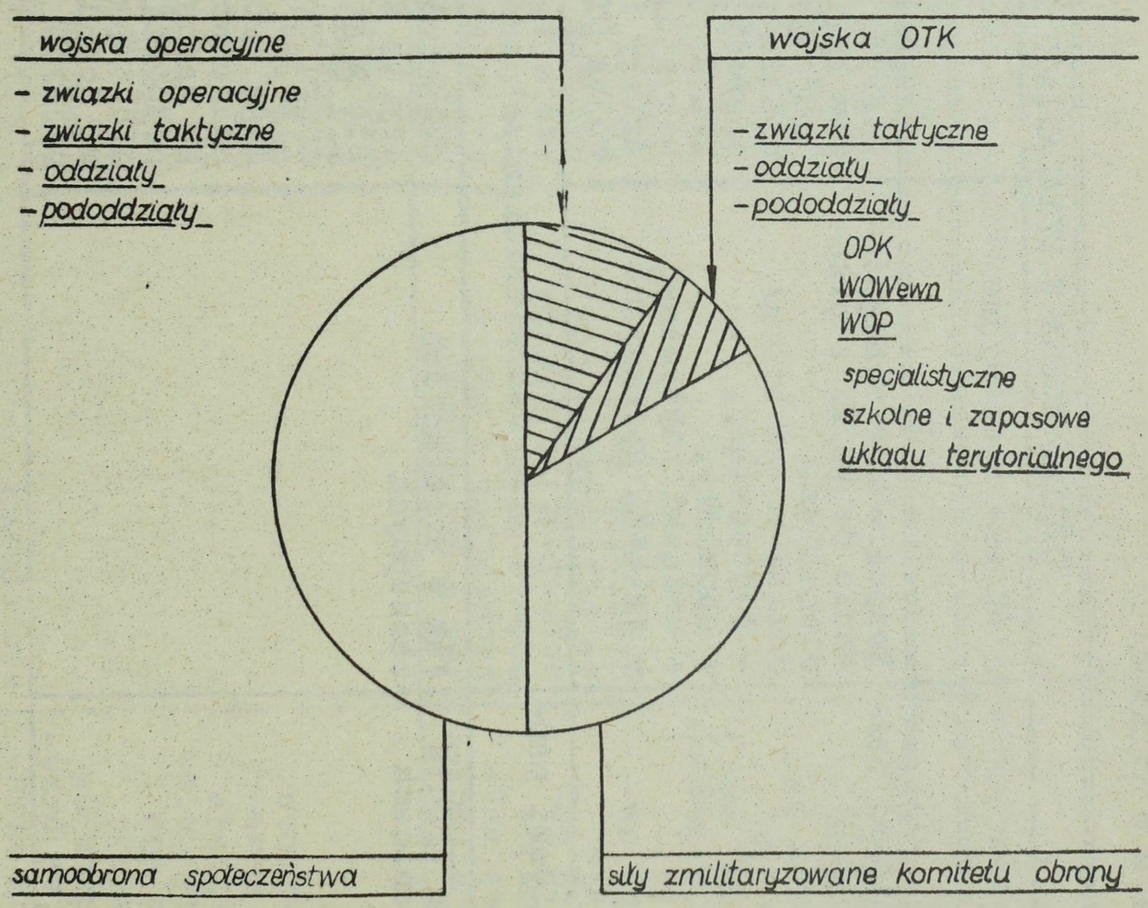
Planowano jako uzupełnienie brakującego uzbrojenia wykorzystać broń zdobyczną i myśliwską. Przewidywano uruchomienie produkcji uzbrojenia strzeleckiego dla tych sił w dwóch wersjach: 1 - pistolety maszynowe /Volksmaschinepistole/, 2 - karabiny /Volksgewehr/. W okresie późniejszym /grudzień 1944 r./ wykorzystywano broń zdobyczną, znajdującą się w dyspozycji Wehrmachtu /nawet z okresu I wojny światowej/.

- "Wspomnienia żołnierza" - H. Guderian gen. płk, wyd. MON 1958 r. s. 295: koncepcja wysunięta przez Oddział Operacyjny OKH powołania w zagrożonych prowincjach wschodnich pospolitego ruszenia - "landssturmu". Powołanie pod broń miało nastąpić w razie przełamania frontu. Aprobata projektu - nadanie nazwy "Volkssturm" /ludowe pospolite ruszenie/.

Załącznik 9

KLASYFIKACJA WOJSK OTK DLA USTALENIA MOŻLIWOŚCI ICH UŻYCIA DO BEZPOŚREDNICH DZIAŁAŃ BOJOWYCH WSPÓLNIE Z WOJSKAMI OPERACYJNYMI /wg założonych w rozprawie wariantów wspólnych działań oraz zdolności rozpatrywanych sił OTK do bezpośredniego zbrojnego działania/

A. ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZEŃSTWA DO DZIAŁANIA ZBROJNEGO W CZASIE WOJNY

Uwagi: 1. Podkreślone siły obu rodzajów wojsk wzięto za podstawę przy rozpatrywaniu zasadniczych problemów rozprawy.

2. Nie uwzględniono sił Marynarki Wojennej występujących w obu rodzajach wojsk.

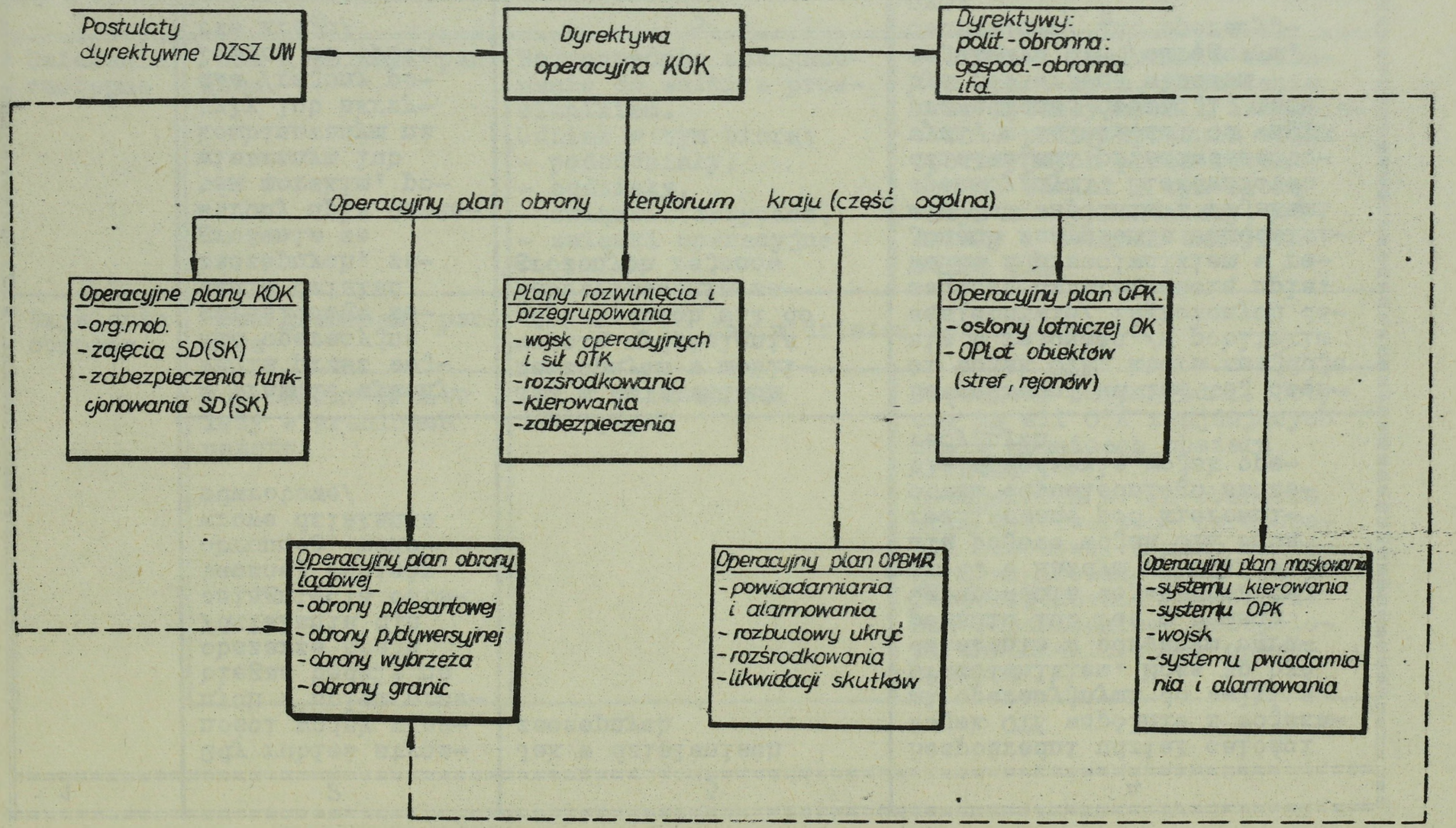
B. UDZIAŁ SIŁ ZBROJNYCH W WALKACH:

DZIAŁANIA BOJOWE		UDZIAŁ WOJSK W DZIAŁANIACH BOJOWYCH	
Rodzaj	R e j o n	Wojska operacyjne	Wojska OTK
1	2	3	4
Działania zaczepne	Poza granicami państwa	Bezpośrednie zaangażowanie do walki z przeciwnikiem. Udział w tym biorą: - pododdziały, - oddziały, - związki taktyczne, - związki operacyjne	Pośredni. Zwalczanie desantów oper. npla, niszczenie grup dywersyjnych i zabezpieczenie przegrupowania wojsk operacyjnych przez teren kraju. Udział w tym biorą wszystkie pododdziały, oddziały i związki taktyczne wojsk OTK
Działania obronne	Poza granicami państwa	Jak w działaniach zaczepnych	
	Gdy obszar frontu leży w granicach państwa	Jak w działaniach zaczepnych	Częściowo bezpośredni. Dotyczy to sił OTK znajdujących się w granicach obszaru frontu. Z wojsk OTK w tym obszarze mogą być tworzone zgrupowania odwodowe, a siły do tego zaangażowane mogą być podporządkowane bezpośrednio odpowiedniemu szczeblowi dowodzenia wojsk operacyjnych

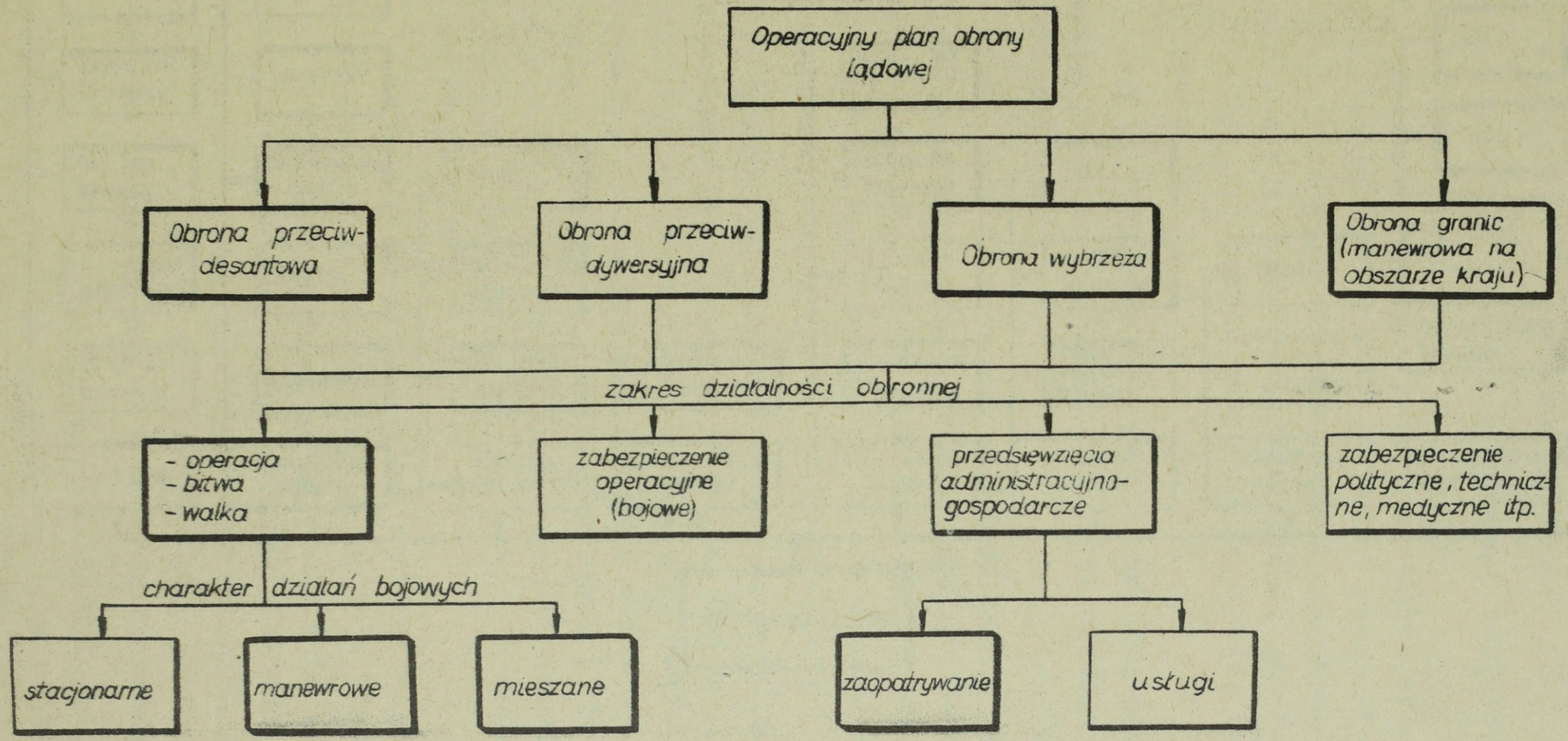
1	2	3	4
	Gdy rubież styczności wojsk własnych z nplem przebiegać będzie na obszarze kraju /działania dla osiągnięcia ostatecznej rubieży obronnej, manewrowe działania odwrotowe/	Jak w działaniach zaczepnych	Bezpośredni udział całości wojsk OTK wspólnie z wojskami operacyjnymi do walki z przeciwnikiem. Mogą to być działania w odrębnym ugrupowaniu lub też w ramach ugrupowania wojsk operacyjnych. W każdym wypadku zadania bojowe wojsk OTK będą realizowane pod kierownictwem odpowiedniego szczebla dowodzenia wojsk operacyjnych
	W trakcie wykonywania przez wojska operacyjne określonego zadania działań zaczepnych, zagrożenie ze strony npla desantem morskim, powietrznym lub kombinowanym na tyły lub skrzydła /rejony położone na obszarze kraju/	Jak w działaniach zaczepnych z możliwością wydzielenia odpowiednich sił do zabezpieczenia zagrożonych rejonów	Bezpośredni udział tej części wojsk OTK, która znajduje się w rejonach /w pobliskim sąsiedztwie/ zagrożonych desantową działalnością npla. Walka z przeciwnikiem w rejonach zagrpżenia samodzielnie lub wspólnie z wojskami operacyjnymi. Kierownictwo działaniami przeciwdesantowymi, w zależności od wagi prowadzonej operacji, może być powierzone władzom wojskowym OTK /okręgowym, centralnym/ lub operacyjnym.

122

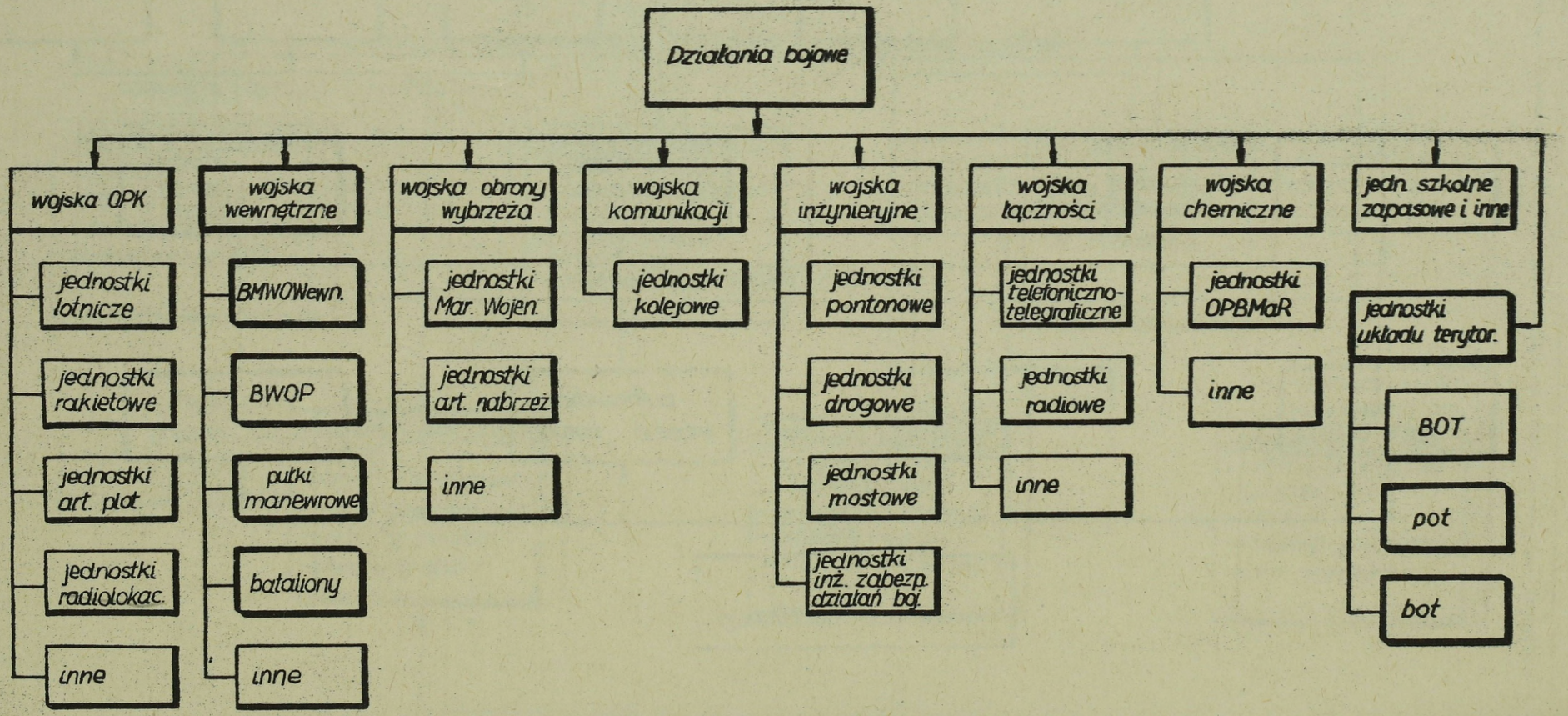
C. SCHEMATYCZNY UKŁAD PLANOWANIA ZAMIERZEŃ OBRONNYCH KRAJU

D. SCHEMATYCZNY UKŁAD DZIEDZIN DZIAŁALNOŚCI OBRONNEJ KRAJU

E. UDZIAŁ SIŁ OTK /UKŁADU MILITARNEGO/ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH OBRONY KRAJU

F. Klasyfikacja szczegółowa wojsk OTK /przyjętych do rozważania w rozprawie/ na podstawie:

a/ zadań wynikających z planowania zamierzeń obronnych kraju;

b/ struktury organizacyjnej /wyposażenia/, pozwalającej na udział zbrojny w realizacji planu obrony lądowej;

c/ warunków geograficznych kraju, mających wpływ na możliwe oddziaływanie przeciwnika i angażowanie do walki sił OTK znajdujących się w strefie działań bojowych.

Ad a/ Ustalenia dyrektywne szczebla centralnego dają w efekcie podstawy do opracowania operacyjnego planu obrony terytorium kraju.

Przyjęty do rozważań kierunek badań, poświęcony operacyjnemu planowi obrony lądowej, wynika z tematu rozprawy, zakładającego szczegółowe omówienie bezpośredniego udziału wojsk OTK w akcjach zbrojnych i tylko sygnalizowanie innych działań charakterystycznych dla różnych typów wojsk OTK.

Spośród ustalonych dziedzin działalności obronnej kraju /schemat D załącznika 9/ wojska OTK mogą zbrojnie uczestniczyć we wszystkich działaniach. Charakter ich sugeruje jednak, że zasadniczym zadaniem wojsk OTK będzie udział w obronie p.desantowej, obronie wybrzeża i obronie granic. Obrona p.dywersyjna leży raczej w gestii układu terytorialnego i funkcjonalnego, przy zaangażowaniu w większości wypadków OS i społeczeństwa.

Różny w formie i natężeniu udział wojsk OTK w planowanych zamierzeniach obronnych powoduje konieczność określenia, jakim zagadnieniom należy poświęcić zasadniczą uwagę. Wśród ogólnie przyjętych form działalności wojsk OTK biorąc za podstawę temat rozprawy należy rozpatrywać działania manewrowe, a na ich tle przedsięwzięcia związane z zaopatrywaniem sił biorących udział w tych działaniach.

W obronie p.desantowej zasadniczą rolę spełniać będą z wojsk OTK siły występujące w pionie wojsk wewnętrznych /brygady, pułki, bataliony, kompanie/[x], pułki /brygady/ i ba-

x Dotyczy to jednostek WOWewn i WOP.

127

taliony obrony terytorialnej oraz pododdziały specjalistyczne z wojsk inżynieryjnych i chemicznych pionu OTK.

W obronie wybrzeża oprócz sił Marynarki Wojennej mogą uczestniczyć jednostki WWewn., WOP, pot, bot oraz pododdziały specjalistyczne /jak w opdes/. Ze względu na specyfikę sił Marynarki Wojennej i wykonywanie zadań w większości na morzu, jak również z powodu braku pełnego rozeznania w zadaniach tego rodzaju sił, wyłączone są one z rozważań związanych z obroną wybrzeża, mimo że uczestnictwo ich w dużej mierze może wpłynąć na trwałość tego rodzaju obrony.

W obronie granic /sytuacje wymuszone działaniem npla mającego lokalną przewagę na określonym kierunku/ mogą uczestniczyć w zasadzie wszystkie rodzaje sił OTK. Ze względu na rozpatrywanie jedynie bezpośredniego zaangażowania się do zbrojnych działań pozostają podstawą do rozważań jednostki Wojsk Wewnętrznych, WOP, pot, bot i jednostki inżynieryjnego oraz zabezpieczenia chemicznego działań bojowych, występujące na danym kierunku działania.

Ad b/ Struktura organizacyjna /w tym wyposażenie w sprzęt bojowy pozwalający na bezpośredni udział w działaniach zbrojnych/ sugeruje włączenie do rozważań oprócz uprzednio ustalonych jednostek /w pkcie 1/ - wojsk OPK, jednostek szkolnych, zapasowych i innych. Duża ilość tych jednostek, ich zróżnicowanie strukturalne i wykonywanie /jako podstawowych/ innych ujętych w planie obrony lądowej OK zadań powoduje wyeliminowanie ich z rozważań, a stąd pewne uproszczenie i rozpatrywanie zasadniczego zagadnienia tematu rozprawy na przykładzie jednostek przyjętych we wstępie za podstawę porównań z wojskami operacyjnymi.

Ad c/ Założone warianty działań umiejscowiają prowadzenie akcji zbrojnych w konkretnych obszarach kraju.

Walka z desantem, biorąc za podstawę możliwość oddziaływania przeciwnika na nasz kraj, może się toczyć w rejonach pobliskich szerokich przeszkód wodnych. Głównym celem desantów npla byłyby akcje na tyłach naszych wojsk operacyjnych z zadaniem odcięcia dopływu świeżych sił i wiąza-

nia ich, dla odciążenia wysiłku własnych wojsk na froncie zewnętrznym. Natychmiast po wylądowaniu pojedynczych żołnierzy i pododdziałów wojsk powietrznodesantowych przeciwnika do akcji likwidacyjnej wkraczać będą siły lokalnych jednostek samoobrony. Jest to możliwe do realizacji w tej fazie działań, ponieważ przeciwnik ląduje na dużym obszarze, nie zawsze tam, gdzie uprzednio planował, a co najistotniejsze - nie dysponuje w tym czasie sprzętem ciężkim i nie jest jeszcze w stanie należycie organizować walki całości sił. Nie można jednak wyłączyć możliwości wylądowania większych sił powietrznodesantowych przeciwnika /nawet do korpusu powietrznodesantowego/. W takiej sytuacji powierzenie walki z desantem siłom OT, znajdującym się w rejonach pobliskich wysadzonemu desantowi, byłoby mało realne i skuteczne. Do akcji zbrojnej przeciwko większym zorganizowanym siłom powietrznodesantowych przeciwnika właściwe jest użycie jednostek wojskowych podporządkowanych szczeblowi okręgu wojskowego lub centralnego. Mogą również powstać sytuacje, kiedy w akcji likwidacyjnej wysadzonego desantu wezmą udział wojska operacyjne. W każdym jednak wypadku głównym celem akcji przeciw desantom powietrznym przeciwnika, bez względu na to, jakie siły będą zaangażowane do jego likwidacji /OTK czy operacyjne/, będzie uzyskanie swobody działania na zapleczu wojsk operacyjnych.

Obrona wybrzeża swoją nazwą sugeruje oparcie działań o wybrzeże morskie i angażowanie do akcji zbrojnych sił przewidywanych do rozwinięcia na tym obszarze. W zależności od zasięgu /szerokości i głębokości/ oddziaływania npla w naszych warunkach geograficznych obowiązek organizacji obrony wybrzeża będzie spoczywał na POW przy udziale jednostek układu terytorialnego województw nadmorskich. Rozmieszczenie sił OTK na tym obszarze wpłynie na ujęcie ich w planowaniu i realizacji zadań obronnych.

Obrona granic z punktu widzenia geograficznego może przebiegać na dwóch kierunkach:

- kierunek SZCZECIN-BYDGOSZCZ;
- kierunek ZGORZELEC-WROCŁAW.

129

Przyczyną takiego właśnie ustalenia są warunki geograficzne /aktualna dostępność terenów/ na tych kierunkach, co przy lokalnym powodzeniu npla może doprowadzić do osiągnięcia przez jego siły rubieży działania na terenie naszego kraju. Konieczność przeciwdziałania włamaniu spoczywa nie tylko na walczących z przeciwnikiem wojskach operacyjnych. Wzmocnienie rubieży obronnych siłami OTK, a przede wszystkim wojskami OTK, jest jednym z zadań wynikających z planu obrony lądowej OK. Udział w tych działaniach na konkretnych kierunkach mogą wziąć siły rozmieszczone w strefie działań operacyjnych, odpowiednio wyposażone i przygotowane do walki zbrojnej. Będą to więc wojska OTK, których przedstawicielami mogą być jednostki wyszczególnione w pkcie "a" i "b" klasyfikacji.

Ze względu na bardzo liczną grupę jednostek wojsk OTK, które mogą być użyte do bezpośrednich działań bojowych wspólnie z wojskami operacyjnymi, przyjęto tylko część z nich za podstawę do rozwinięcia zasadniczego tematu rozprawy.

Załącznik 10

WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH NAŚWIETLAJĄCYCH SYSTEM ZAOPATRYWANIA WOJSK OTK

System zaopatrywania wojsk OTK w ramach okręgu wojskowego naświetlają następujące materiały źródłowe:

- "Biuletyn Informacyjny" nr 1/63/, wyd. MON, Warszawa 1964 r. /tajny/, s. 57-"Zagadnienia organizacji systemu planowania i zaopatrywania materiałowo-technicznego sił i środków OTK";

- "Biuletyn Informacyjny" nr 5/79/, wyd. MON, Warszawa 1966 r. /tajny/, s. 117-"Zasady i system zaopatrywania i obsługi sztabów oraz jednostek układu terytorialnego w zakresie służb kwatermistrzowskich";

- "Biuletyn Informacyjny" nr 2/86/, wyd. MON, Warszawa 1968 r. /tajny/, s. 33 - "System zaspokajania potrzeb materiałowo-technicznych sił zbrojnych"; s. 55 - "Organizacja zaopatrywania i obsługi wojsk na obszarze kraju w warunkach wojny".

131

Załącznik 11

PODZIAŁ ŚRODKÓW MATERIAŁOWYCH WOJSK OTK

Grupy środków materiałowych znajdujących się w systemie zaopatrywania wojsk OTK są następujące:

- sprzęt i materiały typowo wojskowe;
- sprzęt i materiały powszechnego użytku;
- sprzęt i materiały specjalne.

Do grupy sprzętu i materiałów typowo wojskowych zalicza się:

- broń;
- amunicję;
- umundurowanie /oprócz bielizny osobistej i pościelowej/;
- sprzęt i materiały opchem występujące jedynie w siłach zbrojnych;
- sprzęt łączności i inżynieryjny występujący jedynie w siłach zbrojnych;
- sprzęt pancerny;
- polowy sprzęt żywnościowy /kuchnie polowe, piekarnie polowe itp./;
- niektóre typy pojazdów mechanicznych;
- mapy wojskowe;

Do grupy sprzętu i materiałów powszechnego użytku zalicza się:

- żywność;
- bieliznę osobistą i pościelową;
- środki higieny;
- sprzęt kwaterunkowy;
- materiały opałowe i pędne;
- środki przemysłowe i rolnicze oraz materiały zapewniające życie i istnienie jednostki;

Do grupy sprzętu i materiałów specjalnych zalicza się sprzęt i materiały typowe tylko dla danego rodzaju jednostki, występujące w gospodarce narodowej, ale niedostępne dla szerokiego ogółu społeczeństwa, np. dźwigi, koparki, przenośniki, tłuczeń do budowy dróg, asfalt, ubiory ochronne dla nurków, sprzęt ppoż, milicyjny itp.

Podział ten rozciąga się również na wojska operacyjne, mimo że dysponują one w swoich zapasach /składach/ polowych wszystkimi grupami środków materiałowych. Przyjęcie jednolitego podziału dla obu pionów sił zbrojnych wydaje się konieczne dla ustalenia bazy wyjściowej prowadzonych w rozprawie rozważań i porównań.

Załącznik 12

SYSTEM ZAOPATRYWANIA WOJSK OTK

Przez "system zaopatrywania" należy rozumieć całokształt zasad organizacyjnych, ogół norm i reguł stosowanych w dziedzinie zaopatrywania materiałowego tych wojsk /określenie na podstawie hasła "system" w Wielkiej Encyklopedii Powszechnej PWN, t. 11, s. 174/.

W wojskach OTK układ instytucji i urządzeń tyłowych tworzy strukturę organizacyjną, powiązaną w układzie pionowym i poziomym. Układ pionowy zakłada podległość według szczebli kierowania, a poziomy uwzględnia instytucje oraz urządzenia tyłowe występujące na równorzędnych szczeblach.

U k ł a d p i o n o w y

Główne Kwatermistrzostwo

Kwatermistrzostwo Okręgu Wojskowego

Kwatermistrzostwo związku taktycznego

Kwatermistrzostwo oddziału gospodarczego

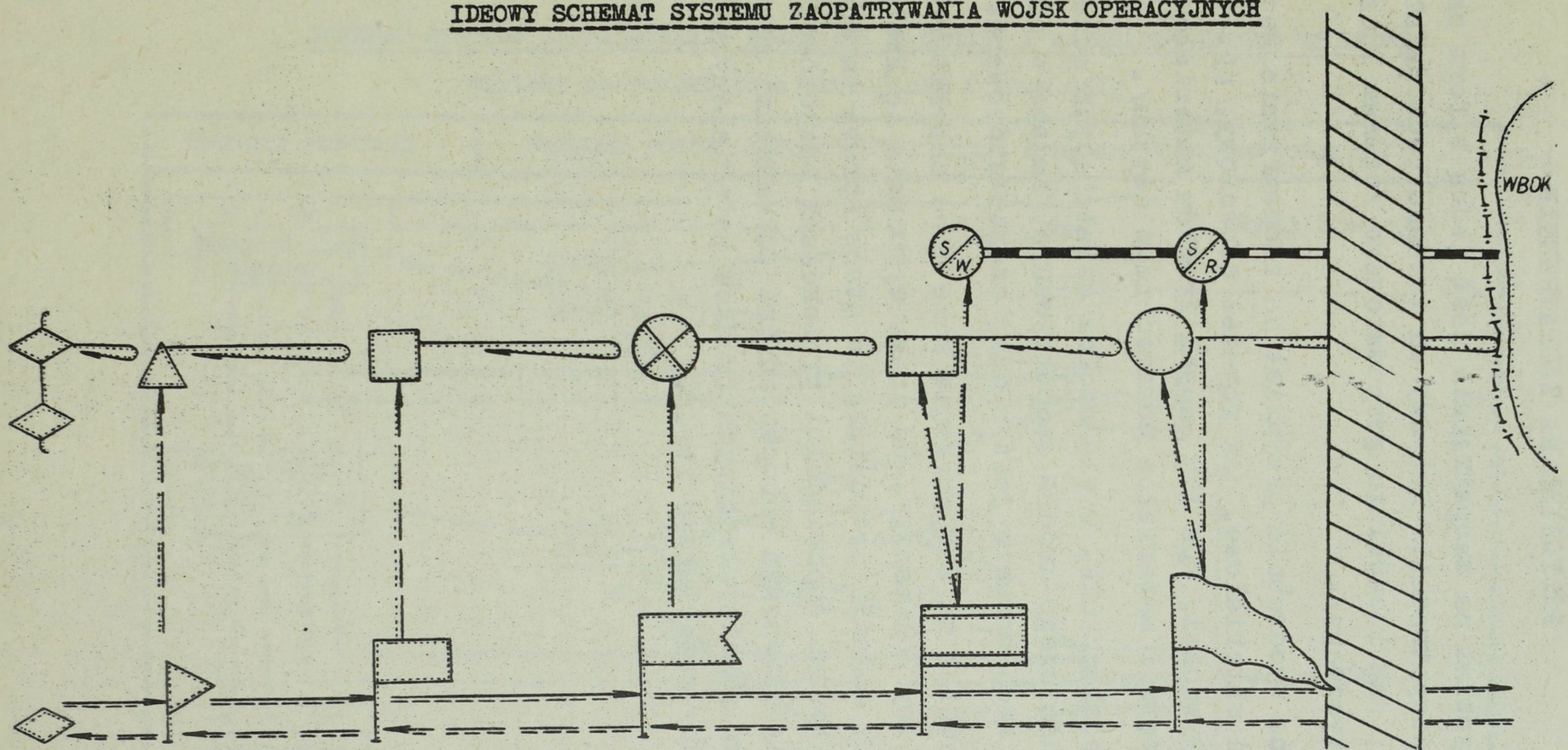
U k ł a d p o z i o m y

Skład OW Oddział gospodarczy Jednostka usługowa OW

Instytucje i urządzenia tyłowe występujące na poszczególnych szczeblach kierowania tworzą ogniwa systemu zaopatrywania. System zaopatrywania wojsk OTK ma charakter stacjonarny i polowy /zawiera w sobie elementy typu stacjonarnego i polowego/. Cechą charakterystyczną tego systemu jest to, że zamyka się on w zasadzie w ramach pięciu ogniw: od pododdziału poprzez oddział, związek taktyczny, okręg wojskowy do szczebla centralnego. Raczej rzadko wszystkie pięć ogniw jest równocześnie angażowane do realizowania zaopatrywania oddziałów wojsk OTK. Wszystkie ogniwa uczestniczą w zaopatrywaniu stacjonarnym, w zaopatrywaniu polowym zaś uwidacznia się zaangażowanie tylko trzech z nich: pododdziałowe, oddziałowe i związku taktycznego.

Załącznik 13

IDEOWY SCHEMAT SYSTEMU ZAOPATRYWANIA WOJSK OPERACYJNYCH

Kolor niebieski
zapotrzebowanie
przydział
Kolor czerwony
zlecenie wydania
realizacja

Załącznik 14

PRZYDZIAŁ NA ZAOPATRZENIE

Przydział na zaopatrzenie jest jedną z form określenia źródła zaopatrzenia. Dotyczy on zarówno pododdziału gospodarczego, jak i oddziału gospodarczego /czasem i całego związku taktycznego/.

Można wyodrębnić przydział na zaopatrzenie we wszystkie środki materiałowe, jak również częściowy, np. tylko w zakresie żywności, mps lub innych środków materiałowych /z grupy sprzętu i materiałów powszechnego użytku/.

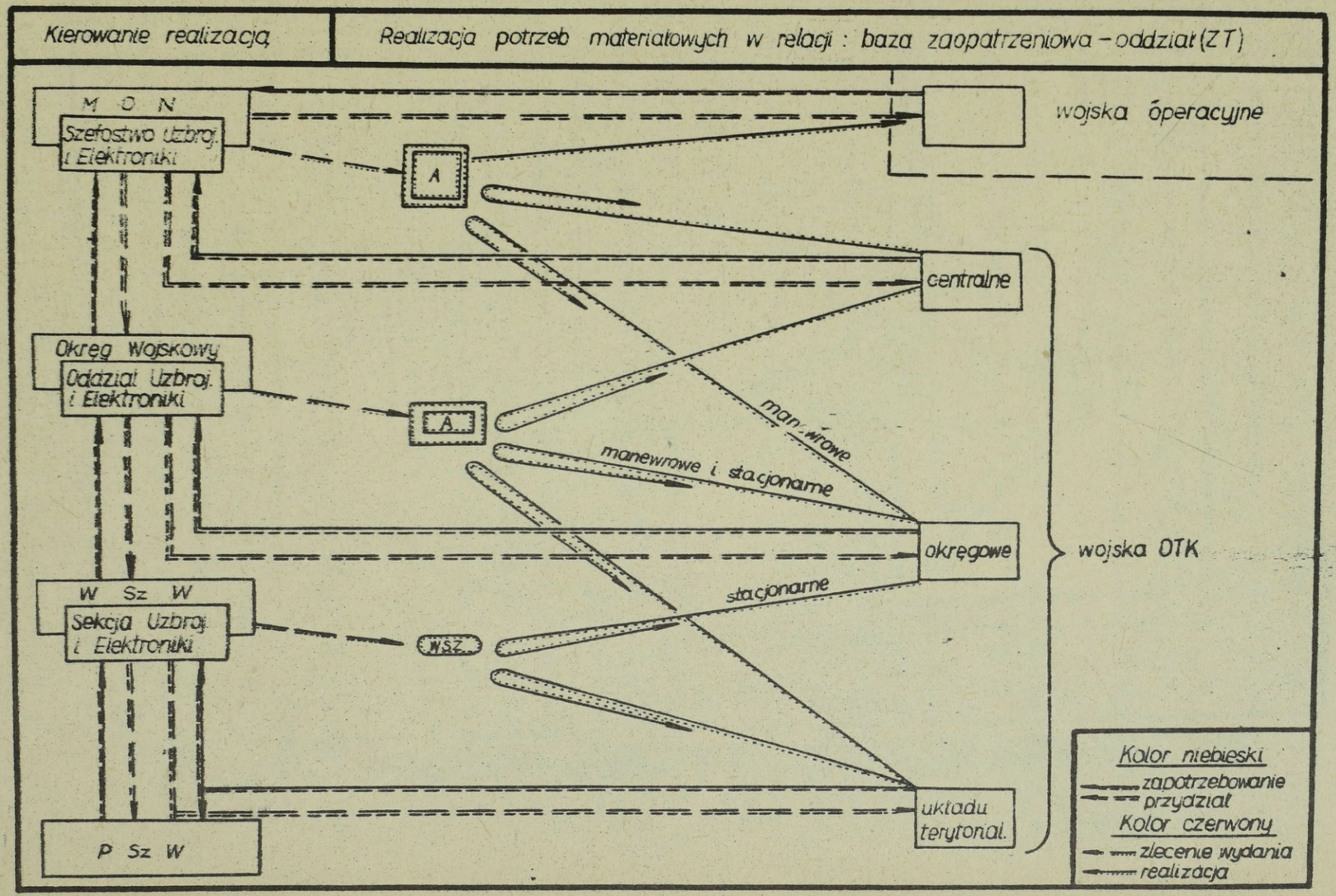
W wojskach OTK, w większości działających poza zasięgiem zasadniczego źródła zaopatrywania, zmiana w przydziałach na zaopatrzenie jest raczej często stosowana.

Przydział na zaopatrzenie może mieć charakter stały lub przejściowy /okresowy/, do czasu wykonania konkretnego zadania. Przy zmianie przydziału na stałe sprawa ta musi być udokumentowana odpowiednimi protokółami zdawczo-odbiorczymi, a przy okresowym - odpowiednimi dokumentami zezwalającymi na otrzymanie właściwych środków materiałowych /talony, przekazy materiałowe itp./.

Załącznik 15

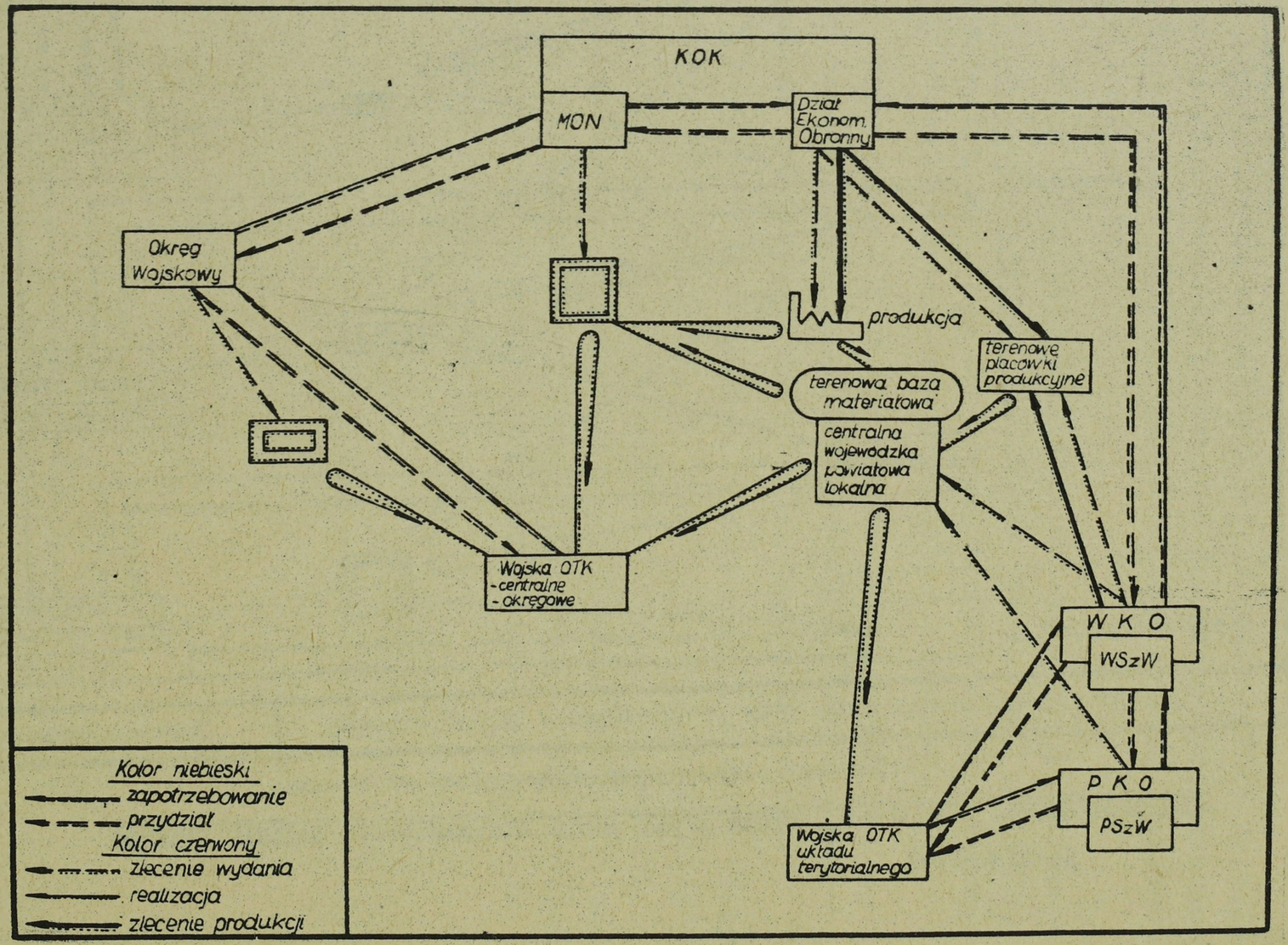
SCHEMAT SYSTEMU ZAOPATRYWANIA WOJSK OTK W SPRZĘT I MATERIAŁY TYPOWO WOJSKOWE

/wariant na przykładzie uzbrojenia i amunicji/

Załącznik 16

SCHEMAT SYSTEMU ZAOPATRYWANIA WOJSK OTK W SPRZĘT I MATERIAŁY POWSZECHNEGO UŻYTKU

Załącznik 17

FORMY ZAOPATRYWANIA WOJSK OTK

Rozróżnia się dwie formy zaopatrywania wojsk OTK w czasie wojny: zaopatrywanie garnizonowe /stacjonarne/ i zaopatrywanie polowe.

Zaopatrywanie zwane garnizonowym występuje:
- podczas pobytu jednostek w stałych rejonach rozmieszczenia;
- gdy okres wyjścia jednostki poza rejon rozmieszczenia nie jest dłuższy od doby czasu.

Zasady zaopatrywania garnizonowego okresu wojny nie różnią się od zasad zaopatrywania w okresie pokoju. W warunkach garnizonowych istotną cechą jest wykorzystywanie urządzeń stałych do magazynowania, przechowywania oraz przetwarzania środków materiałowych i wydawanie środków użytkownikom bezpośrednio ze składu.

Zaopatrywanie polowe może być stosowane podczas wykonywania zadań bojowych poza stałym miejscem rozmieszczenia jednostki, jeżeli pobyt poza garnizonem trwa dłużej niż dobę. Jest ono zbliżone do zaopatrywania jednostek wojsk operacyjnych, a istota jego polega na zaspokajaniu potrzeb materiałowych pododdziałów drogą dowozu z ruchomych urządzeń tyłowych oddziału gospodarczego, rozwijanego w rejonie działań bojowych.

Konieczne wydaje się wyjaśnienie powiązania zaopatrywania polowego wojsk OTK z okresem działania przekraczającym dobowe oderwanie się jednostki od garnizonu. Garnizon oddziału wojsk OTK jest zasadniczym źródłem zaopatrzenia w warunkach stacjonarnych. Wyjście oddziału do działań poza obręb garnizonu wymaga zabrania ze sobą takiej ilości środków materiałowych, jaka jest niezbędna do realizacji zadania. Jeżeli wykonywane zadanie jest planowane na okres nie dłuższy od doby i po wykonaniu jego następuje powrót do garnizonu, oddział wojsk OTK bierze w rejon działań środki materiałowe w ilości i asortymencie odpowiadającym potrzebom dobowego

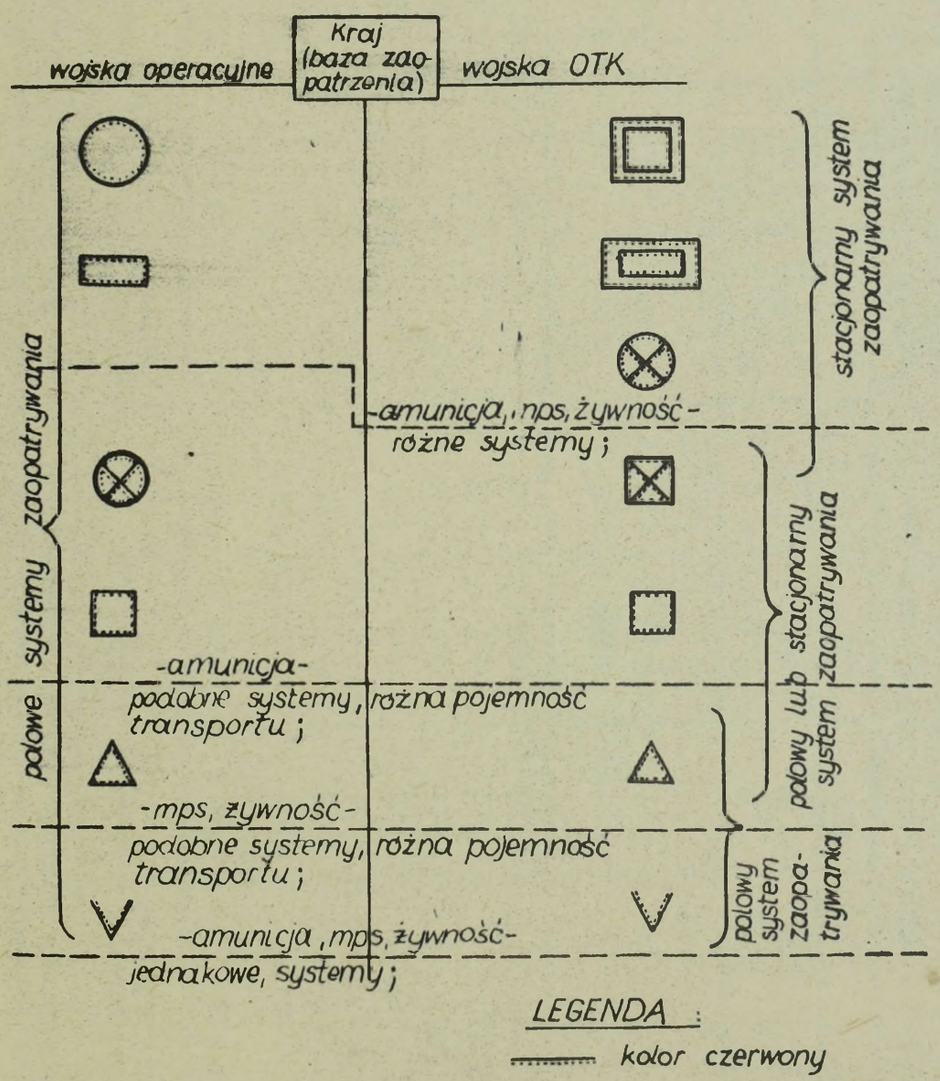
zużycia. Nie będzie to zaopatrywanie polowe, ilość materiałów na dobowe zużycie nie jest bowiem oparta na zapasach polowych.

Inaczej wygląda sprawa, gdy oddział wojsk OTK opuszcza garnizon na czas dłuższy od doby. Zabiera on wówczas ze sobą środki materiałowe stanowiące zapas polowy, który służy do odtwarzania zużycia w toku działań. Podstawą zaopatrywania stają się więc zapasy polowe, a więc zaopatrywanie można określić mianem "polowego". Ilość zapasów polowych wojsk OTK, biorąc za podstawę ich wielkość i urzutowanie /załącznik 19/ oraz dobowe normy zużycia /załącznik 23/, dają usamodzielnienie /bez konieczności dostaw z zewnątrz/ przez okres od 3-5 dób działań. Zużywane ilości środków materiałowych przez oddział uzupełnia się transportem związku taktycznego /w wypadku takiej podległości organizacyjnej, jak np. w ramach BM WOWewn pułk manewrowy/ lub pobiera z najbliższych źródeł zaopatrywania transportem oddziału /w wypadku samodzielnych oddziałów podporządkowania centralnego, okręgowego lub terytorialnego/. Tylko w nielicznych wypadkach może do tych oddziałów nastąpić dowóz zaopatrzenia transportem okręgowym lub wojewódzkim /trudności w wystarczającej bazie transportowej tych szczebli kierowania/.

Załącznik 18

ZASADNICZE CECHY SYSTEMÓW ZAOPATRYWANIA WOJSK OTK I WOJSK OPERACYJNYCH /ZAOPATRZENIA JAKO CAŁOŚĆ/

Poniższy schemat obrazuje cechy występujące w warunkach odrębnego działania:

Na schemacie tym liniami przerywanymi pokazano granicę różnic lub podobieństwa między systemami zaopatrywania obu pionów wojsk sił zbrojnych.

O ile w wojskach operacyjnych w całości występuje polowy system zaopatrywania o tyle w wojskach OTK, w zależności od szczebla organizacyjnego, można rozróżnić trzy systemy: stacjonarny, polowy i mieszany. Na szczeblach oddziału i związku taktycznego obserwuje się podobny system zaopatrywania. Jednak różna pojemność transportowa w obu

pionach wojsk /w wojskach OTK mniejsza ładowność/ powoduje, że nie można postawić znaku równości między oboma systemami /wojska operacyjne stosują dowóz zaopatrzenia transportem szczebla nadrzędnego, a w wojskach OTK, ze względu na różną pojemność transportową, oprócz dowozu "z góry" realizuje się w większości pobieranie "na siebie"/.

Załącznik 19

WIELKOŚĆ I URZUTOWANIE ZAPASÓW MATERIAŁOWYCH W WOJSKACH OPERACYJNYCH I WOJSKACH OTK /PRZYJĘTYCH ZA PODSTAWĘ DO ROZWAŻAŃ W ROZPRAWIE/

Rodzaj zaopatrzenia	Wojska operacyjne /zapasy ruchome/					Wojska OTK /zapasy polowe/				
	żołnierz /sprzęt/	pod-oddział	oddział	związek taktyczny	razem	żołnierz /sprzęt/	pod-oddział	oddział	związek taktyczny	razem
am.strzelecka	0,5		0,3	0,2	1,0	0,5		0,3	0,2	1,0
am.strzel. w woz. boj.	1,0		0,3	0,2	1,5	1,0		0,3	0,2	1,5
am. PPK	1,5		0,5	0,5	2,5	-		-	-	-
am.art.na-ziemn.	0,5		0,3	0,2	1,0	0,5		0,3	0,2	1,0
am. BM-14	0,5		0,3	0,2	1,0	-		-	-	-
am. plot	1,0		0,5	0,5	2,0	1,0		0,5	0,5	2,0
am. czołgowa	1,0		0,5	0,75	2,25	1,0		0,5	0,5	2,0
benzyna samochodowa	1,0	-	0,25	0,25	1,5	1,0	-	0,13	0,12	1,25
olej napędowy	1,0	-	0,5	0,5	/1,75/x 2,0 /2,5/x	1,0	-	0,5	0,5	2,0
żywność "W"	-	2,5	1,0	1,5	5,0 /8,0/x	-	1,0	2,0	2,0	5,0
żywność "S"	1,0	-	0,5	0,5	2,0	1,0	-	-	-	1,0
umundurowanie	-	-	3%	2%	5%	-	-	3%	2%	5%

Uwaga: Dane dotyczące wielkości i urzutowania zapasów przyjęto z następujących źródeł:

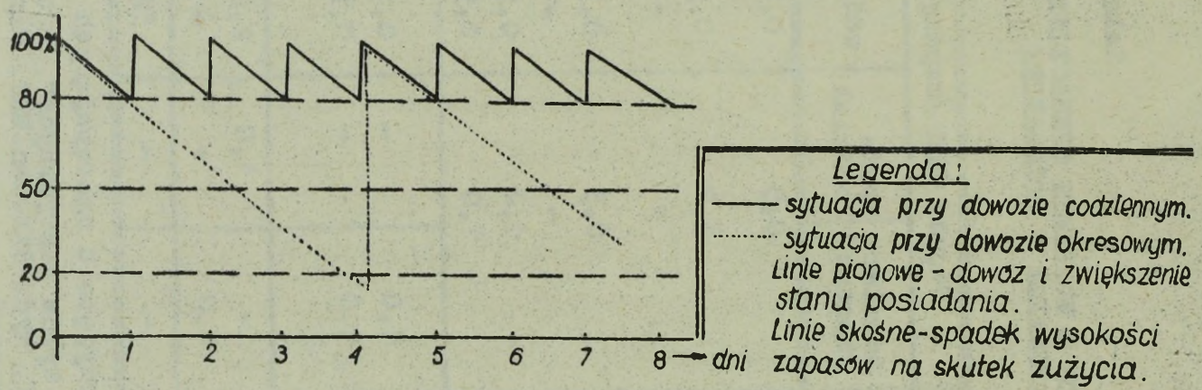
a/ wojska operacyjne -"Dane taktyczno-techniczne tyłów taktycznych", wyd. ASG, Warszawa, II.1968.
b/ wojska OTK: - "Biuletyn Informacyjny" nr 3/82/, wyd. Szt.Gen.MON, Warszawa, VII 1967.
- "Ustalenia wysokości zapasów sił OTK", projekt zespołu autorskiego ASG dla Szt.Gen. MON 1968.

x Zwiększenie o zapas doraźny.

Załącznik 20

ZALEŻNOŚCI MIĘDZY UZUPEŁNIANIEM POTRZEB MATERIAŁOWYCH UMOWNEJ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ W TRYBIE CODZIENNYM I OKRESOWYM

Założenie:
- stan posiadania równy 100%;
- planowane codzienne zużycie równe 20%.

W warunkach stacjonarnych i polowych przy posiadaniu odpowiedniej ładowności transportowej w umownej jednostce organizacyjnej możliwe jest okresowe uzupełnianie potrzeb materiałowych. Przy ograniczonej zdolności załadowczej transportu szczebla odpowiedzialnego za realizację potrzeb materiałowych konieczne jest codzienne odtwarzanie zapasów materiałowych w jednostce organizacyjnej do pełnych ustalonych norm, chyba że przewidywane i realizowane zadania mieszczą się w granicach czasu, pozwalających na obniżenie zapasów bez konieczności ich uzupełniania w toku działań. Ze względu na to, że trudno jest przewidzieć, czy po wykonaniu jednego zadania nie wyniknie inne, konieczne wydaje się uzupełnienie w warunkach polowych potrzeb materiałowych do pełnych norm zapasów i niedopuszczenie do obniżenia ich poniżej 50% stanu /czyli raczej dowóz codzienny/.

Załącznik 21

RÓŻNICE MIĘDZY ZAPASEM BIEŻĄCYM A NIENARUSZALNYM /W WARUNKACH GARNIZONOWYCH/

Zapewnienie ciągłości zaspokajania potrzeb materiałowych wojsk OTK realizuje się przez utrzymywanie odpowiednich zapasów środków materiałowych. Złożone w składach garnizonowych oddziału środki materiałowe służą do codziennego użytku i w zależności od rodzaju asortymentu /możliwości przechowania/ zgromadzone są na okres od kilku do kilkudziesięciu dni, a nawet i dłużej. W ramach tych zapasów garnizonowych część przewidywana jest jako zapas nienaruszalny, a pozostałość może być rozchodowywana jako zapas do użytku bieżącego.

Zapas nienaruszalny jest wielkością stałą, opartą na naliczeniach etatowych oraz normach należności czasu "W" i w żadnym wypadku nie może być zużytkowany w okresie pokoju. Normy czasowe przechowania powodują jednak konieczność wymiany tych zapasów na jakościowo i ilościowo równe wycofywanym z zapasu nienaruszalnego. Dane te uzyskano z konsultacji w wymienionych instytucjach centralnych MON.

Załącznik 22

WAGA JEDNOSTKI KALKULACYJNEJ /w kg/ ZAPASÓW MATERIAŁOWYCH W WOJSKACH OPERACYJNYCH I W WOJSKACH OTK /PRZYJĘTYCH ZA PODSTAWĘ DO ROZWAŻAŃ W ROZPRAWIE/

Rodzaj zaopatrzenia	Wojska operacyjne			Wojska OTK					
	bpz	pz	DZ	bot	pot "c"	pm WOWewn.	BM WOWewn.	BWOP /zach/	BWOP /morska/
am. strzelecka	11373,0	49379,0	215563,0	5494,0	20985,0	10737,0	41838,0	66176,0	49418,0
am.art.naziemn.	10846,0	57950,0	376106,0	-	30672,0	6984,0	73440,0	322963,0	208799,0
am.rakietowa	-	-	52800,0	-	-	-	-	-	-
am.plot	6407,0	22072,0	147855,0	-	2130,0	-	-	3960,0	4140,0
am.czołgowa	-	60192,0	302784,0	-	-	-	14592,0	-	-
Ogółem amunicja	28626,0	189593,0	1095108,0	5494,0	53837,8	17721,0	129870,0	393099,0	262357,0
benzyna samochodowa	2745,0	34019,0	314942,0	2370,0	13312,0	13362,0	58193,0	50337,0	44683,0
olej napędowy	9158,0	75629,0	342714,0	-	-	-	30406,0	1240,0	-
Ogółem MPS	11903,0	109648,0	657656,0	2370,0	13312,0	13362,0	88599,0	51577,0	44683,0
Żywność "W"	930,0	4772,0	27530,0	1260,0	5045,0	2327,0	10090,0	15337,0	12300,0
Żywność "S"	528,0	2711,0	15637,0	660,0	2685,6	1322,0	5731,0	8712,0	6986,0

Uwaga: Dane cyfrowe uzyskane na podstawie:

a/ w wojskach operacyjnych - "Dane taktyczno-techniczne tyłów taktycznych", wyd. Katedra Taktyki Tyłów ASG, Warszawa, luty 1968 r.;

b/ w wojskach OTK - własne wyliczenia z etatów wymienionych w cz. I rozprawy;

c/ "Vademecum służby uzbrojenia", wyd. ASG, Warszawa, grudzień 1965 r.

Załącznik 23

DOBOWE NORMY ZUŻYCIA /W JEDNOSTKACH KALKULACYJNYCH/ ZASADNICZYCH ŚRODKÓW MATERIAŁOWYCH W WOJSKACH OPERACYJNYCH I WOJSKACH OTK /WG WARIANTÓW DZIAŁAŃ PRZYJĘTYCH ZA PODSTAWĘ ROZWAŻAŃ W ROZPRAWIE/

Rodzaj zaopatrzenia	jk	oddział		związek taktyczny		Uwagi
		wojska oper.	wojska OTK	wojska oper.	wojska OTK	
amunicja strzelecka	jo	0,6-0,7	0,3	0,5-0,6	0,2	Normy wojsk OTK ustalone na czas działań samodzielnych na obszarze kraju
amunicja artyleryjska	jo	do 1,5	0,3	1,0-1,2	0,2	
amunicja czołgowa	jo	do 1,0	0,2	0,9-1,3	0,1	
amunicja p/lotnicza	jo	1,0-1,5	0,5	1,0-1,3	0,3	
benzyna samochodowa	jn	0,2-0,35	0,2-0,3	0,3	0,03-0,2	
olej napędowy	jn	0,4-0,5	0,3-0,4	0,4	0,2-0,3	
żywność	rdz	1	1	1	1	

Uwaga. Opracowano na podstawie:

a/ podręcznik "Wojennyj tył", wyd. MON ZSRR;
b/ skrypty i wykłady zespołów Katedr ASG z lat 1968-69;
c/ Biuletyn Informacyjny" nr 1/63, wyd. Szt.Gen. MON, Warszawa, marzec 1964, s. 67-103;
d/ ćwiczenie "Tajfun", opracow. zespołowe 1967;
e/ materiały zespołu autorskiego ASG dla Szt.Gen.MON, opracow. 1968;
f/ materiały z ćwiczeń ASG do potrzeb szkoleniowych w latach 1968-69.

Załącznik 24

USTALENIA ETATOWE PODODDZIAŁÓW TYŁOWYCH WOJSK OPERACYJNYCH, PRZYJĘTYCH DO ROZWÁŻAŃ W ROZPRAWIE

1. Batalion piechoty pułku zmechanizowanego /etat ćwicz. C/069/:

pluton zaopatrzenia:

- stan osobowy - 11;
- transport i wyposażenie;

samochody ciężarowo-terenowe - 4 /w tym 3 do kuchni polowych/;
przyczepa transportowa P-3 - 1;
kuchnie polowe - 3;

pluton medyczny:

- stan osobowy - 4;
- transport;

transporter sanitarny SKOT - 1;

drużyna remontowa:

- stan osobowy - 4;
- transport:

samochód specjalny - 1 /A/Sam/.

2. Pułk zmechanizowany /etat ćwicz. C/069/:

kompania zaopatrzenia:

- stan osobowy - 80;
- transport:

samochody ciężarowo-terenowe - 40;
samochody-cysterny - 6;
samochody specjalne - 2 /w tym 1 samochód sztabowy/;
przyczepy transportowe P-3 - 22;

kompania medyczna:

- stan osobowy - 22;
- transport:

samochody ciężarowo-terenowe - 2;
samochody sanitarne - 2;
transportery sanitarne SKOT - 2;
samochód - sala opatrunkowa - 1;

kompania remontu wozów bojowych i samochodów:

- stan osobowy - 47;
- transport:

samochód ciężarowo-terenowy - 1;
samochody specjalne - 10;
ciągniki gąsienicowe - 3;

pluton remontu uzbrojenia:

- stan osobowy - 16;
- transport:

samochody ciężarowo-terenowe - 1;
samochody specjalne - 3;

3. Dywizja zmechanizowana /etat ćwicz. C/069/:

batalion zaopatrzenia:

- stan osobowy - 421;
- transport i wyposażenie:

samochody osobowo-terenowe - 2;
samochody ciężarowo-terenowe - 186;
samochody-cysterny - 56;
samochód sanitarny - 1;
samochody specjalne - 13;
przyczepy transportowe P-3 - 117;
przyczepy-cysterny - 24;
motocykle M-72 - 5;
przyczepy specjalne /techn./ - 4;
piece piekarnicze KPN - 4;

batalion medyczny:

- stan osobowy - 133;
- transport:

samochód osobowo-terenowy - 1;
samochody ciężarowo-terenowe - 15;
samochód-cysterna - 1;
samochody sanitarne - 10;
samochody specjalne - 2; /sala operac. i sala opatrunkowa/;
przyczepy transportowe - 8;

batalion remontowy:

- stan osobowy - 231;
- transport:

samochody osobowo-terenowe - 4;
samochody ciężarowo-terenowe - 7;
samochody-cysterny - 2;
samochody specjalne - 48;
przyczepy transportowe - 23 /w tym 17 specjalnych/;
ciągniki kołowe - 5;
ciągniki gąsienicowe - 4;
PTG - 1;
motocykl M-72 - 1.

Załącznik 25

USTALENIA ETATOWE PODODDZIAŁÓW TYŁOWYCH JEDNOSTEK WOJSK OTK, PRZYJĘTYCH DO ROZWAŻAŃ W ROZPRAWIE

1. Batalion obrony terytorialnej /bat/ /etat ćwicz. A/086/:

pluton zaopatrywania i obsługi:

- stan osobowy - 11;
- transport:

samochód ciężarowo-szosowy - 1;
samochód-furgon - 1;
przyczepy transportowa P-3 - 1;

2. Pułk obrony terytorialnej /pot/ kategorii "C" /etat ćwicz. A/085/:

- stan osobowy tyłów pot - 109

kompania transportowa:

- stan osobowy - 70;
- transport:

samochody ciężarowo-szosowe - 10;
samochód specjalny - 1;
samochód-cysterna - 1;
motocykl - 1;
przyczepy transportowe P-3 - 5;

pluton gospodarczy:

- stan osobowy - 19;
- transport i wyposażenie:

samochód ciężarowo-szosowy - 1;
samochód-furgon - 1;
kuchnia polowa - 1;

składy pułkowe:

- stan osobowy - 11.

3. Pułk manewrowy WOWewn: /Vademecum oficera, wydanie tymczasowe ASG, Warszawa 1967, konsultacje w Głównym Kwatermistrzostwie WP/:

- stan osobowy tyłów pm WOWewn. - 68;

151

pluton transportowy:

- stan osobowy - 32;
- transport:

samochody ciężarowo-szosowe - 9;
samochody-furgony - 2;
samochód-wywrotka - 1;
samochody-cysterny - 2;
samochody sanitarne - 2;
autobus - 1;
autobus sztabowy - 1;
traktor kołowy - 1;
traktor kołowy 1-osiowe - 1;
przyczepy transportowe P-3 - 6;
przyczepy transportowe P-2 - 2;
przyczepa na benzynę - 1;
przyczepy na wodę - 2;

pluton gospodarczy:

- stan osobowy - 21;
- wyposażenie:

kuchnie polowe - 9;

składy pułkowe:

- stan osobowy - 11.

4. Brygada manewrowa WOWewn. /Vademecum oficera, wydanie tymczasowe, ASG, Warszawa 1967, konsultacje w Głównym Kwatermistrzostwie WP; oparto na przykładzie Brygady Mazowieckiej/:

- stan osobowy tyłów BM WOWewn. - 130;

kompania transportowa á dwa plutony:

- stan osobowy - 63;
- transport:

samochody osovowe - 3;
autobus - 1;
samochód-furgon - 1;
samochody ciężarowo-terenowe 2,5 t - 6;
samochody ciężarowo-szosowe 4,0 t - 26;
samochody-wywrotki - 2;
traktor kołowy - 1;

przyczepy transportowe P-3 - 11;
przyczepy specjalne - 3;

pluton gospodarczy:
- stan osobowy - 38;
- wyposażenie:
kuchenie polowe - 18;

składy brygadowe:
- stan osobowy - 16.

5. Brygada WOP /Vademecum oficera, wydanie tymczasowe, ASG Warszawa 1967, konsultacje w Głównym Kwatermistrzostwie WP; oparto na przykładzie 9 BWOP/:
- stan osobowy tyłów brygady - 140;

kompania transportowo-gospodarcza:
- stan osobowy - 23;
- transport:
autobus - 1;
samochody osobowe - 6;
samochody osobowo-terenowe - 2;
samochody-furgony - 2;
mikrobus - 1;
samochody ciężarowo-szosowe 4,0 t - 6;
samochód-wywrotka - 1;
samochód-cysterna - 1;
traktor kołowy - 1;
samochód ciężarowo-terenowy 2,5 t - 1;
przyczepy transportowe 4,0 t - 6;
przyczepy transportowe 0,5 t - 2;
motocykl z wózkiem - 1;
rowery - 12;

pluton gospodarczy:
- stan osobowy - 18;
- wyposażenie:
kuchnie polowe - 4;
kuchnie plecakowe - 6;
piec piekarniczy KPN - 1;

pluton remontowo-budowlany:
- stan osobowy - 45;

pluton remontu samochodów:
- stan osobowy - 11;
- wyposażenie:
samochód warsztatowy B/Sam - 1;
samochód specjalny ŁA/Sam - 1;

składy brygady:
- stan osobowy - 15.

6. Brygada WOP /Vademecum oficera, wydanie tymczasowe, ASG, Warszawa 1967, konsultacje w Głównym Kwatermistrzostwie WP, tajna "Myśl Wojskowa" nr 2/69; przyjęto w przybliżeniu opierając się na specyfice obrony wybrzeża/:
- stan osobowy tyłów brygady - 80;

kompania zaopatrzenia:
- stan osobowy - 49;

pluton transportowy:
- stan osobowy - 24;
- transport:
samochód osobowy - 1;
samochody ciężarowo-szosowe 2,5 t - 7;
traktory kołowe - 2;
przyczepy transportowe P-3 - 7;

pluton gospodarczy:
- stan osobowy - 20;
- wyposażenie:
piec piekarniczy KPN - 1;
samochody ciężarowo-szosowe - 3;
samochód-pralnia - 1;
samochód-łaźnia - 1;
przyczepa transportowa P-3 - 1;
samochód-cysterna - 1;
kuchnia polowa - 1;

składy brygadowe:
- stan osobowy - 15.

Załącznik 26

MANEWR, MANEWROWOŚĆ:

Manewr - stopień zdolności utworzenia jak najdogodniejszego zgrupowania własnych sił i środków do wykonania określonego zadania /zajęcia jak najlepszego położenia w stosunku do przeciwnika/.

Manewrowość - stopień zdolności wojsk i techniki bojowej do szybkiego wykonania odpowiedniego manewru.

/Na podstawie wyd. MON BWW, Warszawa 1962 "Manewrowość...." L. Varvarovsky/.

155

Załącznik 27

UZASADNIENIE MANEWROWOŚCI

Pułk manewrowy WOWewn dysponuje 63 samochodami ciężarowo-terenowymi i 9 samochodami ciężarowo-szosowymi. Stan osobowy pułku wynosi 931 żołnierzy.

Brygada manewrowa WOWewn dysponuje 14 samochodami ciężarowo-terenowymi i 246 samochodami ciężarowo-szosowymi. Stan osobowy brygady wynosi 4036 żołnierzy.

Brygada WOP /zachodnia/ posiada 14 samochodów ciężarowo-terenowych i 218 ciężarowo-szosowych. Stan osobowy brygady wynosi 6135 żołnierzy.

Brygada WOP /morska/ posiada 24 samochody ciężarowo-terenowe i 175 ciężarowo-szosowych. Stan osobowy brygady wynosi 4920 żołnierzy.

Dane te stanowią podstawę uzasadniającą przyjętą manewrowość tych sił.

Załącznik 28

RUCHLIWOŚĆ, RUCHLIWOŚĆ TYŁÓW

Ruchliwość

- jest niezbędnym, lecz nie jedynym elementem manewrowości;
- zmierza do osiągnięcia przede wszystkim najwyższej szybkości środków transportowych...;
- najwyższa szybkość rozwijania przy przesuwaniu oddziałów i jednostek, ich zdolność do szybkiego rozwinięcia się i prowadzenia walki w różnych warunkach.

/Ustalenia z pracy L. Varvanovsky "Manewrowość"/.

Ruchliwość tyłów uzyskać można przez posiadanie takich jednostek i sprzętu, który pozwoli na szybkie dostarczenie zaopatrzenia do rejonu działań bojowych. Ruchliwość tyłów umożliwi szybkie i sprawne wykonanie przesunięć w ramach manewru tyłów /w tym również manewru środkami materiałowymi/.

Załącznik 29

ZESTAWIENIE CIĘŻARÓW WG WIELKOŚCI POLOWYCH ZAPASÓW WOJSK OTK /W TYŁACH ODDZIAŁÓW/

Rodzaj jednostki	Jedn. miary	Amunicja				MPS		Żywność
		strzelecka	art. naziem.	plot	czołgowa	benzyna samoch.	olej napędowy	"W"
bot	jk	0,3	-	-	-	0,13	-	2
	kg	1648	-	-	-	318	-	2520
pot "C"	jk	0,3	0,3	0,5	-	0,13	-	2
	kg	6296	9202	1965	-	1731	-	10090
pm WOWewn.	jk	0,3	0,3	-	-	0,13	-	2
	kg	3221	2095	-	-	1737	-	4654
BM WOWewn.	jk	0,2	0,2	-	0,5	0,12	0,5	2
	kg	8368	14688	-	7296	6983	15203	20180
BWOP /zach/	jk	0,2	0,2	0,5	-	0,12	0,5	2
	kg	13235	64593	1980	-	6404	620	30674
BWOP /morska/	jk	0,2	0,2	0,5	-	0,12	x	2
	kg	9884	40560	2070	-	5362	x	24600

Uwaga. Do podanych wyliczeń w ramach oddziału /związku taktycznego/ należy dodać 20% ogólnego ciężaru zapasów polowych na inne środki materiałowe.

x Nie ujęta ilość paliwa dla jednostek pływających, dla których bazą zaopatrzenia są nabrzeżne składy MPS Marynarki Wojennej.

Załącznik 30

ZESTAWIENIE TRANSPORTU DOWOZU PODODDZIAŁÓW ZAOPATRYWANIA JEDNOSTEK WOJSK OTK PRZYJĘTYCH DO ROZWAŻAŃ W ROZPRAWIE /WARIANT WYNIKAJĄCY Z ETATÓW ĆWICZEBNYCH I WŁASNYCH USTALEŃ/

Lp.	Rodzaj jednostki	Nazwa oddziału /pododdziału/ zaopatrywania	Transport										Zdolność załadowcza w tonach		Uwagi
			cięż.-szos. 4 t	cięż.-szos. 2,5 t	cięż.-teren. 2,5 t	cyst. 2,5 t	przyczepy transp. 4 t	przyczepy transp. 3 t	przyczepy transp. 2 t	przyczepy transp. 0,5 t	przyczepy na MPS 2 t	furgon	transp. burtowy	transp. na MPS	
1.	bot	pluton zaopatr. i obsługi	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	5,5	-	
2.	pot "C"	kompania transp.	-	10	-	1	-	5	-	-	-	-	40,0	2,5	1 kuchnia polowa
		pluton gospodar.	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2,5	-	
		składy pułkowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	pm WOWewn.	pluton transp.	-	9	-	2	-	6	2	-	1	2	44,5	7,0	9 kuchni polowych
		pluton gospodar.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
		składy pułkowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	BM WOWewn.	kompania transp.	26	-	6	-	-	11	-	-	-	1	152,0	-	18 kuchni polowych
		pluton gospodar.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
		składy brygadowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	BWOP /zach./	komp.transportowo-gospodarcza	6	-	1	1	6	-	-	1	-	-	51,5	2,5	4 kuchnie polowe 1 piec KPN
		składy brygadowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	BWOP/morska/	kompania zaopatr.	-	10	-	1	-	8	-	-	-	-	49,0	2,5	1 kuchnia polowa 1 piec KPN
		składy brygadowe													

63

Załącznik 31

UMOWNA ŁADOWNOŚĆ ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH PRZYJĘTYCH DO ROZWAŻAŃ W ROZPRAWIE

Nie uwzględniono w rozważaniach podziału transportu samochodowego na terenowy lub też szosowy, mimo że w załączniku 29 i 30 przedstawiono nawet jego zdolności załadowcze. Wynika to z tego, że założone warianty działań będą przebiegały w warunkach, w których transport wojskowy /wojsk operacyjnych/, posiadający wyższy współczynnik eksploatacyjno-techniczny, może w przeciętnych warunkach pracować z mniejszą wydajnością, niż zakłada się to w operacji prowadzonej na froncie zewnętrznym. Uwzględniając więc mniejszy "wysiłek" tego transportu można powiedzieć, że będzie on dorównywał współczynnikom występującym w transporcie wojsk OTK.

Biorąc to za podstawę przyjęto umowną ładowność środka transportowego:

- ludzia..... 25 osób;
- materiałów ..... 3 tony dla transportu burtowego /w tym przyczep
  ..... 2,5 tony dla cystern samochodowych i przyczep cystern/.

"Mniejsza wydajność" transportu zaopatrzeniowego wojsk operacyjnych nie może być brana dosłownie. W działaniach bojowych, prowadzonych wspólnie z wojskami OTK na terenie kraju, transport wojsk operacyjnych będzie miał lepsze warunki przebiegu /lepszy stan i większa ilość dróg dowozu/, jak również możliwość zastosowania większego współczynnika załadowania. Pozwoli to na eksploatowanie tylko części pododdziału transportowego, czyli będzie niepełne wykorzystanie zdolności załadowczej. Poza tym w warunkach krajowych realizacja potrzeb /nawet dla jednostek wojsk operacyjnych/ oparta na miejscowych źródłach zaopatrzenia zmusza do zwiększenia przebiegu transportu przy odbiorze różnych środków materiałowych z kilku źródeł. Transport wojsk operacyjnych w działaniach na froncie zewnętrznym zasadniczo będzie bazował na jednym źródle /składzie ogniwa nadrzędnego/. W działaniach na terenie kraju konieczność dostosowania się do nowych warun-

ków realizacji potrzeb zmusza do podjęcia decyzji:

- jednym środkiem transportu pobierać zaopatrzenia w kilku źródłach lub
- do każdego źródła zaopatrzenia wysłać środek transportowy, z góry zakładając niepełne wykorzystanie jego zdolności załadowczej.

Załącznik 32

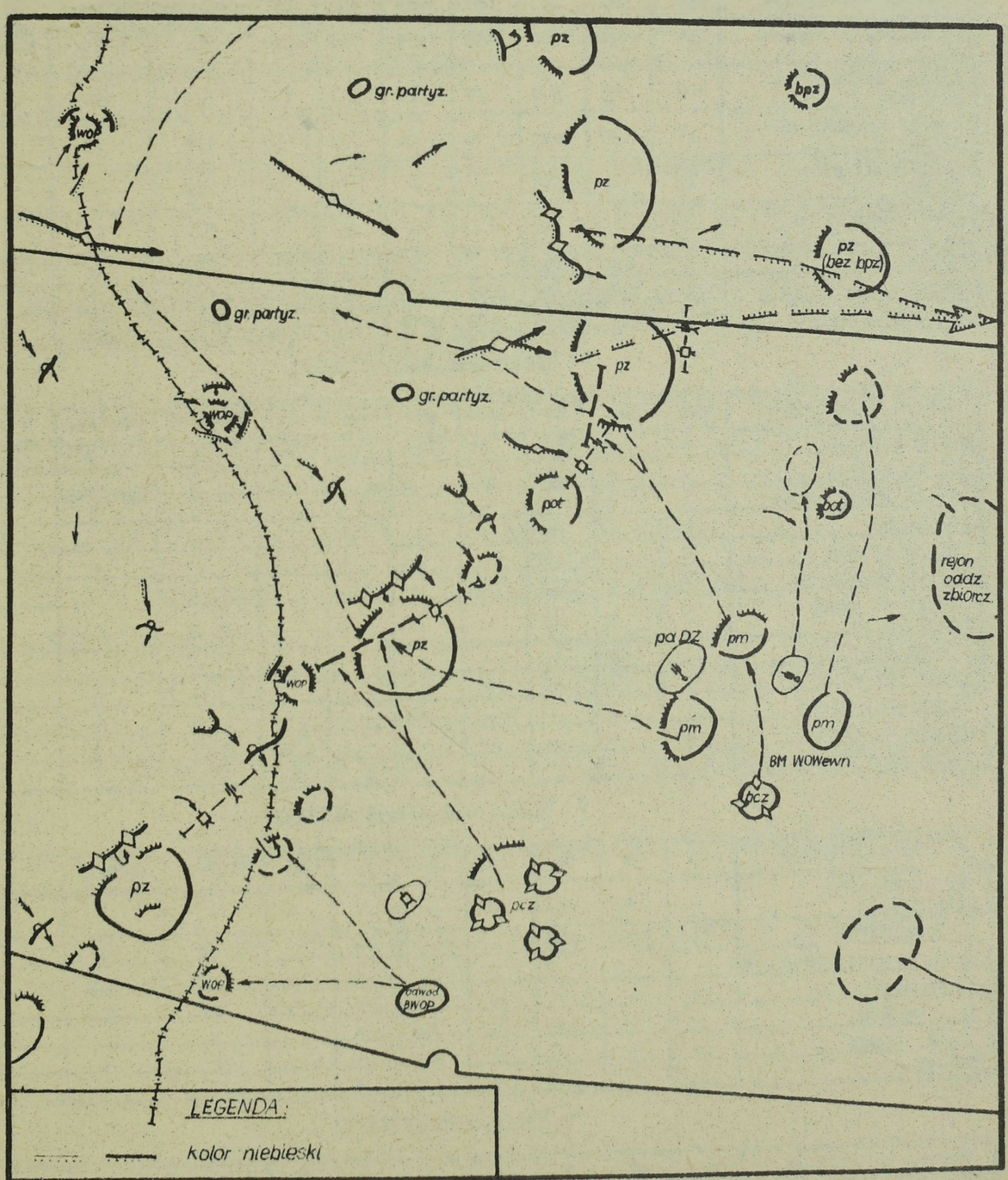
ŚREDNIA KRAJOWA GĘSTOŚĆ ŹRÓDEŁ ZAOPATRZENIA W MPS

Obszar kraju wynosi 312,5 tys. km^2. Na tym obszarze istnieje około 390 powiatów, których ośrodki administracyjne dysponują co najmniej jedną stacją CPN. Przeliczając te dane na nasycenie pewnego terenu stacjami benzynowymi /materiałami pędnymi/, otrzymamy jedną stację na obszar około 800 km^2/w przybliżeniu/. Daje to figuralnie kwadrat o boku około 28 km, czyli średnią odległość jednego źródła mps od drugiego - 30 km /ustalenia na podstawie danych "Rocznika statystycznego", wyd. GUS W-wa 1967 r./.

W zależności od zagospodarowania turystycznego i przebiegu ciągów komunikacyjnych, w różnych rejonach kraju obserwuje się różne nasycenie źródłami zaopatrzenia w materiały pędne. Na przykładzie rejonu Pomorza i Dolnego Śląska /m.in. rozpatrywane w rozprawie/ odległości te kształtują się w granicach od 6 do 50 km /ustalenia na podstawie "Mapy samochodowej Polski", wyd. "Komunikacja i Łączność", W-wa 1966 r./.

Załącznik 33

WARIANT MANEWROWYCH DZIAŁAŃ OBRONNYCH PROWADZONYCH NA OBSZARZE KRAJU
/obrona granić lądowych/

163

Załącznik 34

DANE PORÓWNAWCZE STANU UZBROJENIA W WOJSKACH OPERACYJNYCH I WOJSKACH OTK

1. Uzbrojenie strzeleckie

Rodzaj uzbrojenia	bpz	pz	DZ	bot	pot	pm	BM	BWOP/z/	BWOP/m/	U w a g i
Pistolety maszynowe	237	1128	7230	429	1999	736	3198	5009	4020	Różne typy i lata produkcji
Ręczny karabin maszynowy	103	362	1307	30	71	54	177	374	250	
Ciężki karabin maszynowy	27	127	490	12	24	15	45	131	73	
PG-2 gran. ppanc 80 mm	27	94	333	-	-	15	45	45	-	
PG-7 gran. ppanc 85 mm	2	10	38	-	-	-	-	-	-	
RPG-43	150	480	2490	-	-	-	-	361	234	
Gr. obr. F-1	296	1461	9133	472	2018	931	4036	6135	4920	
Gr. zacz. RG-42	296	1451	9133	472	2018	931	4036	6135	4920	

2. Uzbrojenie artyleryjskie

Rodzaj uzbrojenia	bpz	pz	DZ	bot	pot	pm	BM	BWOP/z/	BWOP/m/	U w a g i
82 mm moźdz.	6	18	54	-	18	6	27 18	27	9	
120 mm moźdz.	3	9	27	-	6	-	36 18	6	6	
85 mm armat ppanc	-	3	17	-	-	-	-	6	6	
122 mm hb	-	6	54	-	-	-	-	-	-	
122 mm armata	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
152 mm armata	-	-	12	-	-	-	-	-	-	
Ciężki gr.ppanc SPG-9 73 mm	2	6	18	-	-	-	-	-	-	
136 mm PPK "3M6"	2	10	38	-	-	-	-	-	-	
BM-14 140 mm	-	-	12	-	-	-	-	-	-	
57 mm arm. ppanc	-	-	-	-	12	-	-	-	-	
Działo bo 82 mm	-	-	-	-	-	6	33 18	27	9	
76 mm arm. ppanc							16			

3. Uzbrojenie przeciwlotnicze

Rodzaj uzbrojenia	bpz	pz	DZ	bot	pot	pm	BM	BWOP/z/	BWOP/m/	U w a g i
127 mm WKM-T54 plot czołg.	-	43	213	-	-	-	-	-	-	
14,5 mm PKM-2	9	133	470	-	-	-	-	6	6	
23 mm armata/ZSU-23-4/	-	3	9	-	-	-	-	-	-	
57 mm armata	-	-	26	-	-	-	-	-	-	
12,7 mm DSzK	-	-	-	-	8	-	-	-	-	
37 mm armata	-	-	-	-	6	-	18 -	-	6	
ZSU-57-2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	

4. Uzbrojenie czołgowe

Rodzaj uzbrojenia	bpz	pz	DZ	bot	pot	pm	BM	BWOP/z/	BWOP/m/	U w a g i
PT-76	-	3	25	-	-	-	-	-	-	
T-55 /100 mm/	-	43	213	-	-	-	-	-	-	
T-34 /85 mm/	-	-	-	-	-	-	4032	-	-	
BTR-152	-	-	-	-	-	-	-	-	4	

Z jakiego źródła są te dane, odbiegające nieco znacznie od danych Vademecum oficera cz. II IBG 1970 rok

Załącznik 35

UZASADNIENIE KONIECZNOŚCI WYZNACZANIA MNIEJSZYCH ODCINKÓW OBRONNYCH DLA WOJSK OTK DZIAŁAJĄCYCH WSPÓLNIE Z WOJSKAMI OPERACYJNYMI W OBRONIE GRANIC KRAJU

Przy rozpatrywaniu odcinków obronnych dla założonych w rozprawie wojsk operacyjnych i OTK oparto uzasadnienie na normatywach przyjętych dla wojsk operacyjnych /"Normy taktyczno-techniczne wojsk własnych na rok 1967/68", wyd. ASG, Warszawa kwiecień 1968 r./.

Podstawy normatywne założone jednakowo dla jednych i drugich wojsk pozwolą na określenie nasycenia zajmowanych odcinków środkami ogniowymi, a na podstawie średniego nasycenia w wojskach operacyjnych - ustalenie szerokości odcinków, w miarę realnych dla wojsk OTK.

W rozważaniu wzięto pod uwagę szerokości rejonów i pasów obrony, określające górną granicę wartości. Porównania dokonano między siłami o równorzędnych i zbliżonych nazwach, np.: bpzmot - bot, pz - pot, pm itd.

Za podstawę wstępnej analizy nasycenia środkami ogniowymi przyjęto:

- dla szczebla batalionu - szerokość rejonu obrony równą 5 km;
- dla szczebla pułku - szerokość rejonu obrony do 10 km;
- dla szczebla dywizji /brygady/ - szerokość pasa obrony równą 30 km

oraz dane liczbowe określające stan uzbrojenia jednostek obu rodzajów wojsk /załącznik 31/.

a/ Szczebel batalionu:

Rodzaj uzbrojenia	Na 1 km obrony:		
	bpzmot	bot	%
Strzeleckie:			
PM /PMK/	47,4	85,8	181,0
rkm	20,6	6,0	29,1
ckm	5,4	2,4	44,5
PG-2, PG-7	5,8	-	-
RPG-43	30,0	-	-
F-1, RG-42	118,4	188,8	159,0
Artyleryjskie:			
moździ.82	1,2	-	-
moździ.120	0,6	-	-
SPG-9	0,4	-	-
PPK	0,4	-	-
Przeciwlotnicze:			
PKM-2	1,8	-	-

Ze względu na brak uzbrojenia artyleryjskiego bot nie może być użyty do obrony zasadniczej pozycji samodzielnie. Raczej należałoby go wykorzystać do obsadzenia głębszej pozycji obrony, wyznaczając mu rejon o szerokości do 2 km.

b/ Szczebel pułku:

Rodzaj uzbrojenia	Na 1 km rejonu obrony				
	pz	pot	%	pm	%
1	2	3	4	5	6
Strzeleckie:					
PM /PMk/	112,8	199,9	177,2	73,6	65,2
rkm	36,2	7,1	19,6	5,4	15,5
ckm	12,7	24,0	189,7	1,5	11,8
PG-2, PG-7	10,4	-	-	1,5	14,8
RPG-43	48,0	-	-	-	-
F-1, RG-42	292,0	403,6	158,1	186,2	63,0

1	2	3	4	5	6
Artyleryjskie:					
moździ.82	1,8	1,8	100,0	0,6	33,3
moździ.120	0,9	0,6	66,6	-	-
arm.ppanc 85	0,3	-	-	-	-
hb 122	0,6	-	-	-	-
SPG-9	0,6	-	-	-	-
PPK	1,0	-	-	-	-
dz.bo 82	-	-	-	6,0	-
dz.ppanc 57	-	1,2	-	-	-
Przeciwlotnicze:					
WKM-T-54	4,3	-	-	-	-
PKM-2	13,3	-	-	-	-
ZSU-23-4	0,3	-	-	-	-
Czołgowe:					
PT-76	0,3	-	-	-	-
T-55	4,3	-	-	-	-

Pułk CT dysponujący uzbrojeniem strzeleckim ilościowo prawie równym pz oraz artyleryjskim ilościowo o wiele słabszym niż w pz może otrzymać samodzielny rejon obrony w granicach do 5 km szerokości i takiej samej głębokości.

Pułk manewrowy słabiej wyposażony w uzbrojenie strzeleckie i artyleryjskie może zajmować rejon obrony na głębiej położonych pozycjach obronnych osłanianych ogniem artylerii i czołgów brygady manewrowej WOWewn. Jego udział w kontratakach możliwy jest przy wzmocnieniu go środkami ogniowymi artylerii i czołgów. Proponowana szerokość rejonu obrony dla pm 3-5 km.

c/ Szczebel dywizji, brygady:

Rodzaj uzbrojenia	Na 1 km pasa obrony: DZ	BM	%	BWOP /z/	%	BWOP /m/	%
Strzeleckie:							
PM /PMk/	241,0	106,6	44,2	166,3	70,0	134,0	59,7
rkm	43,5	5,9	13,7	12,3	28,2	8,3	19,0
ckm	16,3	1,5	9,2	4,7	28,8	2,6	15,9
PG-2,PG-7	83,0	-	-	12,0	14,4	7,8	9,4
RPG-43	12,3	1,5	12,2	1,5	12,2	-	-
F-1,RG-42	608,8	269,0	44,2	409,0	67,1	328,0	53,8
Artyleryjskie:							
moździ.82	1,8	0,6	33,3	0,9	50,0	0,3	16,6
moździ.120	0,9	0,6	66,6	0,2	22,2	0,2	22,2
dz.ppanc 85	0,6	-	-	0,2	33,3	0,2	33,3
hb 122	1,8	-	-	-	-	-	-
armata 122	0,2	-	-	-	-	-	-
armata 152	0,4	-	-	-	-	-	-
SPG-9	0,6	-	-	-	-	-	-
PPK	1,2	-	-	-	-	-	-
BM-14	0,4	-	-	-	-	-	-
dz.bo 82	-	0,6	-	0,9	-	0,3	-
arm.ppanc	-	0,6	-	-	-	-	-
Czołgowe:							
PT-76	0,8	-	-	-	-	-	-
T-34,T-55	7,1	1,1	15,5	-	-	-	-
BTR-152	-	-	-	-	-	0,1	-

Stosunek ilościowy uzbrojenia BM WOWewn i DZ sugeruje, że istnieje możliwość stworzenia w miarę odpowiedniego nasycenia środkami ogniowymi pasa obrony szerokości 10 km.

Charakter działań BWOP /obu typów/, w rozbiciu na placówki, strażnice itp. obiekty graniczne, nie wymaga specjalnie ustaleń szerokości pasa obrony. Posiadane środki ogniowe pozwalają na utworzenie szeregu mniejszych rejonów obrony na pasie granicznym lub też obsadzanie obiektów przygranicznych, przygotowanych do względnie trwałej obrony okrężnej.

Załącznik 36

UZASADNIENIE PRZYJĘTEJ ODLEGŁOŚCI W OGNIWIE: ODDZIAŁ WOJSK OTK - ŹRÓDŁO ZAOPATRZENIA /50 km/

Przyjęta średnia odległość w tym ogniwie wynika z konkretnych możliwości dysponowania na obszarze kraju składami posiadającymi amunicję strzelecką.

Za podstawę wyliczeń przyjęto:

- 5 składów centralnych;
- 4 składy okręgowe;
- 17 składów rejonowych /wojewódzkich/;
- około 19 składów granizonowych na bazie szkół oficerskich, podoficerskich, akademii wojskowych oraz jednostek typu BM WOWewn i BWOP.

Razem można liczyć na około 45 źródeł zaopatrzenia w tego rodzaju amunicję.

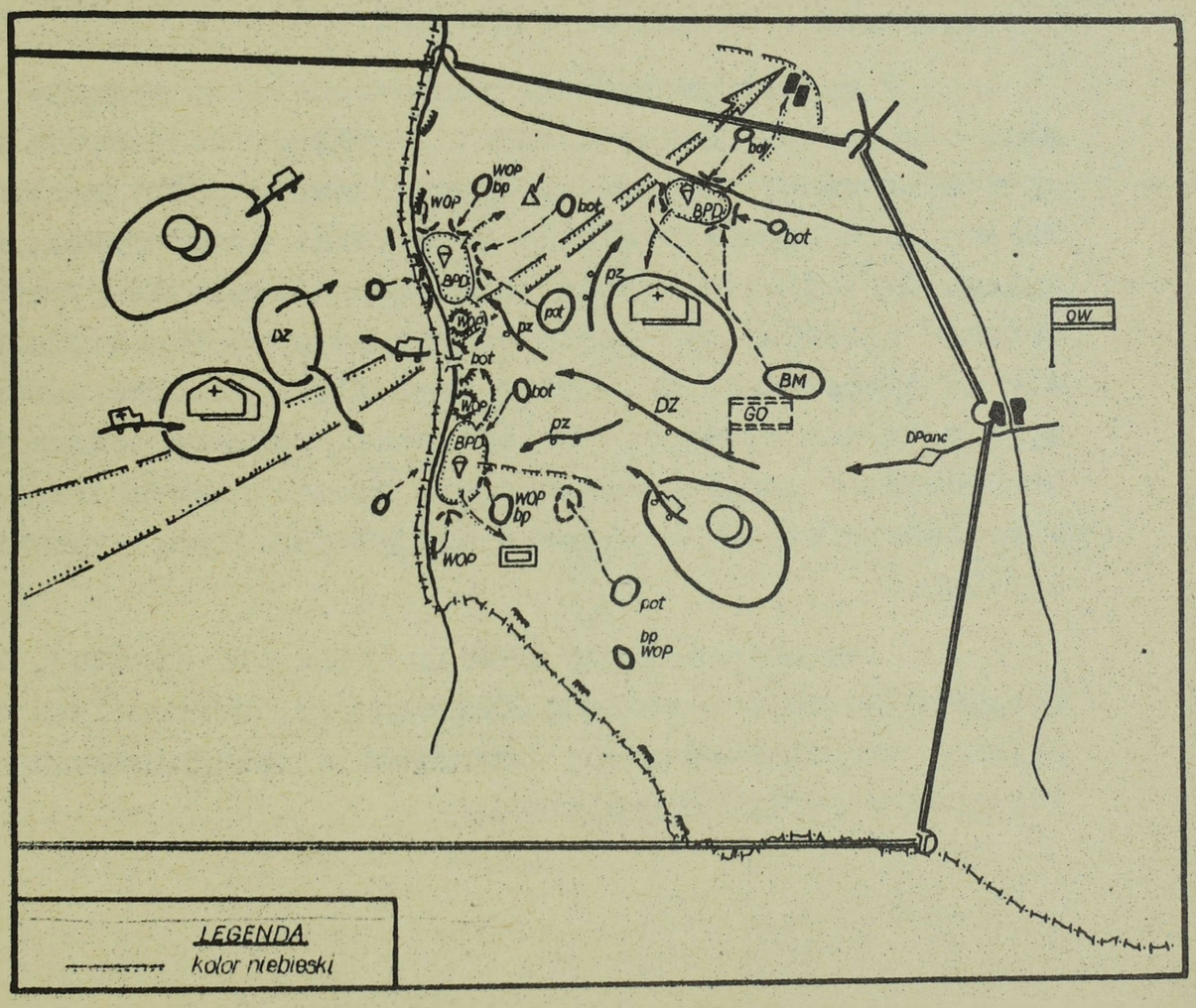
Rozpatrując powierzchniowe ich rozmieszczenie /bez analizy, ile składów znajduje się na terenie konkretnego okręgu wojskowego/, przy przyjęciu ogólnej powierzchni obszaru kraju 312 tys. km^2, można obliczyć, że w przybliżeniu jeden skład przypada na około 7000 km^2, co w przeliczeniu przestrzennym można przedstawić kwadratem o boku długości około 84 km.

Poza tym dla pot, bot i pm, działających w pobliżu swego stałego garnizonu, źródłem zaopatrzenia mogą być zapasy stacjonarne oddziału, które w wypadku amunicji strzeleckiej chociaż w minimalnym stopniu mogą pokryć potrzeby wynikające z jej zużycia. Dla pot działającego w obrębie swego województwa odległość od garnizonowego składu /magazynu/ może się mieścić w granicach - przyjmując największe powierzchniowo województwo zachodnie /przygraniczne/ - 19 tys. km^2. Daje to przestrzenną figurę o boku 140 km, co przy centralnym położeniu oddziału stanowi odległość od źródła zaopatrzenia w granicach 50-70 km. Biorąc pod uwagę, że na tej powierzchni rozmieszczony jest jeszcze rejonowy /wojewódzki/ skład, odległość ta może być jeszcze mniejsza.

Przy rozpatrywaniu tego problemu na tle konkretnych obszarów administrowanych przez okręgi wojskowe wskaźnik odległości będzie się zbliżał do założonego w wykresie 5. Oprócz tego za przyjętą odległością między oddziałem a źródłem zaopatrzenia przemawia fakt głębokości działań od granicy państwowej, a tym samym zbliżenie oddziału do stacjonarnego składu rozmieszczonego w głębi okręgu lub województwa.

Załącznik 37

WARIANT DZIAŁAŃ PRZECIWDESANTOWYCH PROWADZONYCH NA OBSZARZE KRAJU

Załącznik 38

WYJAŚNIENIE W PRZYJMOWANYCH ROZWAŻANIACH AKTUALNOŚCI ZASADY: "STAWIAJĄCY ZADANIE BOJOWE ZAPEWNIA ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWE WYKONANIA TEGO ZADANIA"

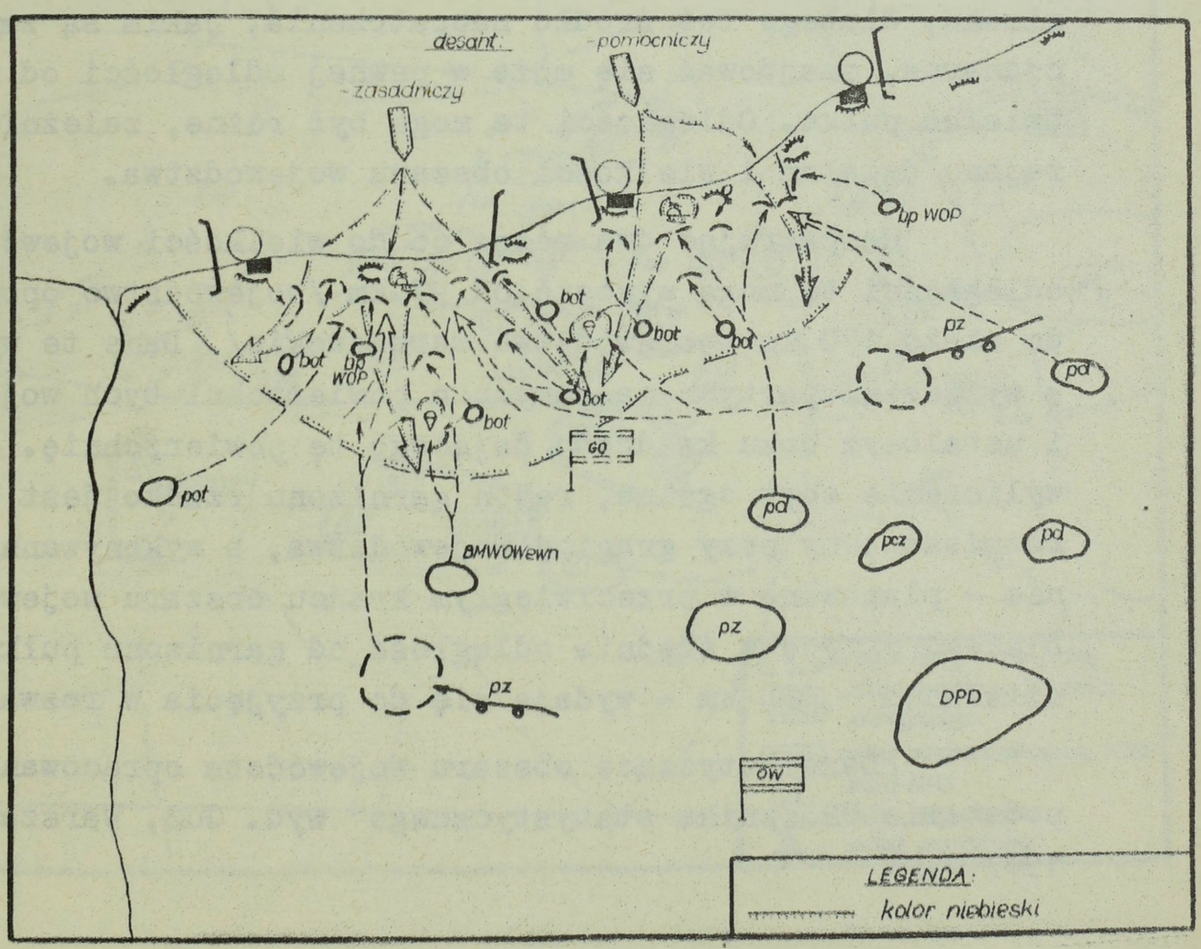
Zasada ta, jakkolwiek przyjmowana jest w wojskach, nie ma oficjalnego potwierdzenia w regulaminach, instrukcjach i innych wydawnictwach prawnie sankcjonujących tok postępowania w warunkach bojowych.

W rozpatrywanych wariantach działań mogą być stosowane odstępstwa od tej zasady. Przykładowo: dowódca dywizji zmechanizowanej, któremu podporządkowano pułk manewrowy WOWewn, nie będzie w stanie go w pełni zaopatrywać, gdyż w tyłach dywizji nie dysponuje on odpowiednim asortymentem środków materiałowych potrzebnych do sprzętu znajdującego się na wyposażeniu pm. Prócz tego ilość środków materiałowych w tyłach dywizji, obliczona na potrzeby podległych bezpośrednio oddziałów, może się okazać niewystarczająca w wypadku otrzymania przez dywizję wzmocnienia innymi oddziałami.

Uzasadnienie, czy może być tak czy inaczej, będzie przeprowadzone w rozdziale IV rozprawy, dlatego też w tym wyjaśnieniu stwierdza się trudności w zabezpieczeniu materiałowym postawionych zadań.

Załącznik 39

WARIANT DZIAŁAŃ BOJOWYCH W OBRONIE WYBRZEŻA
/na obszarze kraju/

Załącznik 40

UZASADNIENIE ODLEGŁOŚCI MIĘDZY PUŁKIEM OT A GARNIZONEM PRZY WYKONYWANIU ZADAŃ MANEWROWYCH W RAMACH OBSZARU WOJEWÓDZTWA

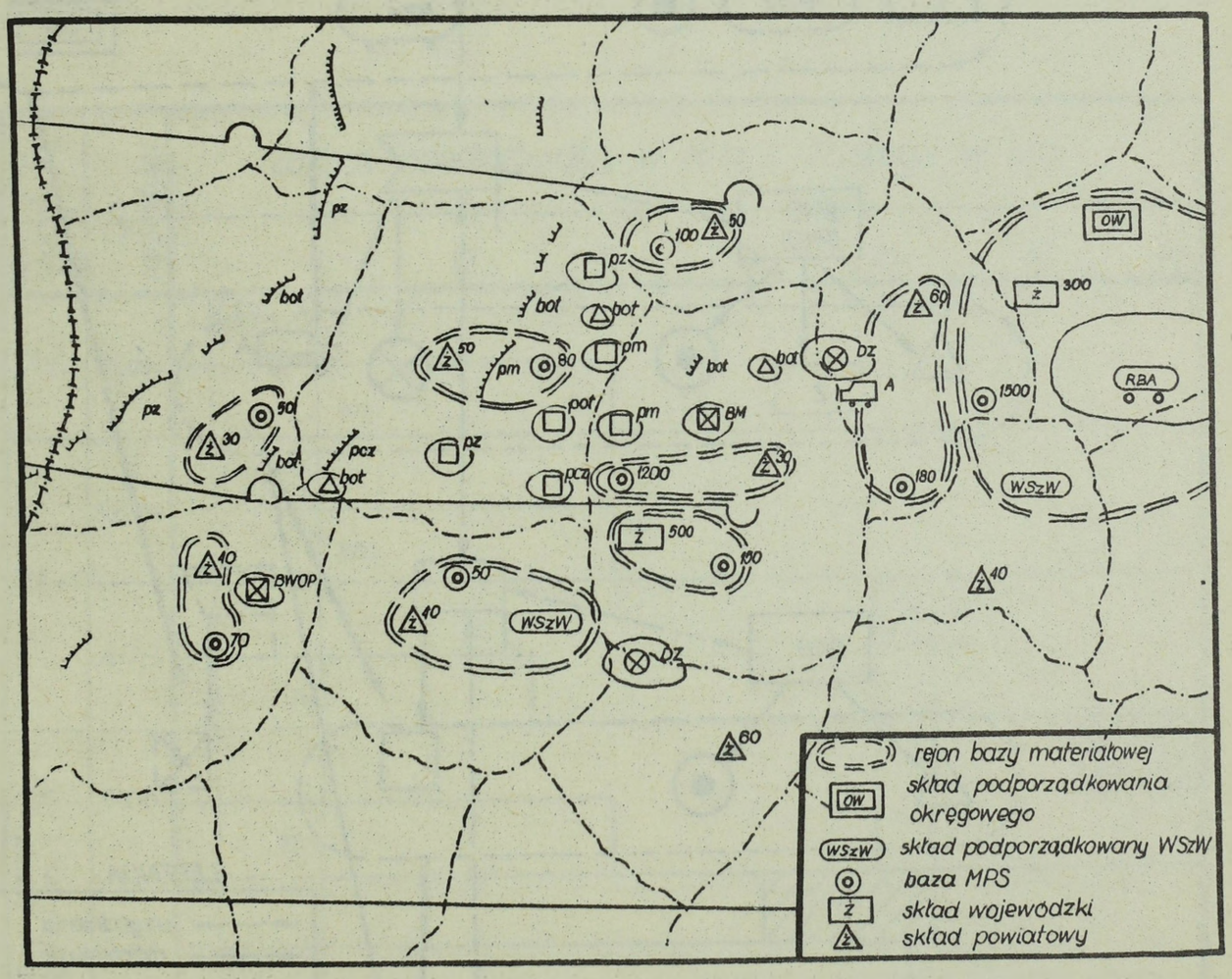
Pułk obrony terytorialnej jest oddziałem wojsk OTK, którego zadaniem jest realizowanie planu obrony w ramach obszaru województwa. Zadania wykonywane poza granicami województwa są raczej ustalane doraźnie przez szczebel centralny w toku wojny /wynikłej sytuacji na terenach sąsiednich/. Działania zasadnicze na terenie województwa powodują niejednokrotnie konieczność wyjścia pułku OT poza rejon garnizonu, dlatego też źródło zaopatrzenia, jakim są zapasy stacjonarne, znajdować się może w pewnej odległości od rejonu działań pułku. Odległości te mogą być różne, zależnie od rejonu działań i wielkości obszaru województwa.

Rozpatrując dwa różne co do wielkości województwa, odległości te mogą wynosić od 97 km /województwo opolskie/ do około 170 km /województwo warszawskie/. Dane te wynikają z wyliczeń opartych na danych o powierzchni tych województw i ustalonym boku kwadratu dającego tę powierzchnię. Jest to wyliczenie zbyt ogólne, rejon garnizonu rzadko jest bowiem rozmieszczony przy granicy województwa, a wykonywane zadanie - planowane w przeciwległym krańcu obszaru województwa. Dlatego przyjęta średnia odległość od garnizonu pułku OT w działaniu - 100 km - wydaje się do przyjęcia w rozważaniach.

/Dane dotyczące obszaru województw opracowano na podstawie "Rocznika statystycznego" wyd. GUS, Warszawa 1967 r./.

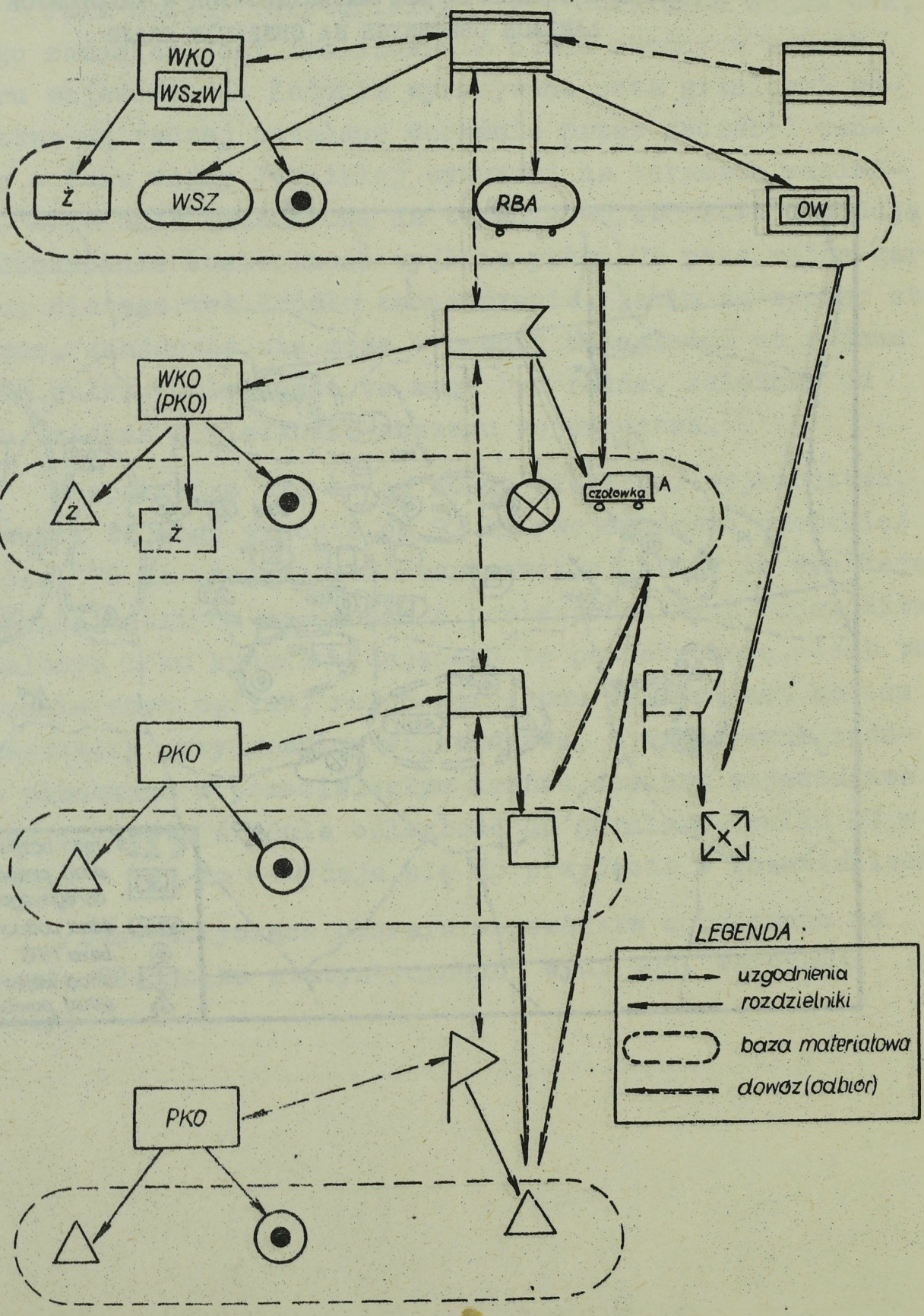
Załącznik 41

WARIANT TWORZENIA BAZ MATERIAŁOWYCH W ZAŁOŻONYCH DZIAŁANIACH OBRONNYCH NA OBSZARZE KRAJU

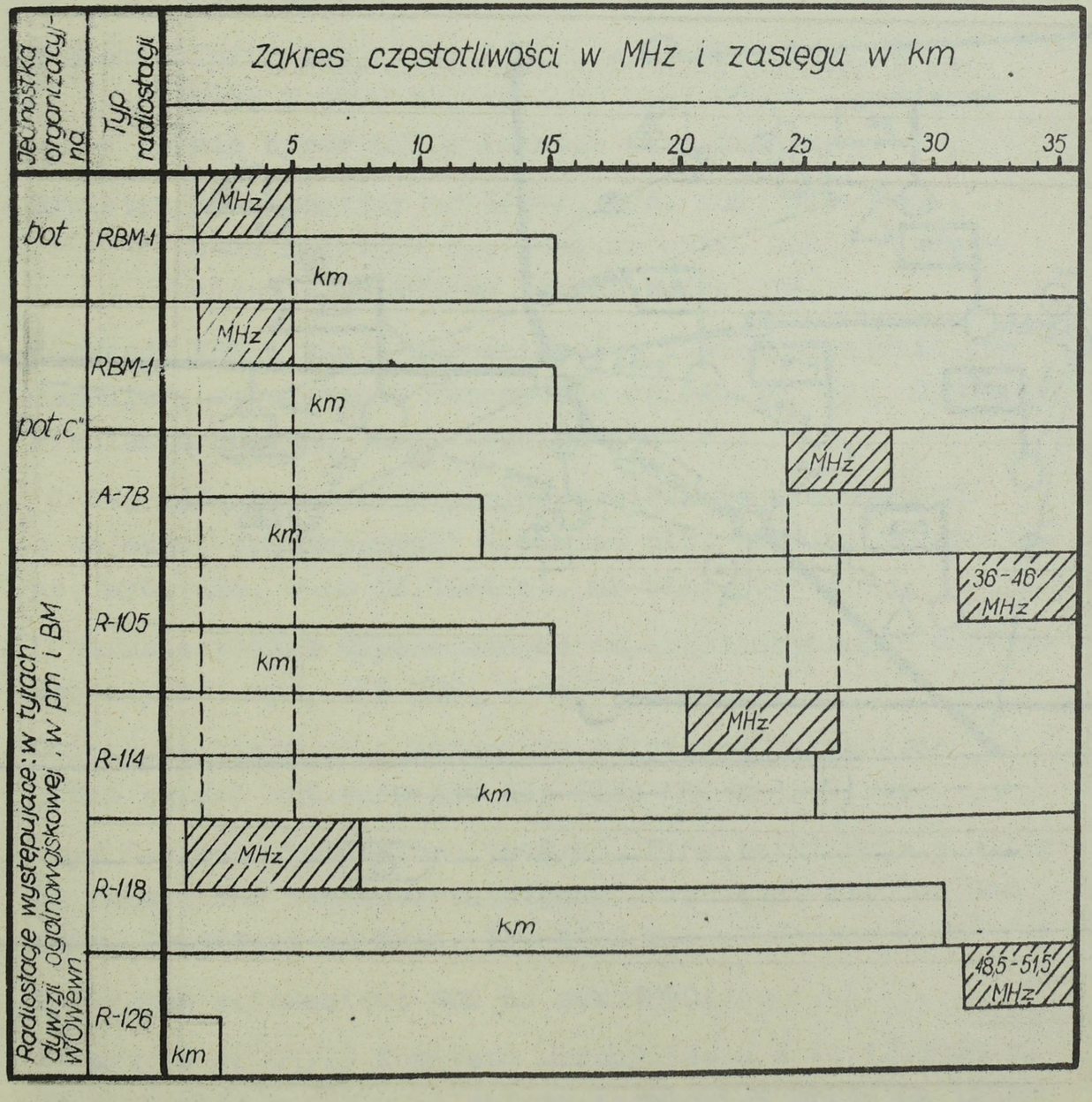
Załącznik 42

UKŁAD POWIĄZAŃ ŹRÓDEŁ ZAOPATRZENIA W BAZACH MATERIAŁOWYCH

Załącznik 43

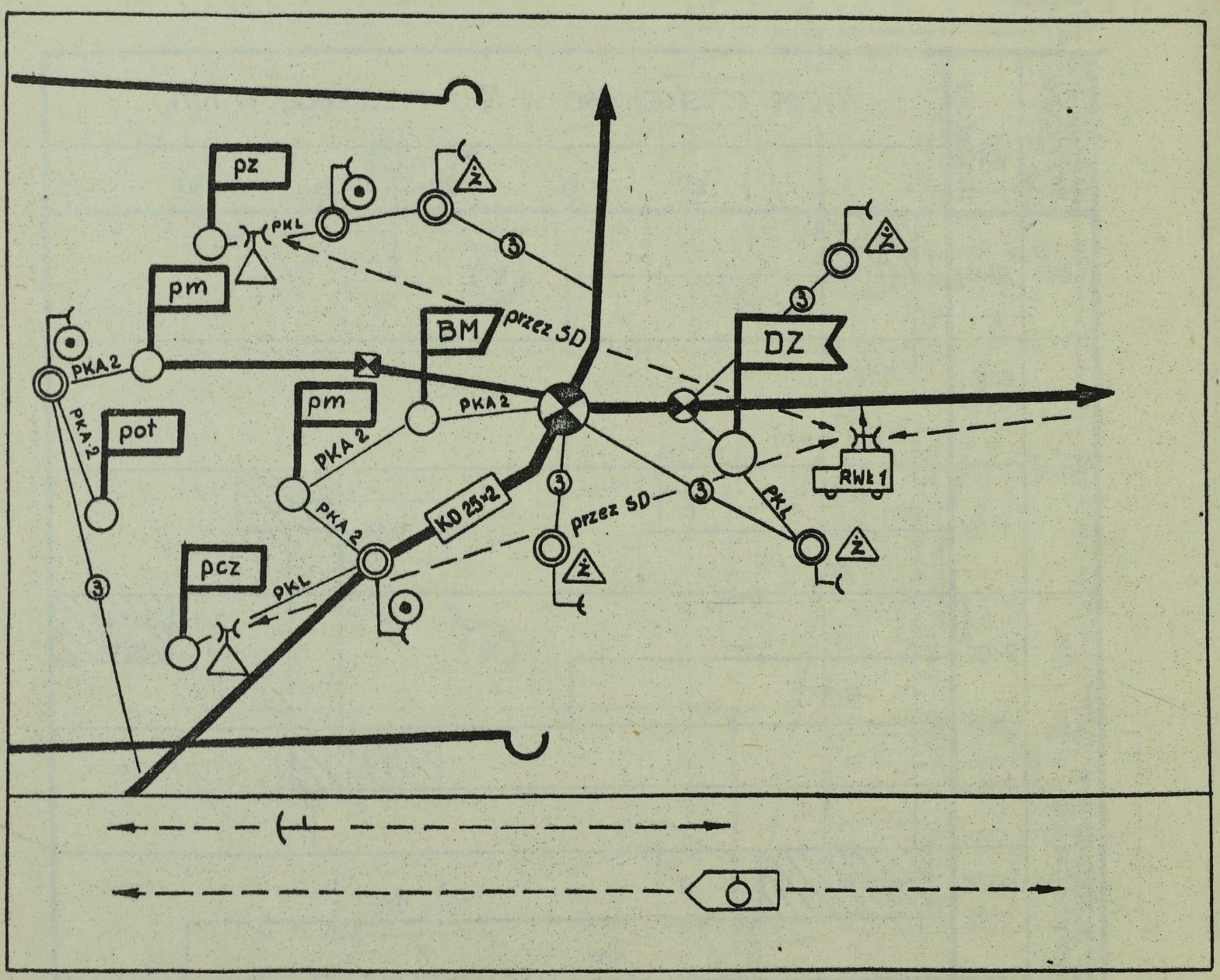
PARAMETRY ŚRODKÓW ŁĄCZNOŚCI RADIOWEJ WYSTĘPUJĄCYCH W ODDZIAŁACH WOJSK OTK DO USTALENIA MOŻLIWOŚCI WSPÓŁPRACY W SIECI /NA KIERUNKU/ Z WOJSKAMI OPERACYJNYMI

177

Załącznik 44

WARIANT ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI PRZEWODOWEJ I RUCHOMYMI ŚRODKAMI W RELACJI: TYŁY JEDNOSTEK OTK - ORGANA ZAOPATRYWANIA WOJSK OPERACYJNYCH I BAZY MATERIAŁOWE

BIBLIOGRAFIA:

1. Biuletyn Informacyjny nr 1/63/, wyd. Szt. Gen. Zarz. I, W-wa 1964 r. tajny s.55-64, "Problemy zabezpieczenia materiałowo-technicznego sił i środków OTK /na tle ogólnych potrzeb obronnych/ oraz zasad i sposobu ich zabezpieczenia";
2. Biuletyn Informacyjny nr 6/68/, wyd. Szt. Gen. Zarz. I, W-wa 1964 r., tajny s.75-118, "Zasady wykorzystania sił i środków OTK do materiałowego i technicznego zabezpieczenia działań wojsk operacyjnych";
3. Biuletyn Informacyjny nr 4/83/, wyd. MON, Szt. Gen., W-wa X.1967 r., spec.nr bibl.00654 - powiązanie spraw OTK z frontem zewnętrznym;
4. Biuletyn Informacyjny nr 5/84/, wyd. MON, Szt. Gen., W-wa XII.1967 r., spec.nr bibl. 00655 - organizacja BM WOWewn, skład wojsk OTK;
5. "Brygada KBW w akcji ratowniczej w atomowym rejonie porażenia", opracowanie metodyczne ćwiczenia, wyd. Oddz. Szkolenia Bojowego KBW, Legnica 1964 r.;
6. "Cele, zadania i strukturalne powiązanie systemem OTK z wojskami operacyjnymi" - wykład płk. prof. A.Madejskiego, wyd. ASG, W-wa IX.1966 r., nr bibl.08646;
7. "Charakterystyka współczesnych imperialistycznych doktryn wojennych", wyd. GZP MON, W-wa XI.1966 r.;
8. Ćwiczenie "Tajfun" - materiały ćwiczebne opracowane przez zespół oficerów ASG dla GISz MON w 1967 r.;
9. "Der Deutsche Volkssturm 1944/45. Eine territoriale Miliz im Rahmen der Landesverteidigung", wyd.E.S. Mittler und Sohn, Frankfurt am Mein, IV. 1962 r.;
10. Dyrektywa szkoleniowa MON na rok 1970;
11. Dyrektywa nr 01/68 Komitetu Obrony Kraju z 10.12.1968 r. do szkolenia w systemie obrony terytorium kraju na lata 1969-1970, wyd.KOK, W-wa 1968 r.;

12. Etaty ćwiczebne nr nr: C/069, A/086, A/085;

13. "Ekonomiczne aspekty wojny", B. Libicki, wyd. Biblioteka Polskiej Myśli Wojskowej, MON W-wa 1964 r.;

14. Instrukcja o organizacji i pracy tyłów taktycznych, wyd. Gł. Kwat WP, W-wa 1968 r.;

15. Instrukcja służby bojowej sztabów obrony cywilnej /tłumaczenie z rosyjskiego/, wyd.Szt.Gen.MON, W-wa 1963 r.;

16. "L'Armee" /periodyk francuski/, styczeń-luty 1969,s.20-23, Monterde "La manoevre d'un regiment d'ibfomterie en zone resistomer militaire" /manewr pułku piechoty w strefie obrony/;

17. Mała Encyklopedia Wojskowa, wyd. MON, Warszawa 1970,t.2.

18. "Manewrowość podstawą sukcesu we współczesnej wojnie", L. Varvarovski, wyd. MON BWW, W-wa 1962.

19. Materiały z V Zjazdu PZPR, publikacje w prasie codziennej i wydawnictwa dodatkowe z tego okresu dotyczące obronności;

20. Materiały szkoleniowe: "Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "Odra - Nysa 69", nr bibl. 013730;

21. Materiały z VI Konferencji Naukowej poświęconej rozwojowi polskiej sztuki wojennej, wyd. Katedra Historii Sztuki Wojennej ASG, W-wa 1967 r.;

22. Materiały opracowane przez zespół oficerów ASG dla Szt. Gen. MON "Normy zużycia środków materiałowych", wyd.ASG, W-wa 1968 r.;

23. Materiały ze szkolenia centralnego kierowniczej kadry systemu OTK przeprowadzonego dnia 12 kwietnia 1967 r., wyd. SPROK MON, W-wa maj 1967, nr bibl. 012355;

24. Metodyka wojskowych badań naukowych /tłumaczenie z rosyjskiego/, wyd. ASG, Warszawa 1960 r.;

25. "Możliwości oddziaływania wojsk NATO na terytorium PRL", ppłk dypl. St. Czyżkowski, wyd. KWW, W-wa 1967 r., nr bibl. 012245;

26. Myśl Wojskowa nr 3/60/, mjr dypl. H.Kmieciak "Obrona terytorialna Norwegii";

27. Myśl Wojskowa nr 8/60/, s.21-28, płk dypl.W.Wydra "Niektóre problemy obrony /operacji/ przeciwdesantowej na wybrzeżu morskim";

28. Myśl Wojskowa nr 5/61/, mjr dypl.H. Kmieciak "Nowe koncepcje organizacyjne obrony terytorialnej w NRF";

29. Myśl Wojskowa tajna nr 4/62/, gen.bryg.T.Pióro "Doświadczenia i wnioski z ćwiczeń operacyjno-taktycznych przeprowadzonych w latach 1961/62";

30. Myśl Wojskowa tajna nr 2/63/, s.5 - problemy szkolenia sił układu terytorialnego OTK, s.67. Struktura organizacyjna WOP;

31. Myśl Wojskowa tajna nr 3/63/, płk dr K.Nożko "Niektóre problemy organizacji i zasad działania w systemie OTK na obszarze okręgu wojskowego";
płk dypl.L.Samitowski "Zaopatrywanie sił i środków OTK w okręgu wojskowym";

32. Myśl Wojskowa nr 9/63/, s.3, dane o zasadniczych zadaniach pot /bot/ i udziale o zwalczaniu przeciwnika.

33. Myśl Wojskowa tajna nr 1/64/, s.25, gen.bryg.mgr I.Dudek, płk dr E.Żółtowski "Uwagi o operacji przeciwdesantowej";

34. Myśl Wojskowa tajna nr 2/64/, s.86, zadania wojsk OTK w zabezpieczeniu granic państwa, zwalczaniu npla oraz zapewnieniu swobody operacyjnej siłom frontu wewnętrznego;

35. Myśl Wojskowa nr 6/64/, s.54-62, płk dr K.Nożko "Problemy działań przeciwdywersyjnych w systemie OTK";

36. Myśl Wojskowa nr 2/66/, ppłk dr B.Bidziński, ppłk dr H. Dyniewicz "Zachowanie zdolności bojowej wojsk w obliczu pierwszego, zmasowanego uderzenia jądrowego nieprzyjaciela";

37. Myśl Wojskowa tajna nr 2/69/, s.5, gen.broni W. Jaruzelski "Podstawowe problemy zagrożenia i obronności PRL" s. 237 - problemy zagrożenia i obrony wybrzeża w systemie OTK...";

38. Myśl Wojskowa nr 6/69/, s.36-41, "Działanie przeciwdesantowe wojsk OTK";

39. Normy jednostek ognia amunicji strzeleckiej, artyleryjskiej i PPK - wyd. Dep.Uzbrojenia MON, W-wa 1967 r.

40. Normy taktyczno-techniczne wojsk własnych na rok 1967/68, wyd. ASG, W-wa kwiecień 1968 r., nr bibl. 011418.

41. "Obrona terytorium kraju", B.Chocha, wyd.BMW W-wa 19..r.

42. Ogólna charakterystyka systemu obrony terytorium PRL, konspekt wykładu płk.prof.A.Madejskiego, wyd.ASG, W-wa maj 1964 r.

43. Ogólne zasady organizacji i prowadzenia działań ochronno-porządkowych i eksportowo-konwojowych, wyd. Ofic.Szk.KBW, Legnica 1965 r.

44. Organizacja łączności na szczeblach taktycznych /batalion, pułk, dywizja/, podręcznik, wyd. Katedra Wojsk Łączności ASG, W-wa 1969 r., nr bibl. 013152.

45. Organizacja i kierowanie obroną obszaru powiatu, wykład ppłk dypl. H.Jagliński, wyd.ASG W-wa styczeń 1964 r.

46. Organizacja i kierowanie obroną obszaru okręgu wojskowego, konspekt wykładu płk. dr K.Nożko, wyd.ASG W-wa marzec 1964 r.

47. "Ostatni kosynierzy", praca zbiorowa, wyd. Instytut Wydawniczy "Nasza Księgarnia", W-wa 1967 r.

48. "Pierwsze 100 godzin wojny nuklearnej", Henryk Michalski, wyd. MON W-wa 1967 r.

49. "Pierwsze dni wojny", Marsz.Zw.Radz.S.Biriuzow, materiały opublikowane w Myśli Wojskowej nr 8/62, s.59-74.

50. Plan szkolenia operacyjno-taktycznego i bojowego WOW na rok 1969, wyd.WOW Warszawa 1968 r.

51. Planowanie użycia wojsk rakietowych i artylerii armii oraz dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii dywizji w operacji zaczepnej początkowego okresu wojny, podręcznik, wyd.Szefostwo WRiA WP, W-wa 1968 r.

52. Podręcznik "Wojennyj tył", wyd. MON ZSRR, Moskwa 1968 r.

53. Podręcznik "Taktyka ogólna", wyd. Szt.Gen.MON,W-wa 1968 r.

54. Polskie Siły Zbrojne w drugiej wojnie światowej", T. I, cz. 1, wyd. Londyn 1951.

55. Przegląd Informacyjny ASG nr 6/69, s.43-47, doktryny Stanów Zjednoczonych AP.

56. Przegląd Kwatermistrzowski nr 6/1968, s. 6-10, szkolenie wojsk OW.

57. Przegląd Morski nr 7-8, "Obrona terytorium kraju na wybrzeżu morskim", kmdr mgr Tepczyński, s. 25-32.

58. Rozkaz MON nr 073/Oper z 3.12.1964 /na rok 1965/.

59. Sesja Naukowa poświęcona wojnie wyzwoleńczej narodu polskiego 1939-1945. Obrony Warszawy w 1939 r., Z. Stanicki, wyd. PAW-MON W-wa 1959 r.

60. Sesja Naukowa w ASG poświęcona obronie terytorium kraju - materiały z sesji 1963 r.

61. Strategia i taktyka obrony terytorium kraju, H.Michalski, wyd.MON, Biblioteka Polskiej Myśli Wojskowej, W-wa 1965 r.

62. "The Second Worl War", Winston S.Churchill /w języku angielskim - druga wojna światowa/, wyd. Londyn, 1954 r., T.2 rozdz. VII i XIV.

63. Truppenpraxiss nr 3/69, s. 245-250, użycie wojsk OTK do wykonania zadań bojowych /frontu zewnętrznego/.

64. Węzłowe problemy układu funkcjonalnego w systemie OTK /cz. I i II/, wyd. MON Sztab Gen., W-wa 1966 r.

65. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, wyd. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, W-wa 1968, T. 11.

66. Wojna wyzwoleńcza narodu polskiego w latach 1939-1945 /węzłowe problemy/, wyd. MON, W-wa 1963 r.

183

67. Węzłowe zagadnienia obrony lądowej terytorium kraju - zbiór materiałów ze szkolenia grupowego, przeprowadzonego przez GIOT na tle ćwiczeń na mapach "Kujawy" i "Kurpie", wyd. GIOT W-wa 1969 r.

68. "Wspomnienia żołnierza", H.Guderian gen.płk, wyd. MON, W-wa 1958 r.

69. Wnioski i doświadczenia z ćwiczeń "Ziemia Pomorska", wyd. GIOT 10/67, W-wa 1967 r.

70. Wnioski i doświadczenia z ćwiczeń "Ziemia Śląska", wyd. GIOT 14/68, W-wa 1968 r.

71. Wojsko Ludowe nr 12/1968, s. 37-41, gen.broni W.Jaruzelski "Nauka a obronność".

72. "Wojsko Polskie 1936-1939", E. Kozłowski, wyd. MON, Warszawa 1964.

73. Wojennaja Mysl nr 5/69, s. 39-50, radziecka doktryna wojenna i strategia.

74. Wytyczne do szkolenia sztabów, służb, związków i oddziałów tyłowych rodzajów sił zbrojnych na rok 1970, wyd.Sztab Gł. Kwat. WP, W-wa 1969 r.

75. Wytyczne do szkolenia wojsk wewnętrznych i jednostek obrony terytorialnej, sztabów terytorialnych oraz w zakresie powszechnej samoobrony na rok 1970, wyd.GIOT, W-wa 1969 r.

76. Vademecum służby uzbrojenia, wyd. Katedra TWRiA ASG, W-wa XII 1965 r.

77. Vademecum oficera - wydanie tymczasowe ASG, W-wa 1967 r.

78. Właściwości bojowych działań przeciwdywersyjnych w systemie OTK, płk dypl.mgr D. Kubajewski, wyd.MWW, W-wa 1967 r.

79. Zaplecze i tyły w wojnie współczesnej, praca zespołowa, wyd. BWW MON, W-wa 1969 r.

80. Zabezpieczenie tyłowe kp /kcz/, bp /bcz/ w działaniach bojowych - skrypt, wyd. CSSK Poznań IV 1968 r.

81. Zasady zaopatrzenia sił OTK w amunicję i sprzęt uzbrojenia, wykład ppłk. dypl. P. Jurko, wyd. ASG, W-wa 1966 r., nr bibl. 08723.

82. Zasady i właściwości obrony wybrzeża PRL, płk prof. A. Madejski skrypt, wyd. ASG, W-wa 1970, nr bibl.014947.

83. Zasadnicze zamierzenia szkolenia bojowego wojsk wewnętrznych i jednostek obrony terytorialnej oraz w zakresie powszechnej samoobrony na rok 1968, wyd.JOT MON, W-wa 1967.

84. Zasady ogólne, organizacja i prowadzenie obrony terytorium województwa - wykład ppłk.dypl.W.Dzienis, wyd. ASG W-wa VI 1963.

85. Zasadnicze zamierzenia szkolenia bojowego wojsk wewnętrznych i jednostek obrony terytorialnej na rok 1967, wyd. JOT MON, W-wa 1966.

86. Zasady zwalczania dywersji na obszarze kraju, wyd.Ofic. Szk. KBW, Legnica 1965.

87. Zasady prowadzenia działań przeciwdywersyjnych przez zgrupowanie manewrowe, wyd. Ofic.Szk.KBW, Legnica 1963.

88. Zasady obrony i ochrony obiektów i tras komunikacyjnych i lądowych OTK, wyd.Ofic.Szk.KBW, Legnica 1966.

89. Zagadnienia gospodarczo-bytowe wojska, Biuletyn Informacyjny wyd. GZP MON, W-wa X 66.

K o n s u l t a c j e:

1/ 1967 - sztaby wojewódzkie: m.stoł.Warszawa /20.I/, woj. warszawskiego /3.II/ń woj. lubelskiego /10.II/, woj. bydgoskiego /21.II/, woj.szczecińskiego /23.II/, woj. katowickiego /7.III/, - w zakresie koncepcji użycia wojsk OTK do wspólnych działań z wojskami operacyjnymi.

2/ 1968 r. - Katedra OTK ASG - ustalenia koncepcji wspólnych działań wojsk OTK i wojsk operacyjnych, ustalenia dotyczące struktury organizacyjnej tyłów wojsk OTK.

185

3/ XI 1968 - w zespole oficerów Sztabu i Departamentów Głównego Kwatermistrzostwa WP ustalenie zagadnień zasad zaopatrywania wojsk OTK oraz struktury organizacyjnej tyłów oddziałów wojsk OTK.

4/ X 1969 - z przedstawicielem kwatermistrzostwa WSzW Wrocław, ustalenie zasad użycia wojsk OTK podporządkowania terytorialnego i ich zabezpieczenia materiałowego w działaniach /ćwiczenie "Cisy" - wycofanie wojsk frontu zewnętrznego na teren kraju; ćwiczenie "Droga 69" - udział pot w obronie rubieży ryglowej wojsk operacyjnych/.

5/ 1969 - POW /WSzW Bydgoszcz/, stosowany system zaopatrywania jednostek układu terytorialnego, wysokość zapasów środków materiałowych.

6/ XII 1969- IOT /płk Stąsiek, płk Mroczko/ - ustosunkowanie się do przyjętej koncepcji rozprawy, ustalenie możliwego zaangażowania wojsk OTK we wspólnych działaniach z wojskami operacyjnymi /przykłady na ćwiczeniach "Ziemia Pomorska", "Ziemia Śląska", "Odra-Nysa 69"/, zapoznanie się z wytycznymi szkolenia na rok 1970.

7/ I 70 - Kwatermistrzostwo WOW - zapoznanie się z programem szkolenia i kierunkiem doskonalenia tyłów wojsk OTK w roku 1970.

Wydrukowano w 20 egz.

Egz.nr 1-20 Bibl.Tajna
Wyk.: płk Małecki
Druk: PK,dn.23.06.71 r.
Nr ks. 0877/01478/WW.

